

I.
DE ABSTRACTO
THEOLOGICO
Methodus.

2.
COLLATIO DE NOVA
Controuersia.

3.
SYNODVS PRVTENICA
de hac re. p. 99.

4.
CAVSÆ CVR LOCVTIO-
nes & doctrinæ, &c. sint scan-
dalosæ & falsæ per se.

Per
IOHANNEM WIGANDVM
Episcopum Pomezaniensem
collecta.

Regiomonti Borussix, typis Georgij
Osterbergeri. Anno
1 5 7 8.

Pol. 6. II. 761

100-21. 02, 494

DE ABSTRACTO
THEOLOGICO

Methodus.

COLLATIO DE NOVA

Concordia.

SYNOBUS PRVTEINICA

de hac re.

CAUSA CVR LOCVTIO

nos & doctores &c. sint scilicet
et alia de hac parte.

IOHANNEM WIGANDVM

Episcopus Paderbornensis
collega.

Regionis Bonnae, Episcopus Georgij
Osterbergi. Anno

1611. 6. 10. 2.

CAVSÆ
CVR HÆC SCRIP-
PTA ÆDI NECESSÉ
FVERIT.

OVICVLIS CHRIS-
TI IN PRVSSIA

Gratiam & pacem per Christum.

PER abamus Deo benedicente,
Ecclesiam Christi in Prussia, pri-
stinæ suæ tranquillitati restitui
posse, præsertim discedētibus ijs,
qui certaminis causam fouerunt, eamq; ob
rem statueramus, scripta quædam nostra
apud nos continere. Sed quia rem longè ali-
ter videmus euenire, extrema necessitate
compellimur, vt quædam in eo certamine
contexta, in lucem ædamus. Causæ verò
nos vrgerites, hæ sunt:

X 2

Quia

CAUSÆ

1. Quia hæctenus Clamantes, & turbulenti quidam homines, horribiliter perturbarunt ac peruerterunt non tantùm simpliciorem populum, sed alios quoq; præstantiores.
2. Quia adhuc CIRCUMCVRSATORES nonnulli, velut oestro perciti, non cessant in domos ciuium, imò tabernas quoq; & computationes discurrere, suisq; artificijs, scandalosa & falsa dogmata viris ac inulieribus commendare atq; inculcare.
3. Quia pueri quoq;, quos quidem Christus prohibuit scādalisari, varijs modis scandalisuntur, instillantur ipsis semina errorum & odia rectè docentium, & profitentium Nomen Domini.
4. Quia scripta maledica & contumeliosa, obtruduntur, passim, in peccatoribus, magna audacia & singulari studio. Hinc omnia concitantur ad murmurationes, ad indignationes,

Matt. 18.

ÆDITIONIS.

tiones, ad querelas, ad conuicia, ad maledicta, imò ad inobedientiam erga superiores in politia & Ecclesia, & ad seditiosa quoq; facta. Et impunè iam est, famosa dicta adscribere ianuis, spargere in vulgus, dicterijs in plateis prætereuntes incessere atq; polluere, scommatis in conuiujs certare, &c.

Quia ex alijs quoq; locis, quo discedentes se contulerunt, absq; omni fine in hanc regionem missitantur literæ truculentæ & contumeliosæ, scripta q; maledica, & ad magis turbandâ Ecclesiam Christi adornata. Nam non satis quibusdam videtur, quòd præsentibus plus satis turbarum dederint, etiâ absentes manibus pedibusq; in hoc vnum incumbunt, vt id, quod videtur reliquum esse boni, funditus destruant ac perdant. Vsq; adeo effrenis bestia est Satan (vt veteres locuti sunt) in suis zizanijs disseminandis, propugnandis, promouendis.

6. Quia certò huc præscriptum est, quomodo inquieti quidam homines, inuectiuas suas atroces, tragicas & cruentas, foris passim in Ecclesijs Germaniæ, in aulis, in Academijs circumferri curent, tum vt scandalosa & falsa sua dogmata, magna grandiloquentia, non aduertentibus obtrudant atq; insinuent, Tum vt quibusdam suis monitoribus, omnem inuidiam conflent, ac tantopere eos conspuant atq; deforment, vt omnes amicos ab ipsis abalienent, & inuectiuas quasdam contra ipsos vehementes, imprudentibus quibusdam vel stolidis extorqueant, quibus impetratis, rideant postea infimum, quòd tam probè sese ulti sint, & maculas suas commaculatione aliorum pulchrè contegant, Imò etiam, quòd incautiores in suam malam causam & peccata maxima inuoluerint. Eiusmodi enim telam text spiritus ille, zizaniorum diffeminator.

Quia

ÆDITIONIS.

Quia sonant vndiq; illæ voces, diffidere
 Reprehensores quarundam locutionum &
 doctrinarum suæ causæ. 7.

Quia omnes boni gemunt, petunt tan-
 dem proferri controuersiam: doceri rudio-
 res: moneri præcipitatiores: refutari tumultu-
 osiores: confirmari imbecilliores, ne tam
 nefariæ quorundam molitiones, segete Do-
 mini profus sternant & euascent. Etsi enim
 quædam scripta sunt quibusdam commu-
 nicata, tamen ea neq; ita omnibus fuere ob-
 uia, neq; facile describi potuerunt. Petunt
 & requirunt etiam in procul disitis locis
 boni, vt quid sit rei, de quo maleuoli tam
 varia prædicant, clarè & verè exponatur. 8.

Hæc cum reuera ita se habeant: Nam
 & videmus & sentimus ista omnia co-
 ram, licet longius disiti non ita cer-
 nant, nec tantis Ecclesiæ Christi lace-
 rationibus,

rationibus, tantopere afficiantur, fortè etiam non velint: Cedendum est tot necessitatibus.

9. Quia officij nostri ratio id exigit, cum simus per Dei gratiam Episcopi, & pastores huius Ecclesiæ, ne simus cæci in tanto incendio in domo Christi accenso, & ad quod augendum, inquieti homines oleum subinde magis magisq; infundunt. Et ne simus muti, ac si in nostro conspectu, miserimas Christi ouiculas, nostræ fidei commissas, tam horribiliter dissipari & laniari. Attendite, inquit Paulus, gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo, &c.

Acto. 20.

10.
Proverb.
24.

Quia id dilectio proximi requirit. Nam vox Dei præcipit, vt eripiantur illi, qui ducuntur ad mortem. Sed falsæ doctrinæ magis homines lædunt, altius vulnerant, ac mortem horribiliorem adferunt, quàm gladij
aut

ÆDITIONIS.

aut lanceæ corporales. Nullum igitur officium dilectionis excellentius, magisq; necessarium est, quàm monere de scandalosis & falsis locutionibus ac doctrinis cauendis. Repetenda enim est vox Christi: Cauete vobis. Matth: 7. Quæ enim ad officium pastorum fidorum pertineant, manifestum est, nempe, docere vera, & refutare falsa. Tit: 1. Pascere ouiculas Christi salutari verbo, & lupos inclamare atq; abigere baculo veritatis diuinæ Matth: 7. Iohan: 10. Sacrum à profano discernere. Ezech: 22.

Quia hac cautione opus habent omnes Deum timentes, & præcipuè fideles Iesu Christi Ministri, versantes in publico docendi munere, vt ouiculis suis in primis salutarem Christi doctrinam, planè & simpliciter tradant: Et sicubi illæ tentantur scandalosis & falsis locutionibus & doctrinis, apertè, dilucidè, ac monstratis fundamentis,

eas erudiant ac moneant, ne patiantur se
 se illaqueari erratis & peccatis aliorum: ne
 ruant ipsæ quoq; in errores, blasphemias,
 conuicia & alia peccata: & ne sibi iram
 Dei graueq; iudicium accersant, vt nimi-
 rum Ministri verbi Dei coram Deo & ho-
 minibus sint excusati, si istis tam necessarijs
 & salutaribus monitionibus, non relinqua-
 tur locis. Dic eis, inquit Deus, & saluasti
 animam tuam, Ezech: 3. 33. Nam hoc cer-
 tum est, quosdam tâta percussos esse amentia
 & cæcitate, vt quantumuis lucidè veri-
 tas demonstretur, tamen obstinato animo
 ipsi obsistant, & ad comminationes, quasi
 ad stimulum calces obiecent.

Fines itaq; nostri sunt, non inuoluere
 res, sed explicare: Non veritatem occulta-
 re, sed proferre: non tenebras offundere, sed
 lucem accendere, & in candelabrum, vt om-
 nibus fulgorem præbeat, ponere, Idq; iuxta
 Christi

ÆDITIONIS.

Christi præceptum, Matth: 5. Testabuntur autem hoc ipsa scripta, quæ plana, recta, dilucida sunt, vt quiuis, modò oculos habeat, videre possit, piè atq; ingenuè, sine omnibus inuolucris explicari id, quod res est. Quòd igitur in Confessionis præcepto ipsi Christo paremus, nemo nobis vitio vertet, qui modò aliqua pietate tinctus est.

Secundus finis est, Dei gloria, vt nimirum vera, recta, immota veritas diuina, salua, integra, inconcussa, incontaminata maneat, omnibus fantasijs ac Nebulis humanis discussis atq; reiectis. Nam hoc dubium non est, scandalosis & falsis locutionibus & doctrinis in Ecclesia Dei relictis, siue propter palliationes callidas, siue propter vim eas defendentium, gloriam Dei non manere saluam. Deus enim nequaquam glorificatur
audaci

CAVSÆ

audaci uel astuta ambiguum, scandalo-
 forum & fallacium dogmatum fucatione,
 incrustatione, glossatione.

Tertius finis est, confirmatio piorum,
 sine hypocrisi Deum timentium: Institutio
 infirmorum, qui tamen veritatis cognitio-
 nem serio amant, nec delectantur præstigi-
 is ac strophis: Monitio & refutatio pertina-
 cium & blasphemorum, vt aliquando corâ
 Deo non possint ignorantiam suam præte-
 xere. Nam Dei iudicium absq; omni dubi-
 tatione erit multò grauius, quàm homines
 securi, aut indurati vel peruersi, iam sibi in
 animum inducant. Sentiant igitur mali hoc
 etiam sal. Matth: 5. Proinde non cupimus
 accendere certamina, sed accensa, monstra-
 ta veritate sopire, quantum quidem Deus
 voluerit. Nam superbis & maledicis ipse
 Deus frena iniiciet. Peruersis sua peruersa
 iudicia relinquimus.

isabris

Enormis

ÆDITIONIS.

Enormis est petulantia maligni spiritus, ut hoc etiã adiciamus, in cõfingendis mendacijs. Quid enim aliud ageret, scandalosa & falsa dogmata, tanto furore pingens, quã ut mendacia conflet? Gloriatuſ est, ſuam cauſam eſſe iuſtam, quia Wigandus neſcio quò lapſus ſit, & vix extractus: Filiã in aquis periſſe: Alios quosdam præſtigijs ipſorum contradicentes, ad inſaniam redactos, & multa alia, quæ tamen omnia, laus Deo, ſunt mera mendacia. Obituſ coniugis Wigandi, matronæ piſſimæ & honeſtiſſimæ, illi mali ſpiritus pro confirmatione ſuarum præſtigiatorum interpretantur, inſultant tanquam *ἐπιχαρισευχοὶ* moeſto marito, imò, ut intelligant pij affectatam talium hominum inſaniam, Cometam in cœlum dirum ardere iam dicunt, qui ipſorum cauſam doceat eſſe iuſtam, & portendat omnibus iram Dei & calamitates, qui hætenus
ſcandalofas

CAVSÆ

scandalosas & falsas illas locutiones & doctrinas aut contumelias ipsorum non probarunt, planè, sicut olim gentiles & hæretici, vt est in Apologetico Tertulliani, Christianis insultabant, & obijciebant, omnia mala in mundo, propter Christianos accidere. Sic etiam delirus & seditiosus Muntzerus, conspecta iride, cùm rusticos fascinos iam ad prælium educeret, exclamauit, hoc signo causam suam ornari, & victoriam indubitam promitti. Sed extemplo seditiosa cohors iusto Dei iudicio horribiliter perit, & ipse Pseudopropheta captus, supplicium capitis subire cogitur. Hæc est sanctitas scilicet, talium spirituum.

Quartus, ut exteræ quoq; Ecclesiæ, in o & posteritas pia, norit veritatē in hac causa, magisq; piè & dexterius iudicet. Nam & retinemus fideliter, Deo dante, veræ & incorruptæ Ecclesiæ doctrinam, & deinceps
 quod;

Sleid. lib.

5.

ÆDITIONIS.

quoq; Deo regente conseruare, atq; ad posteritatem transmitters cupimus. Neq; est ignota istius Ecclesiæ Confessio & Norma docendi. Totis enim pectoribus amplectimur & profitemur, Biblica Prophetarum & Apostolorū scripta: tria celebrata Symbola, Apostolicū, Nicenum, Athanasianū: Confessionem Augustanam, eiusq; Apologiam; Catechismum Lutheri: Smalcaldicos articulos: & Corpus doctrinæ Prutenicum. Si quid porro cum hac Norma verè congruit, id iudicamus esse rectum. Sin verò discrepat, iurè abhorremus & reijcimus.

Subijcimus postremò libenti animo nostra scripta, Ecclesiæ Christi veræ, sinceræ, rectè ex fundamentis Biblicis iudicanti, non Cothurnificibus & Conciliatoribus Christi & Belial, veritatis & falsitatis. Nam veritas diuina, non est, NON & ITA. Nec conseruatur puritas doctrinæ cœlestis, do-

Contra iniquitatē iudiciorum & temeritatem eorū Censuristarum qui mox abijciunt & damnant, etiam optime & re-

ctis

Et sumè dicta, Quia ipsis non arident, etiam, quia personæ atq; nomi ni non fa mens.

etis dolis, quibus vel odio vel amore luteorum hominum, nonnulli solent lapsus, errores, scandalosa dogmata, fucare atq; obtrudere. Sic Deus, sic Prophetæ, sic Apostoli, sic Lutherus nos non docuerunt. Et Corpus Prutenicum disertè monet, ne FV COSÆ

CONCILIATIONES admittantur. Rectè etiã gentes dixerunt: VERVM plus vno, esse non posse. Et grauis vox est Esaiæ: Væ qui dicunt malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras in lucè, & lucem in tenebras.

Esai: 5.

Si postulârit in super necessitas Confessionis, & plures libellos, quos Dominus Deus dedit, & daturus est amplius, non grauibimur Ecclesiæ Christi communicare.

Vobis itaq; charissimæ ouiculæ in Prussia, hosce libellos exhibeo, dedico atq; inscribo, & per vulnera Iesu Christi, perq; vestram

ÆDITIONIS.

vestram salutem vos omnes moneo, hortor, obtestor, ut in ea luce & certitudine doctrinæ, quam Dominus Deus vester ex paterna atq; ingenti misericordia, nullo vestro merito, vobis largitus est, quæq; in Corpore doctrinæ vestro, compræhensa & tradita est, simplici rectitudine cordis, & confessione oris illustri maneatis, neq; patiamini Deo vobis assistente, ab hoc firmo fundamento vos dimoueri aut auelli. Moneo etiam, hortor, obtestor vos, vt omnis generis corruptelas, errores, hæreses, (à quacunq; tandem creatura, siue Angelica siue humana, & quibuscunq; coloribus, fucis, præstigijs ornetur, commendentur, instillentur) serio & constanter fugiatis, vitetis & excremini. Nam vtrumq; Christus supremus noster pastor, à vobis exigit. Et cogitetis, breui hunc vestrarum animarum pastorem in nubibus compari-

)()(

turum

C A V S Æ

turum, deq; istis omnibus à vobis rationem exacturum esse. Nolite igitur admittere glossationes falsorum & scandalosorum dogmatum. Nolite turbari convicijs, obtreptionibus, calumnijs, mendacijs, quæ mendax ille spiritus pro suo veteri more euomit. Nolite consilijs, conatibus, factis iniustis, Deum grauius in vos irritare. Videtis aliàs hanc politian & vicinas regiones in maximis versari periculis. Macta: Mosehus in vicinia homines, passim rumores bellorum audiuntur. Minatur ardens stella pestem, sterilitatem, & alia mala. Ad seriam igitur poenitentiam vos componite, Deum coeli meditate, & petite, ex misericordia poenas præstitas atq; impendentes vel auferri penitus, vel saltem mitigari, & repudiatis præstigijs falsorum dogmatum,
in agnita

ÆDITIONIS.

in agnita veritate permanete. Idq; ut
piè præstare queatis, precor vobis ipsi-
us Spiritus sancti propiciam illuminatio-
nem & gubernationem Amen. In Ia-
nuario. 1 5 7 8.

Iohannes Wigandus
Episcopus Pomeza-
nienfis.

)() 2

LOCA

LOC A
IN ASSERTIONE
D. HESHVSII, DE QVI-
BVS CONTROVERTITVR,
de verbo ad verbum.

Fol. 96. a.

De communicatione Maiestatis nobis nunc dis-
ferendum est, ac uidendum, num dōy & SIC quasdam
proprietas communicauerit suæ humanitati, & uir-
tutem suam in carnem transfuderit, ut ea NON
SOLVM in Concreto, SED ETIAM
IN ABSTRACTO, hoc est, per appellatio-
nem, quæ ipsam naturam humanam PER SE consi-
deratam significat, humanitati Christi, VERE &
iuxta Apostolicam doctrinam adscribi possit.

Fol. 96. b.

In quæstionem uenit: An Filius Dei dōy & diui-
nitatis suæ uirtutem, gloriam, Maiestatem, propieta-
tes, ITA communicârit humanæ suæ carni, a se in
perso^a

personæ unitatem assumptæ, & reuera in eam trans-
fuderit, ut **NON SOLVM** in Concreto, uerum
etiam **IN ABSTRACTO**, ipsi humanitati uni-
te Δόξω, Rectè & secundum Scripturam tribui & pos-
sint & debeant.

Ibid:

Aliæ proprietates, uirtutes & Maiestas, **ITA**
communicantur, ut **ETIAM IN ABSTRA-**
CTO, rectè tribuantur humanitati, sine deletione eius,
& sine naturarum confusione. Quod enim Δόξω habet
à Natura, id humanitas possidet ex gratia.

Fol. 98.

Naturæ in Iesu Christo, nullo modo sunt confun-
dendæ. Necessario autem sequeretur naturarum con-
fusio, si humanitati Christi in Abstracto tribueretur
omnis potestas, &c. N. Hanc propositionem, sig-
nificat iniuste reprehendi.

Fol. 102.

Ambrosius quoq; grauis autor, non dubitauit

)()(3

IN

IN ABSTRACTO humanitati Christi omni-
potentiam tribuere.

Fol. 102. b.

*Pia antiquitas non dubitavit IN ABSTRA-
CTO* hanc Maiestatem uiuificandi tribuere carni
Christi.

Fol. 104.

*Non tantum in Concreto loquuntur Augustinus
& Cyrillus, hominem Christum esse adorandum: SED
IN ABSTRACTO* carnem & quidem per-
fectam Christi humanitatem unitam ad^{dy} adorandam
esse.

Fol. 105.

*Adeo pia antiquitas non dubitavit fateri, IN
ABSTRACTO* carnem Christi adorandam
esse. Hæc ille.

ti Christi

ABSTR
li tribuere

ntur
dorand
n & qu
n abe

avit
brifi

DE
ABSTRACTO
THEOLOGICO
CONSIDERATIONE
DE VOCALIVLO

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

AB
T

D

Notum
posito
quid, ab a

Ad

tracti, per
esse a subst
mentis

Abstra

Aut R

scriptores

dum intell

dentum, si

mologicum

Theolog

N

institutio

DE
ABSTRACTO
 THEOLOGICO.
 CONSIDERATIO.
 DE VOCABULO.

Notum est omnibus literatis, *Abstractum*, à com-
 posito uerbo *Abstrahi* deriuari, & significare ali-
 quid, ab alio quocunq; tandem modo tractum.

Ad hanc generalem significationem uocabuli *Ab-*
tracti, pertinent illæ diuisiones. Aliud *Abstractum*
 esse à substantijs, Aliud ab accidentibus. Itē: Aliud esse
 mentis *Abstractum*, Aliud *Physicum*. Seu, Aliud esse
Abstractum intellectus, quod cogitatione saltem fit,
 Aliud *Reale*, quod opere ipso ac realiter fit. Quidam
 scriptores uocant *Abstractum* secundum esse, & secundum
 intellectum. Item: Aliud esse *Naturale*, aliud *Vi-*
olentum, siue sit artificiale, siue non. Item, Aliud esse *ety-*
mologicum, Aliud *τεχνικόν*. Item, aliud esse *Artium*, aliud
Theologicum.

Noticiæ abstractiue sunt illæ ideæ, quæ à literis,
 institutione, seu inspectione sunt abstractæ, ac menti im-
 presse

A

preſſe

Abstractū
multiplex.

METHODVS DE

2.

pressæ. Item, mens differens de anima uiui hominis, eam cogitatione quasi abstrahit, dum eam solam considerat.

Physicum uiolentum. Exuuiæ serpentis, sunt Abstractum Physicum, uiolentum. Cutis iniqui Iudicis, iussu Cambysis detra-

Herod. lib. 2. ta, est Abstractum, Vt & corium bubalum, aut alteri-

Val. lib. 1. us animalis. Sic aurea barba, quam Dionysius Aescu-

Cap. 2. lapio abstraxit, est abstractum. Sic succus Glycyrrhizæ

olium succini, est abstractum uiolentum, artificiale. Ar-

Extracta. tifices solent Extracta appellare. Scoria, Schlacken/

est abstractum, quia à cupro, uel alio metallo abstrahitur in officinis liquefactorijs.

Arithmeti- In Arithmetica abstractum est, quod à Summa ab-
cism. strahitur.

Gramma- In Grammatica texvndp uocabulum fit, quia usurpa-
ticum. tur pro Substantiuo nomine, Vt iusticia, doctrina, sapien-

tia. Sic & Concretum, pro adiectiuo usurpatur, Vt ius-

stus, doctus, sapiens. Quia uidelicet subiectum cum qua-

litate comprehendit. Peculiares uero phrasas alias hic

non annoto.

Dialecticū & Physicū. Sic Dialectici & Physici dicunt, abstractum signi-

ficare formam aliquam, cum exclusione subiecti, Vt for-

titudo. Concretum uero, significare eandem formam cum

subiecto, Vt fortis.

Scholasti

Scholastici dicunt, Concretum significare suppositum, uel personam, Vt homo. Vel Indiuiduum, Vt hic homo. Abstractum uero naturam, & quidem secundum se consideratam, Vt humanitas.

Concretum
& Abstractum
scho-
lasticum.

Ioannes Picus, de Ente & uno cap. 4. Abstractum id notat, quod a se tale est, non ab alio, Vt lux. Concretum id significat, quod non a se, sed alterius beneficio tale est, Vt lucens, luce luget.

Generaliter autem ista, de significationibus istorum uocabulorum loquuntur, Postea uero ad articulum de duabus in Christo naturis accommodatur.

In Theologia igitur, & quidem in doctrina de duabus in Christo naturis, abstractum τὸ ἀπὸ τοῦ θεοῦ significat alteram Christi naturam, per se, seu secundum se consideratam. Sic Concretum significat personam Christi, facta unione hypostatica duarum in Christo naturarum.

Abstractum
Theologi-
cum.
Inf. 16.

Ratio eius significationis Abstracti in Theologia est, Quia mens interdum alteram tantum naturam considerat, licet physice aut realiter, nulla prorsus fiat diuulsio aut separatio naturarum in Christo.

Concretum unionem naturarum, aut quæ eis simul aut coniunctim conueniunt, in unica hac Christi persona, intuetur atque considerat.

Concre-
tum.

Theologicum igitur hoc Abstractum appellatur, quia Theologi eo usi sunt, & in Theologia, in doctrina de duabus Christi naturis locum habet.

Annotandum & hoc est: Interdum in Theologia usurpari uocabulum Abstracti, tantum pro nota uocabuli alterius naturæ in Christo, dicitur, seu simpliciter, ita, ut non significet propriè naturam per se consideratam, ut postea exempla ostendent. Hæc autem à prudentibus lectoribus facile obseruari possunt, & diligenter attendendum est, ut rectè & dextrè applicentur, ne quid doli subrepat.

N.

Non autem sunt ista uocabula, nimis odiosè aut criminose exagitanda, quæ docendi aut disputandi gratia, in forum Theologicum sunt recepta. Sobriè tamen, dextrè, & prudenter usurpanda sunt, ne aliquid absurdi aut portentosi ex eis extruatur.

Inf. 15.

In præsentia itaq; de Theologico usu huius uocis abstracti tantum differemus, Id quod memori mente obseruandum est.

DE DEFINITIONE

REI.

T*heologi sic definiunt: Abstractum significat alterutram Christi Naturam, secundum se, aut seorsim consideratam.*

Luthe

ABSTRACTO THEOLOGICO.

5.

Lutherus super 53. cap. Esa. E. 4. b. *Abstractum* uocat humanitatem separatam, uel seorsim positam, si de ea sola loquimur. Item: E. 5. Naturam seorsim sumptam.

Caspar Cruciger senior, in uersione libri de nouissimis uerbis Dauidis, significat, *Abstractum* dici, quod est proprium alteri naturæ, & de ea SEORSIM dicitur.

Philippus in 2. parte Symboli fol. 441. fac. 2. tomo I.

Abstracta significant Naturam SEORSIM consideratam, ut diuinitas uel diuina Natura, Humanitas uel humana natura. Item, est natura secundum se considerata. Tomo 2. fol. 222. Idem docet in libello de controuersia Stancari, & in examine: *Propositio* in abstracto, significat naturam secundum se consideratam. in Chro: lib. 4. *Vocabulum* in abstracto, significat naturam secundum se consideratam. Sed concreta significant personam, in qua sunt duæ naturæ. In hisce Philippi testimonijs habes illas proprietates abstracti, secundum se, item seorsim consideratas.

D. Morlinus Episcopus Sambiensis, in propositionibus de communicatione Idiomatū, editis anno 1571.

Regiomonti Borussiae, clarè significat, *Abstractum* dici unam Christi naturam per se consideratam. Proposit: 12. & 14. Has propositiones, distractis primæ editionis exemplaribus omnibus, recudi curavit adiunctis suis de eodem argumento, Ioachimus Westphalius.

Chemnicus lib: de duab: naturis in Christo. O. 7.

Chemnicij

Significant autem in hac doctrina, nomina *Abstracta*, naturas ipsas & earum *Idiomata*, si *PER SE* considerentur, siue *EXTRA* unionem, siue *IN IPSA* unione.

MIBRO Corpus doctrinæ Prutenicum.

Res ipsa *Abstracti* in eo clarè & disertè describitur, hisce uerbis: *Natur allein. Item: Natur SWK S Z G H allein.* Nam hoc ipsum *Theologicè* uocatur *Abstractum.* fol: 8. de unione duarum natura-

VVirteber
genium. 146.

VVirtebergenses contra Vitebergenses pagina

Wie vns das wort *Abstractum* in den vnterscheid der Naturu weist / nach welchem eine jede Natur *SWK S Z G H S E L B S* betrachtet wird / &c. Also weist vns das wort *Concretum*, vnd die *Communicatio Idiomatum* / in die persönliche vereinigung beider Naturu.

D. Heshusius

ABSTRACTO THEOLOGICO. 7.

D. Heshusius definit *Abstractum* quod ipsam Heshusij naturam *PER SE* consideratam significat. In *Asfert.* fol. 96. Item in libello definit: *Abstractum* in *Theologia* dicitur uocabulum, quod non significat totam *Iesu Christi Dei & hominis personam*, sed *TANTUM* notat alteram *NATURAM*, uel diuinam uel humanam. Item: Vom Erkentnis Gottes b. 4. Die wort Menschheit / Menschliche natur / Leib vnd Seel / Item / Gottheit / Göttliche natur / Geistlich / ewig Wesen / bedeutend die Naturn / *IN SONDERHEIT* vnd *VERSEN* betrachtet / r̄.

D. *Timotheus Kirchner* in propositionibus de duabus *Christi naturis*.

Kirchneri

Abstractum uocat, alterutram naturam *PER SE & IN SE* consideratam. Item inquit: *Maiestas & omnipotentia* communicantur humane nature, & quidem *IN CONCRETO*, *NON IN ABSTRACTO*.

Possent hic ascribere plurimum recentium *Theologorum*, *Abstracti* descriptiones, qui palam testantur uino ore, *Abstractum* dici naturam *Christi*, secundum se uel scorsim consideratam. Sed in re manifesta

non opus est pluribus testimonijs. Vnum duntaxat ad-
huc aut alterum testimonium ex Scholasticis adducam:

Albertus Magnus in lib. I. Distin. 33. art. I.

*Abstractum notat, compositionem fuisse in concre-
to, a quo abstractum est. Item: Proprietas est nomen,
rem suam dicens in Abstracto.*

Thomas 3. parte Sum: q. 17.

*In Abstracto significat naturam, secundum se consi-
deratam. Sic etiam aliàs definit. Ponit etiam ibidem uti-
lem regulam, quæ in compositis locum habere potest, q.
16. In Mysterio inquit, incarnationis, non est eadem na-
tura diuina & humana, sed eadem est hypostasis utriusq;
naturæ, & ideo ea, quæ sunt unius naturæ, non possunt de
alia prædicari, secundum quod in Abstracto significan-
tur. Nomina uerò concreta supponunt hypostasin natu-
ræ, & ideo indifferenter prædicari possunt, ea, quæ ad
utramq; naturam pertinent de nominibus concretis.*

*Reliqui Scholastici istis astipulantur. Ideo non re-
censeo plura ex eis suffragia.*

DE DIVISIONE.

Quia de Theologico Abstracto hoc in loco tantum
agimus, hoc est, de peculiari specie abstractorum,
ideo

ideo non est opus hanc speciem in alias species subtiliter subdividere. Nam quod dicitur, aliud esse Abstractum Physicum, aliud mentis: Item aliud esse Abstractum Etymologicum, aliud $\tau\epsilon\chi\nu\acute{o}\nu\mu\epsilon\tau\alpha$, & similia, referenda sunt ad lilam primam seu generalem abstracti significationem, quæ eiusmodi partitiones admittit. Id quod planum & perspicuum est. Et illud, quod interdum hoc uocabulum $\delta\alpha\kappa\tau\iota\mu\acute{o}\varsigma$, aut simpliciter usurpatur, ad significationes uocabulorum pertinent.

Istarum autem rerum consideratio in præsentia materia est necessaria, & lucem magnis rebus affert. Tantum igitur Theologicum Abstractum in præsentia in considerationem ueniat.

EFFICIENS.

Sacræ literæ in hac doctrina, de duabus in Christo Naturis hoc uocabulum abstracti non habent. Nec ueteres patres in hac materia, Abstracti uocabulo utuntur. Imò nec Magister Sententiarum, qui quasi mater est Scholasticorum Theologorum, hanc uocem in eoque capite doctrinæ usurpat, Nec Bandinus, de quo quidem ambigitur, an Petrus Lombardus ex ipso suam illam summam Theologicarum rerum desumpsit, An uero ille ex hoc.

Petrus Lombardus
SCOLA-
STICO-
RVM ma-
triarcha.
Bandinus.

A S Poct

Post eum itaq; Scholastici disputatores, hæc uocabula, *Abstractum* & *Concretum*, in scholas introduxerunt, & cum alijs, Tum uero in loco de duabus in Christo naturis, hypostaticè in Christo unitis, maxime usurparunt. Desumpserunt autem eos terminos, sine omni dubitatione ex *Logica*.

Primus usus horum uocabulorum apud ueteres.

Ac uerisimile est, initio eruditos Theologos, hæc uocabula usurpasse bono consilio, ut in disputationibus aduersus hæreticos, distinctius loqui, & confusiones rerum ac uerborum, præstigiatoribus dexterius diluere possent. Deinde etiam, ut in docendo rectius considerari possent cuiusq; naturæ proprietates, quid humana Christi natura per se haberet, quid uero diuina Christi natura communicarit humane. Nam immota est hæc sententia: Quamlibet naturam in Christo essentielles suas proprietates in æternum retinere.

Non tamen hoc dissimulandum est, Scholasticos satis perplexè de his ipsis uocabulis scripsisse. Id quod uel in Scoto & Occam satis uidere est in definitione *Abstracti ultimi*, &c. Dionysius Chartusianus, in libro de difficilibus uocabulis Theologorum, undiq; ex Scholasticis conquirens descriptiones *Abstracti* & *Concreti*, ita intricate de ijs disserit, ut magis inuol-

uat quàm extricet lectores, *Vt* reliquos taceam. Constat etiam, Scholasticos ualde intempestiue Philosophiam gentilem multis in partibus sacris rebus immiscuisse. Sed ista aliàs.

Primus igitur author qui hisce terminis in Theologicis rebus usus est, ignoratur. Tantum uerò hoc constat, in Scholis Theologorum eius usum omnium maxime innotuisse atq; increbuisse.

Nostri autem seculi Theologi, & quidem in Ecclesia ab Antichristi tenebris ac præstigijs repurgata, libero spiritu ea uocabula retinuerunt. Sed cum pio iudicio, & debita moderatione. Quia existimârunt, ea ad distinctiones & explicationes rerum grauissimarum, in summo articulo fidei de Christo idoneas esse. Hinc Inf. 15. Lutherus sapienter pronunciat: Diuinitus, inquit, opinor factum in Grammatica, ut quædam uocabula dicantur Concreta, quædam Abstracta. In 53. cap: Esaiæ. Inueniuntur igitur hæc uocabula in scriptis Lutheri, Philippi, Brentij, Chytræi, Chemnicij & aliorum.

Postremo & hoc subiiciendum est: Fontem Abstracti esse: Quòd in unione personali duarum naturarum in Christo, nihilominus quælibet natura suas proprietates retinet, neq; id impedit, quòd diuina Christi natura,

natura, suas proprietates humanitati, in hac scilicet unione personali, communicat. Non enim amittit in hac ipsa communicatione, quod habet, nec aliquod detrimentum ex hac communicatione perpetitur.

MATERIA CIRCA QVAM.

ABSTRACTI materia circa quam, sunt duæ naturæ in Christo. Nam Abstractum appellatur una natura eius personæ, secundum se cõsiderata. Et necesse est sæpe docere, quid sit humana, uel quid sit diuina natura in Christo: quid habeat secundum suam naturam: quid diuina communicarit humanæ: & quomodo. Ratio est, quia non facta est confusio naturarum in Christo, neq; conuersio alterius naturæ in alteram, neq; exæquationumq; naturarum.

CONCRETI materia circa quam, est persona Christi, in qua scilicet duæ illæ naturæ sunt personaliter unitæ, absq; tamen permixtione, conuersione, aut exæquatione naturarum, Vt modo dictum est. Ratio est, Quia considerandum est, quid in hac miranda coniunctione & unione duarum naturarum in unica Christi persona, utræq; naturæ simul habeant, quidue simul eis tribuendum sit.

Forma

FORMA.

ABstractum hoc in loco, & in hac speciali significatione non molitur, neq; asseuerat Physicam aut realem diuulsionem naturarum in Christo, non discerpit crudeliter personam, non efficit duos Christos, aut duas personas. Sed tantum de una, & quidem de alterutra Christi natura agit, hanc intuetur mente, hanc considerat, de hac disserit.

Per se, seu secundum se eam considerat, quideam sit: quideam habeat: quid ei tribuatur uel non.

SEORSIM considerat eam naturam, seu solam, quæ ei insint, uel quæ ei tribuantur.

Sicut uicissim concretum non confundit naturas, nec eas inter se transformat, nec exæquat. Sed ostendit unionem earum, in unica persona.

*V*trinq; intnetur, quid coniunctim hæ duæ naturæ in Christo habeant, quid utrisq; in persona conueniant seu tribuatur.

FINIS.

Fines istius uocabuli Abstracti sunt isti:

- I. *V*t seruiat distinctioni, & explicationi singularum Naturarum in Christo. Quia non facta est confusio

fusio naturarum, aut abolitio alterutrius, in unione illa hypostatica.

2. *Vt clarius in docendo de utrisq; naturis Christi posset dici, dum quaelibet natura secundum se consideratur, & quid humana acceperit à diuina, exponitur.*

3. *Vt in disputationibus cum aduersarijs lubricis & insidiosis dexterius, strictius & neruosius posset agi. Nam sæpè uagabundis & mirificis declamationibus præstigatorum, ueluti nubes opaca ueritati splendenti obducitur, ut stolidiores hac arte in perniciosas foucas seducantur.*

4. *Vt in prædicationibus de Christo usum habeat, sicut & uox Concreti. Nam id manifestum est, Quædam abstractis non rectè, Quædam uerò rectè attribui. Idem quoq; de Concretis certum est.*

COMPOSITA ET NON- NULLA ALIA.

An Abstracti uocabulum sit prorsus ex Ecclesia Christi exturbandum,

Durum sanè est uocabulum Abstractum in hac grauißima doctrina, si solum etymon spectes atq; exagitates. Constat, illud neq; in sacris literis, neq; in uetustis Ecclesie

Ecclesiæ scriptoribus (in hac quidem doctrina de duabus in Christo naturis) reperiri. Manifestum est, Scholasticos Theologos, qui suis labyrinthis rixosissimarum disputationum, uniuersam Theologiam horribiliter obscurârunt, lacerârunt & labefactârunt, hanc uocem, ut & alios Philosophicos terminos, in Ecclesiam Christi introduxisse. Neq; illud negari potest, sæpe magnum periculum ex eiusmodi uoce non recte usurpatâ, nasci.

Sed inde tamen non sequitur, prorsus hanc uocem abstracti repudiandam & exterminandam esse ex Ecclesia Christi. Nam abusus non debet legitimum usum tollere. Magno iudicio Lutherus nos docuit, Diuinitus esse factum, ut hisce uocibus, *Abstractum* & *Concretum*, res omnium summæ in articulo de Christo, distinctius & clariùs explicarentur.

Opera igitur potiùs danda est, ut & rectè intelligantur hæ uoces, iuxta uerum et receptû usum (Valent enim uocabula usu sicut nummi) & dextrè usurpentur.

Sit itaq; usus uocis *Abstracti*, in Ecclesia Dei Adia- phoricus, hoc est, liber pro cuiusq; arbitrio, tantum ut is sobrius, prudens, modestus sit. Equidem uidemus, præstantissimos nostræ ætatis Theologos, ualde parcè & magno iudicio hac uoce usos esse.

Vox Abstracto originem trahit à scholasticis Doctoribus.

Abstracti uocabulum nequaquam ex Ecclesia eliminandû
Sup. II.
Luthersu per 53.
Esaia.

Usus uocis Abstracti sit parcus non nimis creber.
Sup. 4.

Hæc

Hæc primum contra morosos tenenda sunt, qui qualicumq; prætextu accepto, mox uehementes in uocabula persecutiones instituunt. Deinde etiam, ne eiusmodi uocabula licenter aut temerè usurpentur, quia rudiores, imò etiam incogitantiores facile in eis impingunt.

An Abstractum Theologicum tantùm sit Nota Vocabuli.

**Abstrac-
tum.**

Sapienter constitutam esse definitionem Abstracti Theologici, tum à ueteribus, tum à recentioribus, quòd nimirum significet alterutram Christi naturam secundum se aut seorsim consideratam, tot uiri docti, & res ipsa testatur. Eo enim nomine hoc uocabulum receptum est, quia alterutram Christi naturam intuetur, dum explicatur, quid ea habeat per se. Non igitur rectè sapiunt, qui eam definitionem conuellere tentant.

Sed tamen & hoc negari non debet, quin interdum uox abstracti, ^{deum} aut simpliciter accipiatur. Ut, hoc est Abstractum. Sic etiam Concretum, Ut cum dicitur, hoc est Concretum. Sed quòd nihil aliud sit Abstractum in Theologia, quàm nuda nota uocabuli, seu tantum appellatio quedam alterius naturæ, id uerò scriptis ueterum ac recentium Theologorum non est consentaneum. Et nòrunt omnes sani, aliud esse interdum, cum uocatur

bula

bula nominantur, aliud cum definitiones instituuntur, & explicantur res ipsæ uocabulorum.

Attendendum igitur est, ubi in Theologia Abstracti uox, tantum pro Nota uocabuli, unam Christi naturam significantis, Vbi uero proprie usurpetur iuxta definitionem rei supra positam. Ut quando dico:

Humanitas Christi est omnipotens, & addo, Sub-^{Sup.} 4. iectum in hac propositione est Abstractum. In hac locutione, nempe, Subiectum, est Abstractum: Abstractum simpliciter nota est istius uocabuli Humanitatis. Sed cum dico:

Humanitas Christi, non est in abstracto omnipotens.

Hic Humanitas Christi, dicitur Abstractum, non solum quia est nota istius uocabuli Naturæ significantis: Sed etiam quia secundum se seu seorsim consideratur. Ideo enim in Abstracto non est omnipotens, quia, ut monui, Abstractum in subiecto per se expenditur. Et eam ob causam solet addi interpretatio ista: In abstracto, hoc est, Humana natura P E R S E considerata. Hæc sunt perspicua, et moderatis hominibus sufficere possunt. Nam nemo hominum omnes subtilitates eruere, neque omnes omnium tendiculas animaduertere, aut cauillationes euitare potest.

B

Quod

Mens Lu-
theri.

Sup. 15.

Abstractū
Luthero
quid?
Inf. 56.

Quod uero Lutherus inquit in Esa: cap. 53. Di-
uinitus esse factum, quod quædam uocabula appellentur
concreta, quædam abstracta, Non probat hanc sententi-
am, tantum has uoces esse notas uocabulorum. Nam in
his uerbis tantum loquitur de quæstione An sit, Luthe-
rus, non instituit definitiones istorum terminorum. Imo,
ut testimonia eius suo loco consignata, ostendunt, Luthe-
rus satis dilucide docet, Abstractū dici naturam Chri-
sti, per se aut seorsim consideratam. Non opus igitur est
Luthero in his uerbis peregrinam sententiam affingere.
Manat autem hoc posterius ex definitione re, nempe:
Quia Abstractum dicitur natura, secundum se aut seor-
sim considerata. Ergo notat ista uocabula, unam Christi
naturam significantia. Nihil igitur opus est nouitati
studere, ubi in antiquis uis recte possumus ambulare &
subsistere.

DE LOCUTIONIBVS.

Esse Abstractum.

In Abstracto dici.

In Abstracto esse.

In Abstracto tribui.

In Abstracto habere.

Diligenter

Diligenter obseruandum est, quid istæ uoces significent, ut grauiſſimarum rerum confusio prudenter caueatur. Nam uel imperitiores, uel minus attentos interdum in ijs impingere & hallucinari, non est ignotum.

Esse Abstractum, pertinet ad alterutram Christi naturam, secundum se seu seorsim consideratam. Interdum tamen tantum dextris seu simpliciter usurpatur, ut monui. Sup. 9. 16.

In Abstracto dici, est præfatio quasi propositionis Abstractiue, & sermonis nota, quando uidelicet subiectum propositionis est Abstractum uocabulum. Rectius tamen & planius sic efferretur: per Concreta uocabula dicitur, &c. Sunt igitur hæ locutiones extra propositiones collocandæ, ne quid erroris, uel saltem, ne quid ambiguitatis pariant. Imò etiam dextrè explicandæ atq; intelligendæ sunt, extra propositionem, ne error inuoluatur. Nam hoc certum est, si hæc uerba extra propositionem collocentur: In Abstracto dicitur: Humanitas Christi est omnipotens: Ista præfatio autem sic explicetur atq; intelligatur: In Abstracto dicitur: hoc est, Natura humana PER SE considerata est omnipotens,

B z

Tum

Tum ista limitatio seu explicatio uitiat totam propositionem. Quando enim Humana natura PER SE consideratur, tantum ei naturales sue proprietates attribuendæ sunt.

In Abstracto autem esse; In Abstracto tribui: In Abstracto habere: ad prædicatum in propositione pertinent: quia aliquid de subiecto affirmant aut pronuntiant, Id quod omnes sani facillime uident. Idem iudicium est de concreto. Ut, in Concreto esse; In Concreto tribui: In Concreto habere.

Prudenti
sinceroque iudicio opus est in usurpatione horum uocabulorum.

Iam igitur magna pietate & cura attendendum est, quid piæ, sanæ, dextræ naturæ cuiuslibet in Christo, in Abstracto: & quid personæ, seu utrisque Christi naturis in Concreto attribuatur. Nam res sunt sublimissimæ, grauissimæ, amplissimæ, & facilimus est lapsus propter infirmitatem naturæ nostræ. Paulo post autem ista explicabimus.

In $\left\{ \begin{array}{l} \text{Abstracto} \\ \text{Concreto} \end{array} \right\}$ habere quid significant.

In Abstracto habere

Locutio in Abstracto tribui, uel in Abstracto habere, significat id, quod alterutra Christi natura habet secundum se, aut seorsim considerata. Ut, Humanitas Christi

Christi habet in Abstracto, quod est in tempore facta: quod est finita. In Corpore doctrinæ Prutenico sic explicatur: Quando naturales proprietates ei attribuuntur. Opponitur autem locutioni, In Concreto habere.

In Concreto habere.

Locutio itaq;: In Concreto habere, significat id, quod utraq; naturæ Christi habent in persona, seu coniunctim, & opponitur uicissim locutioni, In Abstracto habere. Ut, Christus est omnipotens secundum utraq; naturam.

Hic addenda est & illa admonitio: Interdum expresse inseruntur orationi hæ locutiones: In Abstracto habere, uel in Concreto habere, Aut ponuntur æquipollentia uerba. Interdum uero subintelliguntur. Ut cum dico: Humanitas Christi est creatura: Hic oportet subintelligi, scilicet in Abstracto, secundum se aut seorsum considerata. Item, cum dico: Caro Christi est uiuifica, subintelligi necesse est, scilicet in Concreto. Nam uiuificatio utriq; naturæ, hoc est, personæ conuenit. Plana locutio est: Natura Christi humana suscitatur mortuos in Concreto, &c.

Esse,	& QVOMODO	esse:	{ differre.
Habere		habere:	
Tribui,		tribui:	

Quòd sit:
Quomo-
do sit.

Tantum perspicuitatis gratia, ista quoq; monenda sunt. Non enim sunt idem, esse, & quomodo aliquid sit. Ut, Adam est homo, Eua est homo, Abel est homo, Christus est homo. Sed si quæras **QVOMODO?** tum explicandum uenit: Adam esse hominem ex puluere terræ. Euan esse hominem ex costa uiri. Abelesse hominem ex naturali Adæ & Eue propagatione. Christum esse hominem, ex sola intemerata uirgine, obumbrante uirtute altissimi.

Habet:
Quomo-
do habet.

Sic differunt habere, Et quomodo habere. Habet opes Abraham. Habet opes Verres. Sed si quæras **QVOMODO?** respondendum est: Abraham habere opes, ex benedictione Dei per suos labores. Verrem uerò habere opes ex rapinis & iniurijs.

Tribuitur:
Quomo-
do tribui-
tur?

Sic non sunt idem, quando alicui tribuitur uirtus & potentia, aut alia res: Et quando explicatur, quomodo ei ista attribuuntur. Exempli gratia:

Humanitas Christi est omnipotens, seu habet omnipotentiam, seu tribuitur ei omnipotentia: Hæc propositio loquitur de esse, de habere, de tribui, nec exponit diserte **QVOMODO**.

Sed

Sed cum dico: *Humanitas Christi in ABSTRACTO est omnipotens, IN ABSTRACTO habet omnipotentiam, IN ABSTRACTO ei tribuitur omnipotentia: Hæc propositio loquitur de QVOMODO, quam ratione Christi humanitas sit omnipotens, nempe, IN ABSTRACTO: quam ratione habeat omnipotentiam, nempe IN ABSTRACTO: quam ratione ei tribuatur omnipotentia, nempe IN ABSTRACTO. An autem hæc oratio sit uera, postea explicandum erit.*

DE PROPOSITIONE.

**Humanitas Christi est omnipotens, viuifica,
adoranda**

*Inmota est hæc propositio, licet odio & ira rum-
pantur Sacramentarij. Ratio firmissima est, quia hæc
communicata & data esse humanitati Christi,
Christus ipse asseuerat & docet: Mibi, inquit, da-
ta est omnis potestas. Concedunt autem eruditio-
res Sacramentarij ipsimet: Quicquid in tempore da-
tum est Christo, id datum ei esse iuxta humanam
naturam.*

Propositio
indubitata
uera.

Matt. 28.
Inf. 31.

naturam. Nam iuxta diuinam eius naturam, habet ac possidet omnia ab æterno, tanquam unigenitus à patre. Sic Iohan: 6. dicitur, Carnem Christi esse uiuificam. Et hanc doctrinam præstantissimi patres acerrime propugnarunt, atq; contra aduersarios suos euicerunt.

Pronunciat itaq; hæc propositio de ESSE, nempe, QVOD SIT omnipotens, uiuifica, adoranda, Non pronunciat QVOMODO ea sit omnipotens, uiuifica, adoranda.

Iam igitur si uelis prædicatum euoluere, QVOMODO sit illa Christi humanitas, omnipotens, uiuifica, adoranda, tum necesse est te planè dicere, NON IN ABSTRACTO, sed IN CONCRETO, hoc est, in persona. Nam ista: nempe omnipotentia, uiuificatio, adoratio, utrisq; naturis conueniunt, utraq; Naturæ ea habent.

Declaratio
notanda.

Solet autem ab eruditis rectè & necessario addi, quædam limitatio seu explicatio, nempe, quòd omnipotentiam, uiuificationem, adorationem, natura Christi diuina habeat per se, & quidem ab æterno, licet nunc post incarnationem ea non habeat ab humana natura se iunctim. Naturam uerò humanam in Christo, habere ea NON PER SE, aut seorsim. sed per communicationem Idiomatum, in unione personali.

De Pro-

DE PROPOSITIONE.

Humanitas Christi, IN ABSTRACTO
est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Hæc propositio non tantum pronunciat, quod Hu- Argumen-
ta ac ratio-
nes grauis-
simæ, cur
hæc propo-
sitiō sit
falsa.
manitas Christi SIT omnipotens, uiuifica, adoranda,
Sed etiam decernit QVOMODO, nempe, IN
ABSTRACTO. Quod uerò hæc propositio non
consistat, ex euentibus & luculentis rationibus patet.

Quia IN ABSTRACTO habere, dici-
tur, in natura secundum se considerata, habere, seu seor-
sim considerata, habere. Sed natura humana secundum se
seu seorsim considerata, non habet omnipotentiam, uiuifi-
cationem, adorationem, sed habet per communicationem
idiomatum in unione personali, scilicet INCON-
CRETO, Id quod in Ecclesia Dei manifestum est.

Quia in hac propositione, ubi tam expresse additur
IN ABSTRACTO, hæc phrasis opponitur
alteri INCONCRETO. Hinc autem falsissi-
mum dogma nasceretur: Humanitatem Christi, NON
INCONCRETO esse omnipotentem, uiuificam,
adorandam.

B s

Quia

3.
Regula no
tabilis.

Quia *essentiales proprietates cuiuslibet naturæ in Christo, NON sunt essentialis proprietates alterius naturæ.* Ratio perspicua est, quia ea ratione fieret confusio, conuersio, & exæquatio naturarum. Id quod contra articulos fidei nostræ est. Nam si natura humana in Christo, *IN ABSTRACTO* habet omnipotentiam, uiuificationem, adorationem, tum ea habet secundum se considerata, & hoc pacto seorsim habet, & factæ sunt essentialis naturæ humanæ proprietates. Constat autem in domo Dei, omnipotentiam, & uiuificationem, tantum esse diuinæ Christi naturæ, *Essentialis proprietates.* Communicari autem humanæ naturæ in Christo, in unione inquam personali reuerâ, ut & humana Christi natura sit omnipotens, uiuifica, & adoranda, sed non ut ista fiant essentialis proprietates naturæ humanæ.

4.

Quia hæc propositio reuera gignit duas personas Christi, seu duos Christos. Nam humanæ naturæ Christi, *IN ABSTRACTO*, hoc est, humanitati secundum se considerata, attribuit omnipotentiam, uiuificationem, adorationem.

Quia

Quia nomina officiorum Christi, utriusque naturæ competunt. Non igitur in Abstracto eis tribuenda sunt. 5.

Quia sacrae literæ, non sic pronunciant. 6.

Quia nemo veterum aut recentiorum Theologorum in Ecclesia Dei sic est locutus. 7.

Quia Lutherus egregium mundi lumen, & Re- 8.
purgator cœlestis doctrinæ hoc nostro seculo, claris
& disertis uerbis negatiuam asstruit: Humanitatem
Christi esse omnipotentem, uiuificantem, adorandam, NON
IN ABSTRACTO: sed IN CONCRE-
TO. Testimonia eius rei extant.

In 53. cap. Esaiæ anno 1544. Rectè
dicitur: Naturam humanam adorari, NON IN
ABSTRACTO, sed IN CONCRETO,
Quia est una persona, ut non possis adorare DEVM,
quin adores hominem. Ibidem: Constituisti eum super
omnia opera manuum tuarum, Also sol es auch heissen/
secundum naturam humanam. Sed TANTVM se-
cundum CONCRETIONEM, ut etiam An-
geli omnes adorent, flectant genua illi filio Virginis
sugenti ubera, & dicant, Tu es creator & Domi-
nus, &c.

I. Tomo Islebiensi fol: 206. Wenn wir sagen/
 Christus der Mensch ist Schepffer Himmels vnd
 der Erden / an den man glauben vnd vertrauen / o-
 der den man anbeten sol / so reden wirs nicht von
 dem blossen vnd abgefondertem menschen / **VN-**
ABSEER VND ON GOTT / sondern
 reden von dem Menschen / oder von der Person / die
 zugleich Gott vnd Mensch ist / in einer person / vn-
 gefondert vnd unzertrennet / nemlich / de Deo incar-
 nato, von dem ich nicht **IN ABSTRACTO**
 oder absolute, wie es die Alten genent / Sondern
IN CONCRETO sagen mus / **CHRISTUS**
 Gottes vnd Marien Son / ist Schepffer Himmels
 vnd der Erden / den man ehren vnd anbeten mus.

9.

*Quia pugnat cum Corpore doctrinae Ecclesie
 Prutenicae, quod perspicue docet, NON soli huma-
 nitati Christi attribui omnipotentiam, saluationem, &c.*

Non est
 tantum bel-
 lum Gram-
 maticale.

*Nequaquam igitur Logomachia est, monere ac
 profiteri, hanc propositionem, impiam & blasphemam
 esse, quia phrasis in ABSTRACTO ei inseri-
 tur. Euertit enim summos fidei articulos, & gignit er-
 rores grauissimos, & quidem non paucos. Non iudi-
 cabatur Logomachia, cum impugnaretur ab Ecclesie
 doctore*

omoi. i

doctoribus, unius literæ insertio in uocem ἡμοούσιου Cyril. lib. I. dial. de Trin. To. mo. 2. cum Ariani dicerent, uocem ἡμοούσιου potius usurpandam esse. Itaq; multò minus non necessaria concertatio æstimanda est, quando hæc uerba: *IN ABSTRACTO*, orationi interponuntur, quia totam propositionem deprauant.

Insuper non saluatur propositio, etiamsi hæc uerba *IN ABSTRACTO*, ad subiectum referantur. Nam eodem res redit. Attende enim si sic dicatur: *Abstractum: Humanitas in Abstracto*, est omnipotens. Nonne tali pacto limitaretur subiectum, quòd humanitas secundum se aut seorsim considerata, sit omnipotens. Sed hæc potius propositio uera & immota est, *Humanitas Christi, IN CONCRETO, & NON IN ABSTRACTO*, est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Sed obieitur: Quædam pariter per *Abstracta*, & per *Concreta* uocabula efferi?

Respondeo, Ita est, Sed si inseras propositioni: *IN ABSTRACTO*, uitabitur propositio. Ut, *Humanitas Christi, est omnipotens*: licitum est dicere, quia reuera humanitati communicata est omnipotentia in unione personæ. Sed si addas, *Humanitas Christi, IN Abstracto*,

ABSTRACTO est omnipotens: propositio fit falsa & blasphema. Ratio est, quia si uelis adijcere *QVO MODO* ea sit omnipotens, necesse est te dicere, *Humanitas Christi IN CONCRETO* est omnipotens, & non *IN ABSTRACTO*, Ut Lutherus, & alij Orthodoxi monent ac docent. Sed de his paulò post plura.

Si quis uerò hac arte uellet effugere: *Abstractum* tantum est nota uocabuli.

Sed hic dicitur: *Humanitas Christi in abstracto* est omnipotens.

Ergo tantum dicitur: *Humanitas Christi* est omnipotens.

Respondeo, *Multiplex impostura* hic ab attentis facile deprehenditur. Nam primum sunt scopæ dissolutæ. Nulla est enim compositio argumenti. Deinde Maior est falsa. Tertiò in *Minori*, phrasis in abstracto, pertinet ad prædicatum. Et quid contineat hæc locutio: In *Abstracto* esse, seu habere, supra expositum est. Imò sic exponitur: In abstracto, hoc est, humana natura *PER SE* considerata. Et sic patet limitatio, ex qua propositio uitiatur. Quis sic loqueretur: *Humanitas Christi*

*in humanitate est? &c. Summa, hæc propositio futuris
& glossis non potest saluari.*

AN RECTE DICATUR.

**In Abstracto dicitur: Humanitas Christi est om-
nipotens.**

**In Abstracto licet loqui: Humanitas Christi est
omnipotens.**

**Per Abstracta vocabula licet loqui: Humanitas
Christi est omnipotens.**

Vexatio dat intellectum, inquit Propheta. Nam Esa. 28.
Disputatio
certamina de controuersijs, cogunt homines ea observa- nes de con-
re, quæ aliàs non tam sollicitè & accurate perpendun- trouersijs
tur, & extra controuersias simpliciter absq; dolo malo sunt fru-
proferuntur. ctuosæ.

Vera autem & immota est hæc doctrina: Huma-
nitatis Christi est omnipotens. Ratio est, quia uerè ei est
communicata, teste Christo: Mihi data est omnis pote- Matt. 28.
stas, hoc est, humanitati Christi unitæ ἀδύναμις. Sup. 230.

Vera igitur etiam & immota est hæc doctrina:
Humanitatem Christi esse omnipotentem, NON
IN Abstracto, hoc est, humanam naturam PER
SE consideratam: Sed IN CONCRETO, hoc
est, in unione illa personali.

Vera

Vera & immota & hæc sententia est: Omnipotentiam hanc à filio Dei, assumente humanam naturam in unionem personæ, humanæ naturæ esse communicatam, NON, ut fieret unquam essentialis aut naturalis proprietas naturæ humanæ. Ratio, Quia omnipotentia filij Dei est una duntaxat, nec admittit ullam diuisionem aut mutilationem. Est igitur & manet tantum essentialis & naturalis proprietas filij Dei. Quod autem ea sit communicata humanæ naturæ, à se in unionem personæ assumptæ, scimus & credimus iuxta Dei uerbum. Scimus & credimus, quod eam natura humana habeat, &c. Sed QVO MODO, Misterium est, quod nos neq; assequi, neq; explicare ualemus in hoc seculo. Satis autem est, nos & hanc negatiuam scire, quod omnipotentia NON sit facta essentialis & naturalis proprietas ipsius naturæ humanæ. Non enim est uel exæquatio naturarum, uel confusio earum facta.

Non igitur moramur argumenta Sacramentarium, qui ex cæca sua Ratione proferunt, quasi humana natura, omnipotentia illius diuinæ non sit capax. Nam QVOD sit omnipotentia, humane Christi naturæ, assumptæ in unionem personæ, communicata, ex uerbo Dei

Dei, uti diximus, scimus. **QUOMODO** uero ^{Contra} ^{Quomo-} ^{distas.} id factum sit, creatori totius mundi commendamus, nec ultra metas uerbi diuini efferimur. Credimus iuxta Dei uerbum: Humanam Christi carnem sedere ad dexteram patris omnipotentis. Sed **QUOMO-** ^{Dextera} ^{Dei.} **DO** id sit, nondum scimus. Nec tamen captiose ista accipiantur. Scimus dexteram Dei, uirtutem & omnipotentiam Dei significare. Scimus igitur & humanitatem Christi esse omnipotentem.

Hæc igitur in Orthodoxa Ecclesia, hoc est, rectè iuxta uerbum Dei sentiente, sunt extra contro- uersiam.

Iam quod ad illas phrasas, extra propositionem po- sitas attinet:

In Abstracto dicitur.

In Abstracto licet loqui.

Per uocabula Abstracta licet loqui.

Ego quidem, ut ingenue fatear, simpliciter & senti- rōs tantum eas intellexi, & sic ab alijs quoq; accepi, nempe, quod hæc præfatio tantum notet Subiectum, quod sit Abstractum. Nec definiat, **QUOMODO** ibi in propositione Humanitas sit limitanda, seu **QUO-** **MODO** habeat omnipotentiam. Et quod Abstractū tali

C

quidem.

quidem pacto, extra propositionem collocatum, non iuxta definitionem rei sit accipiendum, sed simpliciter nominari unam tantum naturam.

Et eatenus tantum, remoto omni dolo malo, adhuc non improbo, cuiusmodi præfationem illi propositioni præmitti.

Sup. 5. Sed quando uox *Abstracti* in illa præfatione limitatur, & non aliter quam iuxta definitionem rei usurpatur, uidelicet, pro ipsa natura humana *PER SE* aut *SEORSIM* considerata (sic enim *Abstractum* à doctissimis uiris definiti, supra ostensum est) tum hac ipsa declaratione & limitatione, tota propositio uititur & deprauatur, nempe, quod ea oratio tali pacto, taliq; limitatione & declaratione sit accipienda: *Humanitatem Christi PER SE* consideratam, esse omnipotentem, uiuificantem & adorandam. Sic enim inquam, ex præfationis illius limitatione, tota oratio elucidatur & sonat.

Iam uero, *Natura humana Christi PER SE* considerata, *NON* est omnipotens, *NON* est uiuifica, *NON* est adoranda.

Rationes

Rationes evidentes & illustres sunt: Quia, quando natura *P E R S E* consideratur, tum ei naturales proprietates attribuendæ sunt, teste Corpore doctrinæ Prutenico. Expenditur enim, quid ea *P E R S E* habeat, quid naturaliter ei conveniat.

Sed natura humana Christi, *NON* habet omnipotentiam naturaliter. Non habet uiuificationem naturaliter. Non habet adorationem naturaliter: Sed habet ea omnia, per donationem & communicationem filij Dei, in assumptione naturæ humanæ in unionem personæ.

Quia, non est facta exæquatio naturarum, in unionem illa personali Christi.

Quia, Nec facta est Confusio istarum duarum naturarum in Christo. Humanitas enim non est facta diuinitas.

Quia officij nomina, in doctrina de Christo, non tribuuntur uni naturæ *P E R S E* considerata, &c

Non itaq; licitum est in Ecclesia Christi dicere: Humana Christi natura, *P E R S E* considerata, est omnipotens, uiuifica, adoranda.

C z

Nec

Nec licet dicere: Humana Christi natura scorsim considerata, est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Non licet dicere: Humana Christi natura SOLA, est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Nam hoc pacto diuiduntur naturæ, & fiunt duæ personæ, duo Christi, iuxta sententiam Corporis Prutenici. Positis enim eiusmodi antecedentibus, tanquam malis arboribus, enascuntur inde tales consequentiæ, tanquam mali fructus. Iam, teste Luthero, Vanitas est, negare consequens, & nihilominus asserere Antecedens.

Est igitur Humana natura Christi omnipotens, uiuifica, adoranda, IN CONCRETO, ut diximus, in unione personali. Non autem in ABSTRACTO. Non, PER SE considerata. Non, SEORSIM considerata. Non SOLA.

Non trahatur itaq; ista præfatio in propositionem ipsam: Non limitet propositionem QUOMODO. Sed sit eatenus tantum Nota uocabuli, quòd de una natura solummodo dicatur. Quòd si uerò hoc additur, PER SE considerata, tum hoc transit in propositionem.

Imò

Imò retenta potiùs firmiter propositione uera & immota: *Humanitas Christi est omnipotens, præfationem illam, si periculum aut uim afferat ueræ doctrinæ, omittamus.*

Hæc uolui tam planè exponere, ut quantum fieri potest, ab insidijs & imposturis simus immunes, & Ecclesia Dei incontaminatam ueritatem retineat, ac præstigias caueat.

An perinde sit, uoces IN ABSTRACTO referre in hanc propositionem, uel extra eam collocare: nempe:

Humanitas Christi est omnipotens.

Nemo hominum satis euitare uel confutare potest mirabilium & audacium hominum conatus. Sunt tamen simpliciores præmonendi, ne sibi patiantur falsa obtrudi. Stolidi autem & impia est illa sententia, perinde esse siue dicatur.

In Abstracto licet dicere: Humanitas est omnipotens. Siue dicatur.

Humanitas Christi, IN ABSTRACTO est omnipotens.

Nam prior propositio, uoces *IN ABSTRACTO*, se non recipit, Verum extra se relinquit, ueluti indicem, quia de una natura Christi dicatur. Non autem definit ulterius, *QUOMODO* humanitas sic sit consideranda.

Si uero quis hic ita accipiat atque euoluat indicem ulterius, quod hoc uelit: *Humanitatem PER SE* consideratam esse omnipotentem, tum corrumpit ipsam propositionem. Id quod sæpius iterandum uenit.

Sed in posteriori propositione, cui insertæ sunt uoces in *Abstracto*, *MODVS* definitur atque declaratur, ubi phrasis proprie iuxta definitionem rei accipienda sit.

Reuera igitur fit membrum eius orationis, nec saluat hoc quidem in loco eas uoces ista elusio, quod parenthesi sint includendæ. Nam etiam hac ipsa ratione limitat & exponit, *QUOMODO* Humanitas Christi sit omnipotens. Estque noua & inepta elusio, ignota Theologis. Recte itaque à Theologis ueteribus atque recentibus negatiua in hac propositione tenetur, teste *Luthero*.

Ac

Ac uanitas non parua est effutire: Scholasticos
 hasce uoces in Abstracto, in hanc ipsam p^{ro}positio-
 nem inseruisse. Nam contrarium probat & euincit te-
 stimonium ex Thoma supra c. ¹um, cui quia reliqui ^{Sup. 9.}
 Scholastici suffragantur.

Nuspiam igitur dicunt Scholastici: Humanitatem
 Christi IN ABSTRACTO esse omnipoten-
 tem. Vel:

Humanitatem Christi PER SE considera-
 tam esse omnipotentem.

Non igitur licet nos Christianos, talium propo-
 sitionum conciliatio.

PER SE HABERE,
 ET
 VERÈ AC REALITER
 communicatum esse: differre
 non nihil.
 ARGUMENTVM.

Quicquid uerè ac realiter est communicatum hu-
 manæ naturæ in Christo, id etiam ea per se habet ac pos-
 sidet.

Sed humanæ Christi naturæ, uerè ac realiter est
 communicata omnipotentia. C 4 Ergo

Ergo humana Christi natura, per se habet ac possidet omnipotentiam.

Respon: Maior neganda est. Struit enim insidias in terminis, per se habere. Vocant autem Theologi, usitata loquendi forma, per se considerare, quando alterutra Christi natura consideratur, qualesnam ea NATURALES proprietates habeat. Item per se considerata, esse, aut habere dicitur, quando explicatur, qualesnam unaquæque natura Christi, NATURALES proprietates habeat, & sola considerata, habeat. Ut, natura diuina filij Dei per se considerata habet, id est, ex sua natura habet, esse ab æterno, esse immensam naturam, esse coessentialem patri & spiritui sancto. Natura uerò humana, per se considerata, habet, esse creatam, finitam, & similia.

Præterea, habere uerè ac realiter per communicationem idiomatum: Et: per se habere, differunt.

Uerò per se habere, pertinet ad naturalium proprietatum cuiusque naturæ considerationem. Sed uerè ac realiter habere, hoc loco, ad communicationem idiomatum pertinet, quæ ex uerbo Dei certa & uera est. Ut, Omnipotentia uerè ac realiter est communicata humane naturæ in Christo, assumptæ in personalem unionem.

Itaque

Itaq; eam omnipotentiam uerè ac realiter, natura in Christo humana, habet atq; usurpat. Sed per se considerata natura humana, omnipotentiam diuinam non habet. Ratio euidentis est: Nam, Quando per se consideratur alterutra natura Christi, tum attribuendæ sunt ei suæ naturales proprietates. Sed Omnipotentia diuina non est naturalis proprietates humanæ Christi naturæ, nec unquam fiet naturalis eius proprietates.

Rectè itaq; & sanè dicitur: Humana Christi natura, uerè ac realiter habet omnipotentiam. Verè ac realiter est omnipotens. Ratio est: Quia uerè ac realiter ei à filio Dei communicata est.

Sed non rectè neq; sanè dicitur: Natura Christi humana, P E R S E considerata, habet omnipotentiam diuinam. Per se considerata, est omnipotens. Ratio est: Quia Omnipotentia non est naturalis proprietates naturæ humanæ.

Rectè & sanè dicitur: Natura filij Dei diuina, P E R S E, & sola considerata, habet omnipotentiam, & est omnipotens. Ratio est, Quia Omnipotentia est naturalis proprietates filij Dei.

Sed non rectè neq; sanè dicitur: Natura Christi humana, per se & S O L A considerata, habet omnipotentiam,

tentiam, aut est omnipotens. Ratio est, quia omnipotentia, non est naturalis proprietas naturæ humanæ.

Et si autem natura Christi humana plurimas habet prærogatiuas præ cæteris hominibus, tamen quæcunq; habet ex unione illa personali, non habet ex sua propria natura seu naturaliter, Sed habet ex communicatione, ex donatione. Estq; hoc principium immotum: Proprietates diuinæ naturæ, nunquam fiunt Essentiales aut Naturales proprietates creaturæ. Quomodo igitur habentur, si non fiunt essentiales proprietates? Respondeo, Quod communicentur in hac unione personali, Et quod habeantur, ex uerbo Dei certum est. Item, Quod usurpentur, certum est. Item, Quod nunquam fiant naturales humanæ naturæ proprietates, certum est. Amplius inquirat & explicet, qui potest.

Adijcio & hoc. Maior ista, etiam in Physicis uniuersaliter non constat, nempe: Quicquid uerè ac realiter alicui communicatur, id per se habet. Nam anima communicat corpori uitam. Sed corpus, per se consideratum, non habet uitam. Sic ignis ferro communicat calorem. Sed ferrum per se consideratum, non habet calorem.

Simile.

Humanis

Humanitas Christi est omnipotens per communicationem idiomatum.

Et

Humanitas Christi in Abstracto est omnipotens per communicationem idiomatum: differunt.

Prior propositio uera & immota est, quia reuera humane nature Christi, assumptæ in unionem personæ, est communicata omnipotentia, uiuificatio, adoratio. Matth. 28.

Posterior autem propositio non est uera. Ratio est: Quia omnipotentia non est communicata humane Christi nature, ut eam in ABSTRACTO haberet. Nam omnipotentia nunquam fuit: nunquam est: & nunquam erit Essentialis aut Naturalis proprietas humane nature. Humana igitur Christi natura P E R S E considerata, non habet omnipotentiam. Habet autem omnipotentiam humana Christi natura, Idq; uere ac realiter, in Concreto, in persona, per communicationem idiomatum.

In hac simplicitate & rectitudine persistent pijs, nec patiantur sese ab ea per uentosos homines & gyrationes mirabiles auelli & propulsari.

De

De quibusdam prædicationibus
Abstractorum.

Extant alij libelli, in quibus hæc doctrina de prædicationibus Abstractorum & Concretorum aliquantò copiosius traditur. Nunc autem uisum est tantum unam atq; alteram attingere. Ut:

Abstracta de Abstractis non prædicantur: Ut, Humanitas est diuinitas. Item, diuinitas est humanitas, non licet dicere. Ratio est, Quia non est facta permixtio naturarum in unione hypostatica duarum in Christo naturarum.

Abstractis uocabulis, non possunt ea IN ABSTRACTO attribui, quæ utrisq; naturis in persona Christi conueniunt. Ut non sanè dicitur: Humana Christi natura, in ABSTRACTO est saluatricis. Ratio est, quia saluatio utrisq; Christi naturis in persona competit.

Abstractis igitur uocabulis ea tantum IN ABSTRACTO attribuenda sunt, quæ nature alterutri secundum se aut seorsim congruunt. Ut, Natura Christi humana est creatura. Natura Christi diuina non est creatura. Ratio est, quia humanitati secundum

Aut se, aut seorsim consideratæ hoc conuenit, quòd sit facta in utero Mariæ. Sic Corpus doctrinæ Prutenicum inquit: Quando distinctè de Natura altera agitur, naturales ei proprietates attribuuntur. Pag: 8. b.

Quædam in abstracto seu per abstracta uocabula, & per Concreta uocabula, pariter rectè de Christo prædicantur. *Ut, Christus est omnipotens. Et: Humana Christi natura est omnipotens. Ratio est, Quia utraq; natura in Christo habet omnipotentiam. Sed omnis fraus, quantum quidem fieri potest, cauenda est. Nam si has uoces: In Abstracto, seu per Abstracta uocabula prædicatur: Velis sic interpretari, hoc est, humana natura PER SE consideratq, est omnipotens, uiuifica, adoranda, tum non rectè sic dicitur. Itaq; illa phrasis extra propositionem simpliciter dicta, non est accipienda, QVO D SIT, non de QVO MODO sit. Cum contentiosus autem, non puto ulterius contendendum esse.*

De uocibus: Separatim. Item extra personam.

In definitione Abstracti, solent à quibusdam & hæ uoces: separatim considerata, addi. Ab aliquibus & hæ: Extra personam considerata. Item, inseruntur & illa

Et illa in ea tractatione: *QVASI* cogitatione abstracta. Item: per cogitationem abstracta, consideratur. Docendi causa, &c.

Hæc autem Et similia, quidam reprehendunt, causam afferentes, quia prorsus nulla sit abstractio ulius naturæ ex persona Christi uel imaginanda uel facienda. Has uoces autem: Separatim: Extra personam: quasi cogitatione abstracta seu separata: Abstractionem seu diuulsionem naturarum in Christo sonare, quæ quidem sit impia Et nefaria. Ergo eas locutiones prorsus esse, eo quidem in loco uitiosas, Et simpliciter delendas atq; remouendas.

Sed licitum est pijs, nonnihil considerare, an ista tam inclementem reprehensionem mereantur, uel non? Ad argumentum igitur respondeo. Maior uera est de abstractione secundum esse, hoc est, Physica seu reali. Nam unio personarum in Christo, postquam est facta, est æterna. Ac sine omni dubitatione is hereticus est merito iudicandus, qui realem Et Physicam abstractionem seu diuulsionem naturarum in persona Christi, docet uel profitetur, uel imaginatur, nisi monitus aliter sapere discat.

Sed

Sed mente alterutram naturam Christi, secundum se, aut seorsim considerare, id uerò nequaquam est tantum scelus, quantum Physicè nimirum & realiter naturas in Christo discerpere, lacerare, diuellere. Satis uetusta est illa diuisio, Abstractum aliud esse, secundum intellectum, aliud secundum esse, hoc in loco nequaquam admitti, sed duntaxat secundum intellectum. Equidem uiui hominis diuulsionem, nemo non iudicat nefarium esse scelus, si absq; Magistratus legitimo iudicio fiat. Sed tamen nemo, ut opinor, prohibuerit, quò minus mea mente, à uiuo homine, animam quasi abstraham, dum eam secundum se aut seorsim considero, citra omnem uiuæ hominis substantiæ læsionem aut iniuriam.

Si quis igitur hic exclamet, atrox facinus perpetrari, animam à uiuo corpore hominis abstrahi, Quis non animaduertet, eum fallaciam à dicto secundum quid, ad dictum simpliciter contexere? Hoc est quod de Abstracto mentis sobriè & prudenter dicitur, id de Abstractione Physica, reali, secundum esse, interpretari. Hæc igitur necesse est diligenter obseruare, quòd Maior sit indistincta, eamq; ob causam non uerè uniuersalis.

Nunc

Nunc ad Minorem respondeo:

I. Cùm multi præstantes Theologi, nostra quoq̃ ætate, his uocabulis usi sint, dolendum est, eis de hisce uocibus bellum indici, Vt Brentio, Chytræo, Chemnicio, Marbachio, & alijs.

z. Constat toti orbi Christiano, eos hisce uocibus separatim, item Extra personam considerata, usos esse συνωμολογῶν pro seorsim, item, pro secundum se. Cùm itaq̃ in definitione Abstracti tolerantur ista uerba, secundum se aut seorsim, res ipsa ostendit, per istas phrases, separatim, extra personam, &c. idem uoluisse authores exprimere. Sic germanicè etiam dicimus: **In sonderheit etwas betrachten. Item / unterschiedlich.**

3. Disertè & clarè à doctoribus additur ad illas uoces limitatio, nempe, **QVASI** separatim, item cogitatione abstracta, docendi gratia. Nam non solum constat eos authores de unione duarum in Christo naturarum indissolubili in omnem usq̃ æternitatem, iuxta Orthodoxam fidei doctrinam, rectè sentire & loqui, sed etiam in hisce locutionibus apertè testatum facere, quòd loquantur de abstracto mentis seu intellectus, & non de abstracto secundum esse Physico, aut reali.

4. Si reprehensores eiusmodi declarationibus, & quidem hactenus satis diu in Ecclesia Dei, absq; eiusmodi reprehensionibus, a multis bonis, eruditis & excellentibus uiris usurpatis, non possunt placari, age, ego sanè de hisce uocabulis cum nemine rixari constitui.

Abstineant ab usu istorum uocabulorum hoc in loco, quicumq; uolent. Nemini etiam inuideo, qui putat, se omnia magis proprie & splendidius prolaturum. Sentio præterea definitioni Abstracti nihil decedere, licet eæ uoces remoueantur. Sed ut illi anathematisentur, qui sobrie & cum ista declaratione istis uocabulis usi sunt, neminem ut opinor, cogi debere. Visum autem est, quædam exempla ascribere:

Gregorius Nissenus.

Intellectu diuidente hoc, quod per misericordiam quidem unitum est, ratione autem discernitur.

Nazianzenus sermo: 2. de Filio.

Sicut nature cogitatione discernuntur, ita etiam attributa discernenda sunt.

Cyrillus epist. 19.

Antiocheni bene ea, ex quibus Christus intelligitur, tanquam nudis & solis cogitationibus intuentes, naturarum quidem differentiam ponunt, eò quod non idem

D sunt

sunt in qualitate naturali, diuinitas & humanitas, At tamen unum filium, unam personam esse dicunt.

Epiaphanius.

Catholica Ecclesia à confusione alienam unitiōem confitetur, & naturas sola consideratione indiuisim distinguit.

Brentius de unione personali, fol. 4.

Reipsa naturæ non possunt separari. Solo autem intellectu separari possunt. Idem de Maiestate Christi fol. 30.

Naturæ duæ in persona Christi, ita unitæ sunt, ut altera ab altera nullo loco separari possit: tamen solo intellectu in persona, non loco seperantur docendi gratia.

Lutherus in 3. cap. ad Galatas.

Scriptura de Christo Deo & homine uariè loquitur, scilicet, iam de tota persona, iam de duabus naturis ipsius seorsim, aut diuina, aut humana. Si de naturis seorsim loquitur, de Christo absolute loquitur. Si uero de diuina unita humanæ in una persona loquitur, de Christo composito & incarnato loquitur. De nouissimis uerbis Davidis.

Tom. 8.

Etsi uerum est nomen hominis per se proprie de natura humana intelligi, sicut Dei nomen (de natura diuina) seorsim diuinæ naturæ tribuitur.

Idem

Idem am Christage vber die wort 1. Johan.
IN IN W A R D A S L E B E N: Kirch-
 enpostul. Darumb istz nicht der blossen Mensch-
 heit Christi zu zuschreiben / das sie vns lebendig
 mache / sondern in dem Wort ist das Leben / welchs
 in dem Fleisch wonet / vnd durchs Fleisch vns le-
 bendig machet.

In Confessione Wirtenbergensium fol. 12.

*Tribuuntur omnipotentia, omnipræsentia, naturæ
 humanæ, non per se aut absolute, quatenus SEORSIM
 & in sua substantia considerantur, uel qua Physice esset,
 uel ut nunc est gloriosa, cui iuxta Scripturam nostra
 corpora conformia fient, Sed propter unionem persona-
 lem, qua est humanitas in Christo collocata ad dexteram
 Dei.*

Chemnicus de duabus naturis q. ult.

*Singule naturæ in Christo habent per se naturalia
 sua idiomata. Hoc est, natura in Christo ratione hyposta-
 ticæ unionis, non primum acceperunt naturalia sua idio-
 mata. Neq; enim ideo facta est duarum naturarum
 unio in Christo, ut æternitas posset prædicari de diuina
 natura, utq; passio & laceratio posset prædicari de car-
 ne. Illa enim sunt idiomata naturarum, quæ habent, etiam*

QUANDO EXTRA VNIONEM
considerantur, & quia in unione naturæ cum suis propri-
etatibus non sunt confusæ.

Idem T. 4. fac. b. Quidam urgent, ut de humana
natura in Christo nihil, ne Scriptura quidem affirmante,
credi uelint, quod sit supra, præter, ultra, aut contra na-
turales cõditiones humanæ naturæ, qualis est, SI PER
SE, EXTRA ILLAM VNIONEM
consideretur.

Item Z. z. fac. z. Quidam primum genus com-
municationis idiomatum ita intelligunt & interpretan-
tur, quasi humana natura in Christo, nihil uel aliud, uel
amplius acceperit, habeat, possit & agat, quàm EX-
TRA HYPOSTATICAM illam unio-
nem, humana natura per se, iuxta Essentialia seu natu-
ralia idiomata habet, potest & agit in alijs homini-
bus.

Item CC. facie z. Quidam dicunt humanam
naturam Christi in unione illa reuera nihil, uel aliud
uel amplius accepisse, quàm per se EXTRA
VNIONEM illam considerata, naturaliter ha-
bet.

Wirttembergenses in Confessione germanica

fol. 139.

Die Menschheit Christi ist allmechtig worden / sie weis alle ding / ist auch ein Herzkündigerin / Aber keines wegēs IN ABSTRACTO, das ist / **ABSEKHALB** der person / vnd von dem wort abgesondert verstanden noch gemeinet / als ob es die menschliche Natur für oder aus sich selbst von dem Son Gottes abgesondert / habe. Sondern darumb vnd daher / das seine menschliche Natur mit dem Son Gottes eine person ist.

Marbachius in widerlegung des 10. Zwinglischen Arguments / fol: 120.

Weil öffentlich bekant ist / das wir nicht reden von Christi menschlicher Natur in Abstracto, wie sie schlechts von vnd aus jr selber geschaffen ist / Sondern in Concreto, das ist / wie sie nu ist / nach dem sie zu Gottes rechten Hand erhöhet. Item des 12. Arguments fol. 127. Nu haben wir vns jetzt offte vnd vielmalen erkläret / das wir von Christi menschlicher Natur nicht reden in Abstracto, wie sie an vnd von jr selber gethan vnd geschaffen ist. Sondern in Concreto, das ist / wie sie der Göttlichen Natur vereiniget / ic. Item des 13. fol. 145. Nu ist dem Schwermer wol bewust / haben vns

D iij

auch

auch dessen in vnsern Schrifften zu viel maler
berflüssig vnd gnugsam verständlich erkler
wir sagen/ das Christus Mensch vberal an allen
orten vnd enden sey / nicht in Abstracto, für sich sel-
ber/ abgesondert von der Göttlichen natur: Son-
dern in Concreto.

*D. Herbrandus in Compendio Theol: de Christo:
Differentia naturarū et proprietatum consideratur non
solum extra unionem, sed manet etiam in ipsa unione.*

Tilemanus Heshusius Vom Erkentnis Got-
tes b. 4. fac. 2.

Die wort Menschheit / Menschliche Natur/
Leib vnd ... / Göttheit / Göttliche Natur/
Geistlich / ewig wesen / bedeuten die Naturen IN
SONDERHEIT vnd FÜR SICH
betrachtet.

*An Lutherus uocem Abstracti, pro separa-
tione Physica sepius usurparit, &
non Theologicè.*

*S. Luth-
rus uersatif-
simus in
Scholasti-
cis doctri-
nis.* *tum in Theologia Scholastica, doctrinam de Abstracto
scholastico, rectius et penitius intellexisse, quàm plerosq;
recentiores Theologos, qui uel non legerunt Scholasticos
uel obiter saltem inspexerunt. Quotus enim quisq;
est*

Hodie in repurgatis quidem Christi Ecclesijs, qui
 boras in illis Labyrinthis inextricabilibus, &
 spinositibus sophisticis uelit perdere? Asseuerare
 itaq; Lutherum, Abstracti uocabulum non Theo-
 logice, sed sua quadam pbrasi pro diuulsione usurpasse,
 multi boni non facile sibi persuaderi patiuntur. Nam
 euidencia exempla ex scriptis eius non possunt profer-
 ri. Taxauit quidem & merito, Physicam & realem per-
 sonæ Christi diuulsionem, tanquam falsam & hæreticam,
 Sed nusquam tamen affirmauit, Abstractum in Theo-
 logia significare diuulsionem naturarum realem aut
 Physicam ex persona Christi. Imò aperte docuit,
 Christo attribui ad-...ionem, **NON IN AB-**
STRACTO sed IN CONCRETO, ut
 suo loco ostendimus. Et in descriptione Abstracti, hæc
 ipsa uocabula, nempe: per se & seorsim adiungit. Sa-
 tis igitur suam exprimit sententiam, quòd Abstractum
 nominet alteram personam, per se aut seorsim considera-
 tam. Nec sanè de Luthero decore dicitur, eum non usum
 esse uoce Abstracti Theologicè. Non est hæc uox
 hactenus in Ecclesia Christi audita. Imò communem
 Theologorum usum est secutus, nec finxit hac in
 parte aliquid noui. Scitè autem, dextrè & sobriè,

Sup. 4. 7.

Sup. 13.

Attendant,
 qui dicunt,
 Lutherum
 sua quadam
 pbrasi lo-
 quutum.

Lutherus
 noluit no-
 uus autor
 haberi.

D 4

tum hoc, tum alijs terminis Theologicis usus est, ac tenebras Scholasticorum summa prudentia & detexit & discussit, puriori Theologia restituta. Non igitur autoritas Lutheri obtendi debet contra ipsius scripta, quæ Dei beneficio adhuc passim extant. Quod uerò Lutherus uariè usurpârît uocem *Abstracta*, in doctrina de duabus naturis in Christo, uarièq; distinxerit *Abstracta* in hisce rebus Theologicis, manifesta demonstratione indiget.

At Lutherus in suis propositionibus de duabus naturis in Christo, tom. I. lati. proposi 9. & 10. inquit: In diuinis prædicatis seu idiomatibus, non est differentia talis inter *Concreta* & *Abstracta*. Quamuis & Scriptura & Patres aliquot, in multis prædicatis humanæ naturæ, nihil distinguant inter *Concreta* & *Abstracta*. Hæc ille.

Ergo Lutherus duplex *Abstractum* ponit?

Respondeo, Sunt scopæ non cohærentes. Lutherus in his uerbis non distinguit *Abstractum* in plures species, sed docet, *Concreta* & *Abstracta*, in Christo locum habere, quia hæc unica persona, Deus est & homo. Deinde uerò phrasin annotat, quomodo Patres interdum ista uocabula non tam exactè distinxerint. Usum autem sepe præscribere ait, contra regulam, Propos. 19.

Visum est & ista commonefactionis gratia adijcere: Quicquid est hæreticum, id non est Theologicum.

Sed etymologicum Abstractum de Physica & reali diuulsione naturarum ex persona Christi, in articulo fidei de duabus naturis Christi, in una persona unitis, est hæreticum.

Ergo etymologicum Abstractum, non est Theologicum. Non potest igitur in Theologia, in articulo quidem fidei de duabus Christi naturis, duplex esse Abstractum: etymologicum & Theologicum, Quia etymologicum est hæreticum. Iniquum igitur est, tribuere Luthe-
ro, tam sincero Theologo, etymologicum, hoc est, hæreticum Abstractum, & quidem quasi illud probet. Nam etymologicum inquam, Abstractum illud definitur, quod Physicè ac realiter distrabit, diuellit, discerpit naturas in Christo. Abstractum uerò mentis, quo distinguuntur Naturæ, dum quælibet per se aut seorsim consideratur, tantum scelus non admittit.

Inf. 95.

Abstractū
etymologi-
cum.

Abstractū
mentis.

CONCLUSIO.

Hanc considerationem Abstracti, tanta simplicitate & rectitudine institui, ut res ipsa omnium oculis exposita esset, & sine omnibus inuolucris absq; difficultate

D S

cognosci

cognosci, dici, conferari et retineri à quolibet, etiã non ualde exercitato in rebus Theologicis posset. Fruatur igitur hoc officio, qui uolent. Si qui uerò hanc doctrinam ad-

Subijcitur
libellus iudicij omnium
piorum
& recte
sentientium.

buc planius ac dilucidius uolent, aut poterunt in medium afferre, tum ab alijs, tum à me quoq; gratiam merebuntur. (Equidem hac Methodo uia eis est monstrata.) Nam ueritatis illustratio laude digna est. Si quis etiam in hoc meo qualicumq; tractatu, aliquid uolet pie, candidè, modeste monere, & iuuare grauissimarum rerum explicationem, & id mihi alijsq; pijs discendi cupidis erit pergratum. Statim autem hostiliter maledictis atq; Anathematismis inuadere, si quid fortè alicuius palato usq; quaq; non sapit, id neq; pietati, neq; honestati consentaneum est, præsertim cum ea, quæ sunt à uerbo Dei aliena, nequaquam pertinaciter defendere cogitem.

Oro igitur Spiritum sanctum, ut me & alios, in omnem ueritatem ducat, iuxta Christi promissionem, & ab omnibus erroribus ac uanitatibus clementer custodiat.

Amen.

DEO SOLI GLORIA.

COLLATIO DE NOVA CONTROVER- SIA. DE SCOPO.

IN omni collatione, accurate, diligenterq; uidendum & attendendum est, quænam sit propositio, de qua controvertitur, quæ nimirum ab autoribus, vel impresso libro, uel scripto certo, uel ex proposito, ore disertis uerbis exprimitur. Nec admittendæ sunt aliæ propositiones, Quia fallaciam gignunt: & pugnat hoc artificium cum pietate, candore, ueritate: inuoluit collationem: turbat lectores: obscurat doctrinam necessariam.

Scopus autem istius collationis est hæc propositio.

Humanæ Christi naturæ unitæ $\Delta\delta\gamma\omega$, non tantum in Concreto, sed etiam in Abstracto ascribi & tribui potest ac debet omnipotentia, uiuificatio adoratio. Seu quod idem est:

Status con-
uersiæ.

Humanitas Christi *IN ABSTRACTO* est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Hæc propositio in publico libello Heshusij posita est, *Ut in Assertionem contra Exegesin parte 3. fol. 96. uidendum: Num $\Delta\delta\gamma\omega$ sic quasdam proprietates cõmuni-*

Prima oca-
sio huius
conflictio-
nis.

cauerit

cauerit suæ humanitati, & uirtutem suam in carnem transfuderit, ut ea non solum in **CONCRETO**, sed etiam in **ABSTRACTO**, hoc est, per appellatorem, quæ ipsam naturam humanam **PER SE** consideratam significat, humanitati Christi uere, & iuxta Apostolicam doctrinam, **ASSCRIBI** possit. Nota, ut ea in **ABSTRACTO**, humanitati **ASSCRIBI** possit. *Ibid.* b. *Ut* non solum in **CONCRETO**, uerum etiam in **ABSTRACTO** ipsi humanitati unitæ $\Delta\delta\gamma\omega\delta$, recte & secundum Scripturam **TRIBUI** & possint, & debeant. Nota quod dicit, in abstracto ipsi humanitati Christi **TRIBUI** possit & debeat. Et utroque loco dicitur, non solum **IN CONCRETO**, sed etiam **IN ABSTRACTO**, asscribi & tribui humanitati Christi.

Fol. 102. infertur hæc sententia, quod **IN ABSTRACTO** humanitati Christi omnipotentia tribuatur. *Fol.* 105. Non tantum **IN CONCRETO** loquuntur Augustinus & Cyrillus, hominem Christum esse adorandum: Sed in **ABSTRACTO** carnem, & quidem perfectam Christi humanitatem unitam $\Delta\delta\gamma\omega\delta$ adorandam esse. *Fol.* 105. Pia antiquitas

quitas non dubitauit fateri, *IN ABSTRACTO* carnem Christi adorandam esse. Fol: 98. Reprehenditur Sacramentariorum sententia, qui inferunt: Necessario sequeretur naturarum confusio, si humanitati Christi *IN ABSTRACTO* TRIBUERETUR (Nota, in Abstracto tribueretur) omnis potestas. Et sæpe ibidem hoc dogma repetitur.

Hæc igitur propositio, Humana natura Christi in Abstracto est omnipotens, uiuifica, a doranda, est occasio Collationis seu Controuersiæ, non alia, & quidem inter fratres, communi doctrina contra Sacramentarios coniunctos.

Non igitur sunt scopus istius Controuersiæ, & inter hosce quidem hæ sententiæ.

NATURA Christi humana, est omnipotens, uiuifica, & adoranda.

Humanitas Christi est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Caro Christi est uiuifica.

Humana quoq; Christi natura est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Vnio

Propositio-
nes sine
ulla contro-
uersia &
contentio-
ne uera.

Vnio naturarum in Christo, diuinæ nempe & humanæ, est personalis. inconfusa. inseparabilis. Vnde Physica earundem diuulsio, est summa blasphemia.

Deus est passus.

Homo Christus est omnipotens, uiuificus, adorandus, & similes. Nam istæ propositiones sunt ueræ, & in confessionibus sinceris harum Ecclesiarum extant luculenter & solide explicatæ. Itaq; extra hanc collationem ponendæ sunt.

Vis autem huius collationis in eo cardine uoluitur, quod isti propositioni inseritur, IN ABSTRACTO, eo dempto, constaret propositio. Eo uero relicto, uiget controuersia.

Iam uero non recte dici:

Humane Christi naturæ unitæ $\Delta\gamma\omega$, non solum IN CONCRETO, sed etiam IN ABSTRACTO, tribuitur omnipotentia, uiuificatio, & adoratio. Istæ rationes demonstrant:

I.

Ex uerbo Dei non est.

*Est contra
sacrâ Scrip
turâ quæ so
la index at
q; dirèptix
esse aebet
enrrouea
fiarum.*

Quicquid in articulis fidei, non extat in uerbo Dei expressis uocabulis positum: Vel quod firma ratiocinatione inde deduci non potest, id in Ecclesia Christi admittendum non est.

Sed

Sed hæc oratio: *Humanæ Christi natura non solum IN CONCRETO, sed etiam IN ABSTRACTO* tribuitur omnipotentia, uiuificatio, adoratio, non extat expressis uerbis in *Biblicis monumentis, nec firma atq; innota ratiocinatoone inde elici potest.*

Ergo hæc oratio, in *Ecclesia Christi* non est admittenda.

Maior est norma fidei nostræ, nec potest labefactari, ac peccat quam grauisime, qui eam subruere nititur.

Minor itidem manifesta est. Verba enim ista *IN ABSTRACTO*, non reperiuntur in sacris literis. Nec res ista isti propositioni per hæc uerba, *IN ABSTRACTO*, inclusa, in sacris literis extat. Atq; hisce neruis distituta argumenta que opponuntur, uacillant & consistere nequeunt, *Ve* postea subiicitur. Hæc autem ratio totam controuersiam tollere debebat.

II.

Ex patribus vetustissimis non est.

Quicquid Patres in eadem controuersia aduersus hæreticos, & non absq; causa uitârunt, id hodie quoq; *Ecclesia Christi* non immerito uitat.

Est controuersiam & orthodoxam uetustatem.

Sed

Sed Patres uetustissimi, in hac ipse controuersia aduersus hæreticos uarios, hac oratione consultò abstinerunt, nempe: *Humana Christi natura unita ad deum non solum IN CONCRETO, sed etiam IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda, cum quidem non fuerint illi patres in hac controuersia indoctiores nobis.*

Ergo & Ecclesia Christi, non præter rem hodie hanc nouam locutionem repudiat & uitat.

III.

Ex scriptis Lutheri non est.

Lutherus
omnium
Theologo-
rū qui hoc
postremo
seculo mun-
di fuerūt et
ad finē usq;
futuri sunt
facile prin-
ceps.

Inter recentiores Patres, non immeritò habemus Lutherum, propter fidei lucem excellentem, & dona scriptionis eximia & liberatam Christi Ecclesiam, per gratiam Dei, eius potissimū ministerio, à iugo & tyrannide Antichristi.

Sed Lutherus in doctrina de duabus naturis Christi, non utitur hac oratione: *Humana Christi natura, IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda, imò manifestè ei contradicit, ut postea ostendemus. Præterea & cæteri Orthodoxi in nostris Ecclesijs Doctores, ab eiusmodi propositione prudenter abstinerunt, qui tamen eruditè & utiliter doctrinam de duabus*

Retinenda
phrases Or-
thodoxorū
Doctorū.

duabus in Christo naturis, & communicatione idioma-
tum nostro seculo, tradiderunt & explicuerunt, Vt
sunt, Brentius, Mörlinus, Chemnicus, Chytræus, &
alij nonnulli. Ac si maxime posset unus proferri, qui per
imprudentiam tali sententia usus esset, tamen inusita-
ta est hæc propositio in Ecclesia Christi. Nec debent
homines noua dogmata gignere.

Ergo Ecclesia Christi nos sine causa hanc proposi-
tionem respuit.

IIII.

Exreceptis & probatis locutionibus Eccle-
siæ Dei non est.

Nouæ & periculose propositiones non sunt in Ec-
clesiam, ut dogmata, inuehende aut propagande.

Sed hæc propositio: Humana Christi natura unita
non solum IN CONCRETO, sed etiam
IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica,
adoranda, noua est, & periculosa est.

Ergo hæc propositio, non est ut dogma, in Ecclesi-
am Christi inuehenda aut propaganda.

Maior manifesta est.

Minor quoq; non est perplexa. Nam noua est hæc
propositio, Quia neq; in uerbo Dei extat: Neq; usurpata

E

est

Cautè, id
est, rectè et
propriè
quantum
fieri potest
loquendum
Quia no-
uæ locutio-
nes non pos-
sunt non pa-
rere aut er-
rores aut
dissidia.
Sup. 20.

est à patribus: non à Lutherò: non ab alijs probatis authoribus nostræ ætatis. Non autem liberum est noua dogmata gignere.

Horrendi errores, qui ex hoc nouo dogmate consequuntur.

I.

Periculosauerò est, quia ex hoc addita mento, in abstracto sepuitur:

Quòd natura Christi humana, seorsim quoq; in se habeat illam omnipotentiam: Nam naturæ in Christo, in Abstracto habere dicuntur, quod quælibet natura ex se, per se habet, seorsim quoq; & seperatim sine altera natura considerata habet. Nam si coniunctim in unione personali habere dicitur natura, id in Concreto habere dicitur.

Item, Quod natura humana sit deificata. Nam cuiuscunq; proprietates Dei essentialis communicatur, ut eam habeat in Abstracto, is est Deus.

Sed omnipotentia est proprietates Dei essentialis, eaq; communicata est humanæ naturæ, ut eam in Abstracto quoq; habeat, iuxta illam propositionem, de qua conuenitur.

Ergo humana natura, Abstracto habens omnipotentiam Dei, est Deus. Hoc argumentum euitari nequit, & recte Sacramentarij hac in parte Ecclesias nostras reprehenderent si humana natura in Abstracto diceretur omnipotens: Possent inde & hoc obijci: Om-

Omnipotentia filij Dei, est ipsa essentia Filij Dei.
Humana natura Christi, in Abstracto est omni-
potens.

Ergo. Humana natura Christi, in Abstracto est
ipsa essentia filij Dei.

Sic sequeretur:

Quod natura Christi humana, in Abstracto exæ-
quaretur diuinitati. Item sequeretur:

Quod humana Christi natura, in Abstracto, perso-
nam filij Dei accepisset atq; haberet, Quo quidem modo
non loquitur Ecclesia Dei.

Item, Quod duplex sit omnipotentia, aut quod par-
tibilis sit, Vna quidem quam habet filius Dei, tanquam
essentialem proprietatem in Abstracto. Alteram
uerò, quam natura Christi humana, IN ABSTRA-
CTO habet. Nam quod in Abstracto habere dicitur,
etiam seorsim habet.

Item Nestorij error inde producetur de duabus
Christi personis, siquidem natura Christi in Abstracto
ista habet. Item alter Nestorij error de exæquatione. Nam
Cyrillus de incarnatione unigeniti cap. 28. sic Nestori-
anum describit: Homini Christo seorsim & separa-
tim à Deo donatam æqualitatem dignitatis siue auctori-
tatis.

E z

Iam

8.
Alia neces-
saria conse-
cutiones.

Iam sequitur, quod liceat dicere: Humana natura Christi IN ABSTRACTO, sedet ad dexteram Dei. Quia dextera Dei est ipsa omnipotentia Dei.

9. Item liceret dicere: O Humana Christi natura, IN ABSTRACTO miserere mei, exaudi me, iuuame, uiuifica me.

10. Item: Humana Christi natura, IN ABSTRACTO nos saluat, quia ut sonat propositio: IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda.

11.

Item sequitur & hoc:

Humana Christi natura, in Abstracto est adoranda.

Humana Christi natura est creatura.

Ergo. Creatura in Abstracto est adoranda.

Non igitur dubium est, hanc nouam propositionem, noua certamina, eaq; quam plurima esse excitaturam, & aduersarios, qui sunt ingeniosissimi & oculatissimi, plura que inde enascuntur & consequuntur, monstraturos esse. Dato enim uno inconueniente, sequuntur innumera. Et omnis error fecundus est, Id quod experientia uniuersalis testatur. Pariet igitur schismata horribilia

Errone ni-
hil fecun-
dus.

& noxia

Et noxia in ipsa Ecclesia Christi inter eos inquam, qui uera confessione fidei coniuncti sunt. Nouas insuper obiectiones audiet Ecclesia Augustanæ confessioni ad dicta, quasi subinde noua paradoxa proferat, &c.

V.

Ex regula nota, & hactenus quidem inconuulsa.

Quæ communicata sunt in unione personali, ea communia quidem sunt utrisq; in Christo naturis, sed cum quadam limitatione. *Regula notissima uerissimaq; & ab ipso Chemnicio comprobata.* Ut, Natura diuina in Christo, communicauit quidem naturæ humanæ assumptæ omnem potestatem: Sed non amisit post communicationem, quod habuit ante communicationem, & habet illam omnipotentiam originaliter, ex se, per se, separatim quoq; eam habuit, priusquam communicaret naturæ assumptæ. Item habet eam ut proprietatem essentiæ suæ. Sed natura humana, cui communicata est hæc omnipotentia filij Dei, eam non habuit originaliter, aut ex sua natura, nec seorsim aut separatim eam habet, sed in hac unione personali. Nec habet eam ut proprietatem essentialem suæ naturæ, licet penitiorum modum quo eam habet,

in hac caliginosa nostra natura explicare, & quasi digito ipso commonstrare non ualeamus.

Quæ itaq; in Abstracto habere dicuntur naturæ in Christo, propria sunt cuiq; naturæ, per se ac seorsim considerata.

Quæ uerò communicata sunt naturæ humanæ in Christo, habet in Concreto, id est, in unione illa personali, & non in Abstracto.

Ergo. Non rectè dicitur: Humana Christi natura **IN ABSTRACTO** est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Chemnicus rectè hanc regulam ex ijs, qui de communicatione idiomatum differuerunt, repetit: Essentialia idiomata unius naturæ, **NON** transferuntur alteri naturæ, **IN ABSTRACTO** considerata, sed communicant personæ **IN CONCRETO**. Quod enim est essentialia idiomata unius naturæ, non potest fieri aut esse essentialia siue naturalia alterius naturæ, uel commune utriq; ita, ut **SEPARATIM** siue **DISTINCTIM**, & formaliter utriq; naturæ, **SECUNDEVM SE** inhaereat. Quia enim tolleretur differentia essentialium proprietatum ac fieret

ac fieret confusio & idiomatum & ipsarum naturarum,
 quæ per idiomata distinguuntur. In epistola sub nomine
 Stammichij edita, quam ipse author mihi communicavit
 ante editionem. Fol. L 4.

VI.

Officij uerba t. i. personæ Christi, hoc est, utriusque
 nature in Christo tribuntur.

Nomina
 actionū,
 quæ officium
 uel opus re-
 dempti onis
 spectant, tri-
 buuntur u-
 trique natu-
 re coniun-

Sed uiuificare pertinet ad officium Christi totius,
 sicuti totus Christus, id est, utriusque nature Christi, &
 non una duntaxat eius natura, in consilio diuino est desti-
 natus, ut nos saluet atque uiuificet.

Etiam.

Ergo. Non potest dici, Humana Christi natura, in
 ABSTRACTO est uiuifica. Non enim sola, nec
 seorsim est uiuifica, sed diuinitas Christi est uiuifica.
 Habet autem humanitas Christi eam uiuificationem ex
 dono et communicatione, a diuina natura, quæ ei hanc om-
 nipotentiam & uiuificationem reuera dedit.

RESPONSIO AD ARGV-
 MENTA CONTRARIA.

Nunc etiam argumenta, Deo gubernante, non nihil
 ponderemus, quibus hoc dogma: Humanam Christi,

E 4

naturam

72. COLLATIO DE CONTRO
naturam, IN ABSTRACTO esse omnipo-
tentem, uiuificam, adorandam, defenditur.

I.

Quicquid Christo in tempore datum est, id huma-
næ eius naturæ datum est, Vt omnes Orthodoxi do-
cuerunt.

Sed omnipotentia, uiuificatio, adoratio, data sunt
naturæ humanæ in Christo, in tempore. Matth. 28. Io-
han. 6. Phil. 2.

Ergo, Omnipotentia, uiuificatio & adoratio, data
sunt naturæ humanæ in Christo.

Respondeo. Quid ista argumentatio ad proposi-
tionem? Nihil quicquam. Constat enim & immota est
hæc ratiocinatio. Diligenter autem attendendum est,
NON dici, omnipotentiam & uiuificationem, IN
ABSTRACTO data esse humanæ naturæ
Christi. Non est disputatio, an habeat ista, Quia accepit
ea, & habet. Sed an in abstracto ista acceperit & ha-
beat. Huc collimandum est, & hanc conclusionem o-
portet in argumentis poni, aliàs aberratur à scopo, &
fallacia plurium propositionum textitur.

Disputatio
est ac
QVO.
MODO.
Sup. 22.

Iam si tali pacto contextitur:

Quic

Quicquid in tempore humane nature in Christo est datum, id habet in abstracto quoque.

Sed omnipotentia & uiuificatio, data sunt nature humane Christi in tempore.

Ergo. Humana Christi natura, in Abstracto est omnipotens, uiuifica.

Respondendum est: Maior non substitit, Imò potius in Concreto habet, propter unionem personalem & propter officium, Vt omnes Orthodoxi docent. Ruit igitur tota argumentatio, quia fulcro firmo destituitur. Id quod tamen non est dolose intelligendum, ut Sacramentarij nonnulli ludos agunt, quasi diuina duntaxat Christi natura sit omnipotens, non etiam humana, cum tamen ea omnipotentia & humane in Christo nature sit communicata.

II.

Caro Christi est uiuifica, Iohan. 6.

Caro Christi est abstractum.

Ergo. Humana Christi natura IN ABSTRACTO est uiuifica.

Respondeo. Oratio Christi est immota, Sed attendendum est, quod hæc Maior loquatur diserte de carne Christi. Christus autem personæ nomen hic est. Non

E S

dic it

dicit simpliciter caro est uiuifica, sed simul nominat personam, & docet, carnem in se se, in sua persona, in hac unione personali esse uiuificam. Ista uero nemo inficiari potest, nisi sit hæreticus. Nequaquam autem inquit, caro mea IN ABSTRACTO est uiuifica, aut seorsum considerata, aut sola etiam est uiuifica, Quia hæc non admittit ueritas & fides Christiana.

Deinde ad Minorem respondendum est: Aliud est dicere, caro est uiuifica. Aliud, Christi caro est uiuifica, ut dictum est, & subiectum Minoris, complectitur simul personam, hoc est, carnem Christi, seu carnem in Christo. Iam igitur prædicatum non conuenit. Nam Abstractum omnium Orthodoxorum iudicio, dicitur natura per se considerata. Iam uero Maior non loquitur de natura Christi humana per se considerata, sed in Christo, hoc est, in persona. Non recte igitur fit applicatio in Minori, ac præterit quatuor termini. Et mutato genere prædicationis non ualet Consequentia.

Conclusio quoque ex præmissis non sequitur, sed sic esset ponenda: Ergo Abstractum est uiuificum. Hæc autem oratio esset perplexa, inò si uere examinari debeat, falsa. Quia humana natura per se considerata, non habet ex se illam uiuificationem, nec sola habet, nec seorsim habet,

bet, sed in Concreto, in unione personali, per communicationem ac donationem habet.

Rectè dicitur: Humana quoq; Christi natura est omnipotens, uiuifica, sed non sola, non seorsim considerata, uerùm habet ista à diuina natura sibi iuncta, & habet ista in illa unione personali, & non extra eam.

Omnipotencia humana natura Christi unde?

II.

Idem argumentum & sic poni potest:

Humanitas est abstractum.

Omnipotentia tribuitur humanitati in Christo:

Ergo. Omnipotentia tribuitur humane nature in Christo, IN ABSTRACTO.

Respondeo. Sunt quatuor termini, quia medijs terminus non conuenit. Debebat enim in Minori dici, omnipotentia est humanitas, Id quod est falsissimum.

Nec conclusio ex terminis conuenientibus componitur. Itaq; argumentum desiderat Maiorem primi argumenti, quæ tamen non subsistit. Summa, es wil sich nicht zusammen schicken, etiamsi aliam formam hoc argumentum indueret.

III.

Possit & sic poni:

Natura habens uim uiuificandi, habet eam in Abstracto. Humana

*Humana natura in Christo habet uim uiuificandi.
Ergo. Humana Christi natura, habet uim uiuifi-
candi in Abstracto.*

*Respondeo. Maior est $\kappa\epsilon\iota\nu\omicron\mu\epsilon\nu\omicron\pi$, & uniuersali-
ter non subsistit. Constat igitur argumentum ex parti-
cularibus. Nam & sacræ literæ, et confessio Orthodo-
rum docent, naturam Christi humanam, habere omni-
potentiam & uiuificationem in persona, in unione perso-
nali, non ex se, non solam, non seorsim. Non tamen ad-
mittendus est Sacramentariorum error, quod tantum
natura diuina in Christo sit omnipotens & uiuifica,
non etiam humana ipsius natura, cui quidem tantum pro-
pter unionem personalem, uerbotenus, aut phrasi quadam
omnipotentia tribuatur.*

IIII.

Hinc inferret fortè aliquis.

*Quicquid in Abstracto non habetur, id prorsus
non habetur.*

*Sed humana Christi natura, non habet omnipotentiam
in Abstracto.*

*Ergo. Humana Christi natura, prorsus non ha-
bet, seu nullo prorsus modo habet omnipotentiam.*

Respon-

Respondeo. Maior falsa est, quia uniuersalis non est. Nam potest alio modo habere. Sic, licet non admittatur propositio: Humana Christi natura, *IN ABSTRACTO* est omnipotens: Tamen ea habet reuera omnipotentiam in Concreto, in persona, in unione personali. Nam extra eam non habuit omnipotentiam, nec habet unquam. Humana itaq; Christi natura, in Concreto, in persona est omnipotens, propter communicationem seu donationem, quæ ei contigit. Manet igitur hæc propositio salua & inconcussa: Humana quoq; Christi natura est omnipotens, uiuifica, adoranda. Sed quando additur in *Abstracto*, tum aliam formam induit, & potius in Concreto dicendum est.

V.

Propositionibus Patrum licet uti.

Sed Patres sic locuti sunt. Humana Christi natura, est *IN ABSTRACTO* omnipotens, uiuifica, adoranda.

Ergo. Licitum est sic loqui.

Respondeo. Neganda est Minor. Non enim profertur locus ullus. Idq; diligenter obseruandum est, quia magni momenti est. Cùm enim hoc sit nouum dogma in Ecclesia Christi, & quidem fidem attingens: Ideo
ante

ante omnia, uel uerba expressa ex sacris literis debebant produci, uel clarissima & irrefragabili Consequentiâ inde texti atq; extrui debebat. Deinde uerò ex sinceris patribus ipsa uerba debebant demonstrari, & quidem probari, quòd esset usitatum, receptum, planum, non periculosum, non scandalosum dogma. Sed hoc in ista controuersia non fit.

Patres quatenus sequi liceat.

Deinde Maior non subsistit uniuersaliter. Nam patres non habent potestatem gignendi noua dogmata. Et regula Ecclesie uera, firma & necessaria est: Eatentium tantum dogmata & locutiones Patrum esse approbandas, quatenus cum uerbo Dei consentiunt, & non plus ultra. Sic notum est, maximam esse differentiam inter ipsas locutiones & phrasas Patrum, neq; liberum uel tutum esse, quasuis Patrum locutiones absq; discretionem amplecti & usurpare.

Patrum Scripta non ut Canonica habenda

Constat igitur, nusquam & nunquam Patres dixisse, Humanam Christnaturam, in Abstracto esse omnipotentem, uiuificam, adorandam. Ac si maxime alicui hæc uerba per imprudentiam excidissent, tamen catholicum dogma ex ijs statui non posset.

Unum duntaxat aut alterum testimonium ex Patribus asseribam.

Cyril-

Cyrillus lib. 4. in Iob. cap. 15. Ineffabiliter & ut-
 trá quám possit mens humana intelligere, Verbum huma-
 nitati coniunctum, fecit illam uiuificam. Item lib. 4. in
 Iob. cap. 24. inquit: Caro CVM diuinitate coniun-
 cta, totam uim uiuificandi hausit. Item lib. 6. Dial. Caro
 Christi habet potestatem illam non proprietate naturæ,
 sed unione personæ.

Damasceus lib. 3. cap. 8. Adoro Christi SE-
 MUL utramq; naturam, propter carni unitam Deitatem.
 Lib. 3. cap. 17. Caro Domini NON secundum
 propriam operationem, sed propter unitum sibi dōtor di-
 uina operabatur.

Augustinus in 14. Iob. Sermo, 58. Ego Domini = Tom. 10.
 eam carnem, imò perfectam in Christo humanitatem pro-
 pterea adoro, quòd à diuinitate suscepta atq; Deitati u-
 nita est, ut NON alium atq; alium, sed unum eundemq;
 Deum & hominem, Dei filium confitear. Ibid. Ita in
 Christo Domino humanitatem NON solam aut nu-
 dam, sed diuinitati suæ unitam, unum Dei filium, Deum
 uerum, & hominem uerum quis adorare contempserit,
 æternæ mortis pœnam patietur.

Quicumq;

Quicumq; utuntur uocabulis alterius naturæ, bi-
tribuunt eidem prædicata in Abstracto.

Sed Patres, inō & Scriptura, tribuit Christo uo-
cabula alterius naturæ.

Ergo. Tribuunt prædicata illius naturæ, eidem in
Abstracto.

Respondeo. Minor nusquam extat, uel in sacris li-
teris, uel in scriptis sincerorum doctorum. Deniq; res
ipsæ eam non admittunt. Video autem, hunc esse unum de
præcipuis fontibus istius hallucinationis. Maiore itaq;
non subsistente, Argumentatio quoq; ipsa non subsistit.

Ad Minorem quoq; firma & clara responsio est:
Neq; Scriptura sacra, neq; Patres probati hac propo-
sitione utuntur: Humana Christi natura, IN AB-
STRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Ergo illa testimonia quæ allegantur, uel ex sacris li-
teris, uel ex Patribus, istam propositionem non subleuant,
non stabiliunt, non confirmant: Ac tantum inde nascitur
fallacia plurium propositionum.

Rectè inquit Cyrillus, carnem Christi esse uiuifi-
catricem. Rectè damnantur in Concilio Epbefino, qui id
negant.

negant. Rectè ait Theodoretus, corpus dominicum esse adorandum. Rectè dicitur: Humana Christi natura, est omnipotens, uiuifica, adoranda. Idem & recentiores sani Doctores proferunt.

Sed de hisce propositionibus non controuertitur inter nos. Et hæc allegationes huc non pertinent, quia nemo horum addidit, *IN ABSTRACTO*. Nemo horum adiecit, Humana natura ex se, uel sola, uel seorsim est uiuifica, omnipotens, adoranda. Itaq; animaduertitur, aliud sonare allegata, aliud id, quod in controuersia hæret. Et notum est uulgare dictum: Allegare in conueniens, non est probare. Si igitur uel mille testimonia impertinentia asscribantur, non tamen probant propositionem illam nouam.

Aliud præterea est, Abstractis uocabulis quædam phrasi uti, Et aliud, in Abstracto habere. Licet enim sani authores, Abstractis uocabulis in hac doctrina interdum utantur, tamen nequaquam dicunt, in Abstracto humanam naturam ista habere. Et diligenter attendendum est, quod persona simul notetur in eiusmodi locutionibus, aut phrasis limitationem requirat.

Non est unum & idem, uti uocabulis astrabulis: Et, in Abstracto habere.

F

Aequi-

VII.

Aquipollentibus propositionibus licitum est uti.
Secundum equipollentes sunt: Caro Christi est uiuifica.
Et: Caro Christi IN ABSTRACTO, est ui-
uifica. Humana Christi natura est omnipotens, uiuifica,
adoranda. Et: Humana Christi natura IN AB-
STRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Ergo istis propositionibus pari ratione, & sine ullo
discrimine licitum est uti.

Respondeo. Habet Maior quoque suam limitatio-
nem. Nam diuinae locutiones, item propositiones diligen-
ter examinatae, & graui Ecclesiae iudicio receptae,
sunt potius probandae, quam priuatorum, Item quam in-
usitatae. Item equipollentes uerae, & speciales tantum ta-
les, sunt discernendae. Sed Maior ualeat.

Regula. Delectus atque discrimen inter enunciaciones & praedicaciones.

Minor autem palam falsa est. Ratio est. Quia
nerui illi, cur pro equipollentibus sint habendae ille
propositiones, in responsionibus superioribus sunt suc-
cisi, hoc est, non subsistunt. Nam neque Christus, neque
Apostoli, neque sinceri Doctores Ecclesiae Christi, ad-
dunt IN ABSTRACTO. Nemo eorum
hanc

hanc locutionem, quæ in æternum uera est: Caro Christi est uiuifica: intelligit quod ex se, sola seorsim, sit uiuifica, sed in Concreto, in unione personali, in perpetua communicatione & donatione, quæ non seorsim, non separatim, non extra personam fit neq̄ existit.

Mérito igitur probatæ, receptæ, usurpatæ sunt locutiones Scripturæ, & istæ sanorum Doctorum in Ecclesia Dei phrases ac propositiones, Quia sanæ sunt. Et uerè caro Christi, seu humana Christi natura, est omnipotens & uiuifica. Sed illa noua propositio, de qua in præsentia agitur, plura immiscet, & neq̄ ueterum, neq̄ recentium in Ecclesia Christi Doctorum pallio sese potest contegere. Ac si cui per imprudentiam excideret eiusmodi propositio, non esset in certaminis defendenda.

Abstinendū
ab usurpatione locutionum inusitatarum & nouarum.

Ergo non statuatur, non defendatur, non inuehatur hoc pro æquipollenti, quod reuera non est æquipollens, non est probatum, non est usitatum.

VIII.

Quicquid intelligitur sanè, id non debet reprehendi.

Sed hanc propositionem: Humana Christi natura IN ABSTRACTO est omnipotens

F z

uiuifica

uiuifica, adoranda, intelligit author, quòd tantundem sonet, quod ista propositio: Caro Christi est uiuifica. Item: Humanitas Christi quoq; habet omnipotentiam, uiuificationem, est adoranda. Humana Christi natura unita diuinitati in Christo, est uiuifica.

Ergo. Iniquum est hanc propositionem reprehendi.

Regula obseruatione dignissima.

MAIOR.

Flacius Marchianus.

Respondeo. Neganda est Maior. Quia propositio dogmatica, & quidem in articulis fidei, iuxta ipsa uerba, sicuti ea iacent & sonant, æstimanda est, & non iuxta alicuius hominis intellectum, interpretationem, glossam. Sic Maior ille hoc effugio usus est in sua falsa propositione: Bona opera ad salutem sunt necessaria: hoc est, bona opera debent sequi ad salutem. Sed hic aliud pes saltat, aliud tibia canit. Sic Illyricus ad suam interpretationem confugiebat in hoc falso dogmate: Peccatum originis est substantia, hoc est, tota natura est corrupta. Idem quoq; cæteris authoribus nouorum dogmatum, est familiare. Itaq; maior propositio, in grauißimis Ecclesiæ Dei dogmatibus, & ubi de articulis fidei agitur, non subsistit. Sed

1. Pet. 4. hæc potius regula nobis constituta est: Qui loquitur loqua-

loquatur ut sermones Dei. Ruit igitur hæc argumentatio uol solo illo fulcro subtracto.

Deinde etiam Minor non potest admitti. Non enim sunt idem, ut supra dictum est. Et hæc propositio: Humana Christi natura, *IN ABSTRACTO* est omnipotens, sicuti sonat, nempe, propter additionem illam, in Abstracto, in Ecclesia Christi non subsistit, ac iure reijcitur.

IX.

Abstractum significat *TANTVM* uocabulum, quo altera natura in unione personali exprimitur.

Sed Scriptura et Patres in propositionibus de Christo, sæpè tantum abstractis uocabulis utuntur.

Ergo. Licitum est istis Patrum propositionibus addere *IN ABSTRACTO*.

Respondeo. Hic uidetur alter fons esse hallucinationis.

Maior autem principium continet, quod non subsistit. Imò Abstractum est uera & realis altera naturæ in Christo consideratio. Nam potest in Maiori ista definitio Abstracti, quæ & perplexa & periculosa est, si euoluatur, admitti. Nec uelim a probata atq; recepta definitione discedi, quamuis ipsa ex-

Abstractū

Noua doctrina noua principia & definitiones competunt.

perientia constet, eos, qui noua dogmata gignunt, plerunq; nouas definitiones suo instituto conuenientes, in medium afferre, aut uitiosas, seu nimis generales amplecti atq; urgere. Abstracta autem significant naturam **PER SE** conjunctam, quodlibet, per se etiam sola considerata, sine alioius naturæ consideratione. Hic est catholicus intellectus Abstracti in doctrina de duabus Christi naturis.

Sup. 5.

Sic Phil. tom. I. in 2. parte Symboli fol. 140. fa. 2. inquit. Abstracta significant naturam seorsim consideratam, ut diuinitas, uel diuina natura: Humanitas uel humana natura. Idem docet in libello de controuersia Stancari, & in Examine.

Sup. 5.

Chemnicus in libro de duabus naturis in Christo, O. 7. Significant autem in hac doctrina nomina Abstracta, naturas ipsas & earum idiomata, si **PER SE** considerentur, siue **EXTRA** unionem, siue **IN IPSA** unione. Hæc eruditissimis sunt, uocem hanc usurpari ut est in usu apud Theologos. Verba enim usu ualent ut nummi. Ruit igitur Maior, fulcrum ædificij, istius. Nam usitata definitio Abstracti,

stracti retinenda est, non alia dissentiens fingenda, aut Ecclesie tanquam pomum contentionis obijcienda.

Deinde Minor recte perpendatur. Nam etsi Patres & recentiores sani Deo ¹¹⁰² res propositiones per Abstracta uocabunt, tamen (quod observatione dignissimum est) nemo illorum dixit, ea, quae communicata sunt humanae in Christo naturae, humanam naturam ex se uel solam, uel seorsim habere. Nam sic supra definitum est Abstractum, quod sit natura Christi per se, SEORSIM siue ^{Abstractū.} E² A, siue IN IPSA unione, considerata.

Cum itaq; Cyrillus dicit: Carnem Christi esse ^{Sup. 304} uiuificatricem, non ait, eam ex se, seorsim, uel extra personam consideratam, habere eam potestatem, sed Christi ipsius uerba æmulans, Christum personam exhibet, & eius carnem quoq; esse dicit uiuificam, Idq; rectissime dicit.

Sic Theodoretus non inquit. Corpus Dominicum, solum, seorsim, etiam absq; respectu diuinæ naturæ, esse inuocandum: Sed Dominum simpliciter sistit, & huius corpus inquit, etiam inuocandum esse, non diuinitatem eius solam.

Deus est
passus.

Rectè dicitur: Deus est passus, Act. 2. Sed non rectè dicitur, Deus solus, aut seorsim est passus. Ratio est, quia illa locutio hoc dicit, illa persona, quæ est Deus est passa. Additur autem in sacris literis à S. Petro limitationio, passus est secundum carnem. Itaq; non perinde est, Deus passus est, ac si quis uellet dicere, Deus, IN ABSTRACTO passus est.

Homo
Christus
ab æterno.

Rectè dicitur, Homo Christus est ab æterno, quia hic persona, nempe Christus nominatur, qui est homo, & uerè de person. dicitur, quòd sit æterna. Sed sani Doctores hanc limitationem, discretionem & explanationem addunt, quando naturæ per se, seorsim iuxta Abstracti rationem considerantur, scilicet iuxta diuinam naturam est ab æterno. Humana uerò Christi natura cœpit in tempore.

X.

Quando Abstractum in unione personali, non seorsim, non extra personam, intelligitur, tum potest de qualibet natura dici, quòd in Abstracto habeat proprietates, quas habet.

Sed in hac propositione: Humana Christi natura, IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda: Volo intelligi semper in unione personali.

Ergo.

Ergo. Sic licitum est dicere.

Respondeo. Maior non subsistit, quia noua est, inusitata est, & quia definitioni Abstracti, supra posita, est contraria. Imò & confusiones rerum ac dogmatum gignit.

Deinde ad Minorem. Hæc uerba **VOLO INTELLIGI** sunt contra definitionem usitatam Abstracti, quæ non debet eueri. Item quam author istius propositionis, de qua disceptatur, ipsemet approbat. Deinde, hic **INTELLECTVS**, est contra ipsa uerba propositionis. Nam, quia inseritur **IN ABSTRACTO**, ideo hæc natura **PEPSE**, ac **SEORSIM** consideratur. Sicuti enim unire & abstrahi, ita & unio atq; abstractio, Concretum & Abstractum, sua ratione differunt. Insuper hæc uerba **VOLO INTELLIGI**, non sufficiunt, ad nouum dogma in Ecclesiam Dei inuebendum, aut in ea defendendum. Sed sic uerba iacent: sonant: sic in uerbo Dei scriptum extat: sic Deus dicit. Hæc pondus in Ecclesia Dei habent.

Sed obijcitur: Non est Physica diuisio, separatio uel abstractio intelligenda? Non est Physicum abstractum imaginandum, Vt si anima abstrahatur,

Obiectio
quasi lector
hallucina-
tur sola ima-
ginatione
abstractio-
nis Physicæ

diuellatur aut separetur à corpore, ut fit in uorte hominis, uel ut sanguis extractus ex uenis, est quiddam separatum à reliquo corpore hominis?

Respondeo. Hæc odiosè quidem sonant, sed uerè tamen non sonant. Nam nequaquam sequitur: *Abstractum* significat naturam *PER SE, SEORSIM EXTR A* unionem (cogitatione scilicet) consideratam. Ergo *PHYSICÈ* & re ipsa diuellitur, disperpitur, distrabitur, laceratur, separatur una natura Christi ab altera. Nam ab hoc facinore tetto, seu potius blasphemia horrenda in Christum, tota Ecclesia Christi abhorret. Aliud enim est, considerare naturas in Christo per se, quid quælibet ex se originaliter, seorsim habeat, quid communicatum sit alteri, quid coniunctim seu in unione personali habeant. Aliud est lacerare diuellere, disperpere Christi naturas physicè. Non Anatomian hominis, nec *PHYSICAM* lacerationem aut dilanationem anime & corporis in homine instituunt, qui animam per se ac seorsim considerant, uel corpus eadem ratione expendunt.

Ecclesia nul-
lam nouit
neq; probat
Physicam
idiomaticam
cōmunicati-
onem.

Eiusmodi igitur odiosis uerbis & insimulationibus non sunt conspergendi, rectè de unione naturarum in Christo, & de utrisq; naturis seorsim sentientes

& pro-

& profitentes. Ac notum est, quomodo commu-
 nicationem idiomatum realem irrideant Sacramenta-
 rij & eorum suffragatores, quo nimirum **PHYSI-**
C communicatio fingitur. Est autem manifesta
 calunnia & mendacium, quia Ecclesia Christi non do-
 cet physicam idiomatum communicationem, etiamsi sen-
 tiat, reuera tribui idiomata diuina humanæ naturæ in
 Christo. Sed sic feruor disputationis, & cupiditas
 stabiliendi quæ improbanda sunt, excurrit. Timor igitur φιλονικία.
 Domini frena linguæ iniiciat. Nam exorbitare facile
 quidem est deprauatæ humanæ, sed reuocare gradum,
 hoc opus, hic labor est.

Minor itaq; sibimetipsi contradicit.

XI.

Quicquid opponitur bona intentione Calvinistis
 negantibus: Humanam Christi naturam esse omnipo-
 tentem: id non est reprehendendum.

Sed hæc propositio: Humana Christi natura, **IN**
ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, ado-
 randa, hac ipsa intentione Calvinistis opposita est.

Ergo: Non est reprehendenda.

Respondeo,

Bona inten-
tio fons fe-
rè, unde om-
nes hæreses
fluxerunt.
Inf. 152.
G. Maior.

Respondeo. Neganda est Maior, quia non sunt
facienda mala, ut eueniant bona. Deinde non sunt sta-
tuenda noua dogmata ex bona intentione. Sic Maior
iste prætendebat, se hac intentione, ad confutationem
Papistarum ista propositione usum esse: Bona opera
sunt necessaria ad salutem, ne illi nobis obijcerent, ne-
cessitatem bonorum operum à nostra Ecclesia non do-
ceri. Sic Illyricus subinde repetebat, se se eam ipsam ob
causam hoc dogma: Peccatum originis est substantia,
suscepisse, ut contra Pelagianos obtineret, non esse leue
malum peccatum originis, nec tantum accidentia, aut qua-
litates in homine, sed totam substantiam quoque hominis esse
uitiatam & deprauatam.

Sed Ecclesia hæc ficulnea folia non recepit, non
recipere debuit uel potuit. Omittenda igitur sunt eius-
modi κρησφύγετα.

XII.

Lutherus quoque abstractis uocabulis utitur.

Ergo. Idem sentit.

Respondeo. Nuppiam dicit Lutherus: Humana
Christi natura, IN ABSTRACTO est om-
nipotens, uiuifica, adoranda. Ergo iniuria fit Luthero.

Nec

Nec debent sententiæ eius per uim ad nouum dogma detorqueri, Quia id non sinit Veritas, neq; id admittit pietas.

Imò refutat hoc nouum dogma Lutherus, quia sic Tom. 8.
 inquit: (Attende, expende) Scriptura Prophetica & Apostolica, & nostræ fidei symbolum, ac confessio sic Lutherilo-
 docent: Nos, cum Christum natum ex uirgine, uidelicet cus maxi-
 hominem adoramus, non adorare aliquem purum, ut uo- me pugnat
 cant, seu merum hominem, seu alium à filio Dei, qui SE- cum senten-
 ORSIM extra Deum, sit persona quædam SEPA- tia Heshusij
 RATA, SEORSIM adoranda, sed adorari à
 nobis æternum, uerum, unicum Deum qui cum Patre
 æterno & Spiritu sancto, unus est Deus, æternus, &
 cum humana natura assumpta ex uirgine, una est per-
 sona seu unus Christus. Hunc fidei nostræ seu do-
 ctrinæ de filio Dei uerum intellectum quisquis non
 habet, eum necesse est tanquam toto cælo à sententiâ
 scripturæ Propheticæ & Apostolicæ deerrare. Neq;
 unquam rectè iudicabit de dictis, quæ de Christo ali-
 às alia forma loquuntur. De nouissimis uerbis Da-
 uidis.

Rectè dicitur: Naturam humanam adorari,
 NON IN ABSTRACTO, sed IN
 Concreto

ST COLLATIO DE CONTRO
CONCRETO, Quia est una persona, ut non possis adorare Deum, quin adores hominem. - Lutherus in 53. cap. Esaiæ anno 1544. traditum, collectum per Rorarium, & æditum 1550. per Stephanum Tucherum fol. E. 7. Ibidem. Constituisti cum super omnia opera manuum tuarum, also sol es auch heissen/ secundum naturam humanam, sed **TANTVM** secundum **CONCRETIONEM**, ut etiam Angeli omnes adorent, flectant genua, illi filio uirginis sugenti ubera, & dicant, Tu es Creator & Dominus fol. E. 6b.

Hinc uerò constat, & si humana natura Christi adoranda est, tamen non **IN ABSTRACTO** adoranda est.

Item I. tom. Isleb. fol. 206. Wenn wir sagen Christus der Mensch ist Schepffer Himmels vnd der Erden / an den man glauben vnd vertrauen sol / oder den... an anbeten sol / so reden wirs nicht von dem blossen vnd abgesonderten Menschen **BLN/ABSEK VND ON GOTT** / sondern reden von dem Menschen eder von der Person / die zugleich Gott vnd Mensch ist in einer Person / vngesondert vnd unzertrent. Nemlich / De Deo

Aduertant
 hic Luthero
 mastiges.
 Sup. 57.

Contro

Deo in
 ablu
 CON
 vnd M
 Erden
 Hec u
 intellex
 uocabul
 uocabul
 Es
 bus con
 R
 Adia
 Maior
 tur
 Christi
 nipoten
 sentire
 se, sunt
 tio no

Deo incarnato, von dem ich nicht in Abstracto, oder absolutè, wie es die Alten genent/ Sondern IN CONCRETO sagen mus/ Christus Gottes vnd Marien Sohn/ ist Schepffer Himmels vnd der Erden/ den man ehren vnd anbeten mus.

Hec viri Dei dicta eludenda non sunt, quasi uel non intellexisset banc doctrinam Lutherus, uel aliter illis uocabulis usus esset. Nam communem usum horum uocabulorum in Theologia retinuit.

XIII.

Est λογμαχία pugnare de uerbis, quando de rebus consentitur.

Respondeo. Sic Refutatores suos excipiebant **G. Maior.**
Adiaphoristicarum corruptelarum propugnatores, Maior ille, & alij nonnulli, Vt scripta publica testantur. Sed in rebus istius propositionis: Humana Christi natura, IN ABSTRACTO est omnipotens, boni & attenti Doctores Ecclesie, non consentire possunt. Et res hac propositione comprehensæ, sunt grauissimæ, ut expositum est. Ideo hæc obiectio non admittitur, nec tollit scandalum datum.

Non est altercatio de nudis uerbis.

Inf. 103.

Ruditas

Enfunda-
mentum,
quo corru-
ptelarum
patroni &
propugna-
tores pl.
orumq; mo-
nitorum
strenui con-
uiciatores
imnituntur.
Inf. 162.
Num. 22.

Ruditas atq; inscicia oppugnant hanc propositio-
nem: Humana Christi natura, IN ABSTRA-
CTO est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Respondeo. Sic ruditatem suis refutatoribus
obiccerunt, Maior ille, Illyricus, & ipsi Sacramenta-
rij. Sed hæc nihil habent fundamenti, & multo tutius
est, in timore Domini in alijs quoq; agnoscere dona Dei,
præsertim in ijs, qui monstratis fundamentis, monent.
Etiam asinus Bileam monet suum Dominum, & queri-
tur se iniuste uerberari.

CONCLUSIO.

Tutius igitur est, manere in regia uia in reuelatis:
in certis: in perspicuis: quam nouas propositiones gige-
nere aut tueri. Nam ex ista collatione per Dei gra-
tiam, facile conspicitur, hanc propositionem nouã esse: in-
usitatam esse: periculosam esse: imò Dei & doctrinæ
Ecclesiarum Christi consentaneam non esse: utilem non
esse: Sed periculosam potius, utpote noua certamina ac-
cersentem, & Ecclesias Christi turbantem.

Iam

Iam si per imprudentiã hæc propositio excidit, consultiſſimum est, ut non defendatur, sed abijciatur, Idq̃s in honorem Dei, & propter tranquillitatem Ecclesiæ Christi, omnesq̃ occasiones certaminum amputentur.

Porro si quis putat, argumenta illa quæ refutata sunt, non iuxta suam sententiam esse contexta, sciat, me rationes quæ afferuntur, in conspectu habuisse, & sine omni dolo malo eas in syllogismos redeſſe, ut singulæ propositiones examinari possent. Ponat autem quicumq̃ uoluerit patrocinari illi propositioni, ipsemet integra argumenta, ut singula membra examinari queant. Res enim ipsa docebit, in idem lutum reuolui omnia. Tantum uerò scopus controuersie non transponatur, ut pietas ipsa requirit, tum expeditius exit iudicium

Quod ad me attinet, plane, aperte, simpliciter exposui, quid de qualibet augmentationum connexionem sententiam. Serio autem & in timore Domini hæc annotaui, tantum elucidandæ ueritatis studio. Nocere hisce commonesactionibus uolui nemini, prodesse omnibus. Augere disputationes nolui, sed eas potius præcidere & amputare, ex turbationes Ecclesiæ alioquin satis superq̃ afflictæ, tollere ac sedare. Libertas autem in

Quo consilio hæc collatio scripta sit.

respondendo ad uitiosas argumentationes, propter ueritatis testimonium & illustrationem necessaria est, in qua tamen moderationem adhibitam esse, collatio ipsa testatur. Non illibenter autem iudicio recte sentientium ac iudicantium, iuxta illustrem uerbi diuini normam, & hanc collationem subijcio. Nam uerbum Dei merito est ac manet index omnium articulorum fidei, ut Psalmus inquit: *Lucerna pedibus meis uerbum tuum.* Vbi igitur uerbum Dei absq; fraude & detorsione inconueniente monstrari potest, tibi uincit ac regnat ueritas. Vbi uero dogma uerbo diuino destituitur, nihil in articulis fidei habet roboris, siue Angelica, siue humana suffragia innumera afferantur.

Oro autem Filium Dei, ut per Spiritum sanctum, in hac quoq; controuersia, nos in omnem ueritatem ducat, atq; ab omnibus scandalis clementer custodiat. Amen.

MEN.

DEO SIT GLORIA.

SYNODVS.

SYNODVS PRVTENICA.

DE CONTROVERSIA IN-
TER EPISCOPVM SAMBIENSEM,
& Pastores Region montanos, 16. Ia-
nuarij. Anno Domini

1577.

PROPOSITIO.

Novine Principis Alberti Friderici Ducis Prus-
siae, Cancellarius ista exponit. Illustrissimus Prus-
siae Princeps, Albertus Fridericus, &c. Dominus
meus clementissimus, vobis, Reuerendissime, Venera-
biles, Nobiles, Magnifici, Clarissimi, prudentes, & ho-
nesti uiri, suam denunciat gratiam & benevolentiam, ac
singulis à Deo Opt: Max: omnis generis bona preca-
tur. Agit etiam singulis & omnibus ipsius Celsitudo
clementer gratias, quod ad ipsius scriptionem, tanta cum
significatione obedientiae huc ueneritis, ac promittit, sese
hoc officium gratiose compensaturum esse.

G z

Causa

Causa huius
ius conuo-
cationis.

Causæ autem, cur huc uos conuocârit, ipsius celsi:
habet quàm grauiſſimas, ad communem Christi Eccle-
ſiam in his terris spectantes. Notum enim sine omni
dubio, uobis omnibus eſt, ante biennium exortum eſſe cer-
tamen Theologicum, inter Pastores Regionis montanos,
D. Benedictum Morgenſtern Pastorem Kniphouia-
num, M. Ioannem Wedmannum Pastorem Eccleſiæ in au-
la, M. Hieronymum Mörln Pastorem in Lebenich: &
Episcopum Sambienſem Doctorem Tilemannum Hes-
huſium, quo quidem ipſius Celſitudo uehementer eſt per-
turbata. Quia ipſius Celſitudo adhuc in recenti memo-
ria habuit, quantæ ante paucos annos turbæ in hiſce Pru-
tenicis Eccleſijs ſint concitata, & quantis tempeſtati-
bus iactata, plurimis damnis affecta ſit, tum Eccleſia,
tum politia in controuerſia Oſiandri. Sui itaq; ſeſe officij
ipſius Celſitudo commonefecit, & cùm non ignoret, ſeſe
custodem eſſe primæ & ſecundæ tabulæ Dehalogi, non
potuit non iſtius tanti negotij cura & ſolicitudine affi-
ci.

Primum igitur Conſiliarijs ſuis, ad gubernatio-
nem deputatis, Episcopo Pomezaniensi Iohanni Wigan-
do, & alijs quibusdam hoc dedit negotij, ut ſuæ Celſi-
nomine,

nomine, partes utraq; uocarent, atq; inter eas transactionem causæ & reconciliationem personarum tentarent. Sed auditis partibus, cum longius uiderentur excurrere, communi consilio uisum fuit commodius, ut scriptis ea res ageretur. Mandatum igitur utriq; parti est, ut scripto breui ac succincto res ipsa comprehenderetur, ac tantum realia attingerentur, omiſſis omnino parergis & impertinentibus, omiſſa narratione de processu, omiſſa deniq; uerborum amarulentia atq; conuitijs.

Pastores igitur ad Mandatum Principis Scriptum obtulerunt breue, posita accusatione diserta, & subiunctis aliquot rationibus, non facta mentione processus. Hoc igitur Pastorum Scriptum Episcopo traditum est, qui longo temporis spacio sibi sumpto, ad eum modum respondit, ut eius Celsitudinem, summo dolore ac mœrore affecerit. Valde enim prolixum scriptum exhibuit, quod Principis mandato nequaquam conuenit. Nec tantum ad principale negotium non respondet (uti debebat) sed etiam alia miscet, quæ ad maiores distractiones causas præbere uidentur. Meminit talium, quæ huc non pertinent, & quidem præter statum causæ, contra ipsius Celsi. inhibitionem.

Proinze Illustrissimus Princeps re ipsa comperiens hanc controuersiam ea incrementa indies accipere, ut de ea non solum scripta accumulentur, sed etiã in suggestu tractetur. Imò, ut quidam Ministri incipiant homines ab Absolutione & usu Cœnæ Dominicæ arcere, qui nimirum cum Episcopo sentire nollent, eorū pacto subinde pericula Ecclesiæ crescere, ac nisi mature ad tantum incendium, quod iam passim flammis spargit, restinguendum adcurratur, totam Ecclesiam breui consumptūri. Itaq; significat, se non posse non suo uti munere, & providere, ut tantis malis tempestiue obuiam eatur.

Fons autem & status istius rei breuiter est iste: Episcopus Sambiensis, nonnulla in sua Assertionione in publicum emisit, quæ à Pastoribus reprehenduntur. Et quidem agitur de hac propositione: Humana Christi natura, *IN ABSTRACTO* est omnipotens uiuifica, adoranda. Ac in sunt Assertionione quædam eiusmodi incommodæ locutiones.

Iam itaq; Illustrissimus Princeps à uobis omnibus consilium & sententiam exigit.

Primū: An ista propositio: Humana Christi natura, *IN ABSTRACTO* est omnipotens, uiuifica, adoranda, sit uera, & in Ecclesijs nostris toleranda, uel non.

Secundò: An locutiones illæ à Pastoribus annota-

Cur hic
conuentus
sit institutus.

tæ in Assertionē Episcopi, sint incommodæ, falsæ & scandalosæ, & omnino corrigendæ, uel non?

De hisce petit Illustrissimus Princeps institui deliberationem, sibiq; sententiam communicari. Quod ad reliqua scripta priuata attinet, uel etiam deputatis oblata, palam hoc significari uult Princeps, si quis ea uelit legere, cuius ea offerre.

Habuit præterea Illustrissimus Princeps hoc in uotis uel maxime, ut ipsemet isti Synodo interesset, suaq; præsentia testari posset, suam Celsi. rebus Ecclesiæ serio affici. Sed ualetudinis ratione hoc tempore impediri. Petit igitur se excusatum haberi. Maiore itaq; cura & diligentia hoc arduum negocium expendetis, & quoniam pacto hoc incendium restingui possit, uestram sententiam exponetis, Idq; propter eum finem, ut Ecclesiæ salutaris sua concordia & pax publica iterum restituantur.

Orat deniq; ipsius Celsitudo, quia hoc negocium ad gloriam Dei & tranquillitatem Ecclesiæ pertinet, ut Dominus Deus isti graui deliberationi & piæ sententiarū collationi benignè adesse dignetur, cōsilia & conatus gubernet, ut ea decernantur, quæ ad ueritatis diuinæ conseruationem ac propagationem, & Ecclesiæ salutarem ædificationem, plurimorumq; hominum salutem facere uidentur.

Ponitur autem in medium ipsa Assertio Episcopi D. Tilemanni, quæ occasionem controuersiæ præbuit, & in qua illæ locutiones extant excusæ, quas Pastores tam longo tempore priuatis collationibus reprehenderunt atq; correctionem flagitârunt, Idq; conseruandæ ueritatis diuinæ, & publicæ concordiæ in Ecclesia Dei sancienti gratia.

Et ut omnia sint expeditiora & clariora, loci ipsi simul, ex Assertione illa de uerbo ad uerbum descripti, exhibentur toti Synodo.

In præsentia enim de ipsis fundamentis controuersiæ, exponendas etq; conferendas esse sententias, consultissimum esse uisum est, ut hac ratione medicina uera & salutaris, ex imo quasi uulnere adhiberetur. Postea uerò omnia per gratiam Dei futura esse faciliora.

Subijciuntur autem à Cancellario pia uota, ut Dominus Deus isti conuentui, pro sua misericordia adsit ac præsit, illuminet ac dirigat singulorum mentes, ut ueritas cognoscatur ac pronuncietur, ad ipsius Dei gloriam & istius perturbatæ & afflictæ Ecclesiæ tranquillitatem & plurimorum hominum salutem.

His peractis, supremus Illustrissimi Principis Secretarius, locos ex Assertione consignatos, publicè prælegit. Sunt autem isti: I. fol

I. Fol. 96. b. Inquæstionem uenit: *An Filius Dei* $\delta\omicron\gamma$, diuinitatis suæ uirtutem, gloriam, maiestatem, proprietates, ita communicârit humanæ suæ carni a se in personæ unitatem assumptæ, & reuerâ in eam transfuderit, ut non solum in Concreto, uerum etiam in Abstracto ipsi humanitati unitæ $\delta\omicron\gamma$, recte & secundum Scripturam tribui & possint & debeant.

II. Fol. 98. Naturæ in Iesu Christo nullo modo sunt confundendæ. Necessariò autem sequeretur naturarum confusio, si humanitati Christi in abstracto tribueretur omnis potestas.

III. Fol. 102. Ambrosius quoq; grauis author, non dubitauit in Abstracto humanitati Christi omnipotentiam tribuere.

IIII. Ibid. b. Et pia antiquitas non dubitauit in abstracto hanc maiestatem uiuificandi tribuere carni Christi.

V. Fol. 104. Non tantum in Concreto loquuntur Augustinus & Cyrillus, hominem Christum esse adorandum: Sed in Abstracto carnem & quidem perfectam Christi humanitatem unitam $\delta\omicron\gamma$, adorandam esse. Huc pertinent & similes locutiones.

Fol. 96. Videndum, num $\delta\omicron\gamma$ sic quasdam proprietates communicauerit suæ humanitati, & uirtutem

suam in carnem transfuderit, ut ea non solum in Concretò, sed etiam in Abstracto, hoc est, per appellationem, quæ ipsam naturam humanam per se consideratam significat, humanitati Christi uere, & iuxta Apostolicam doctrinam adscribi possit. Ibid. b. Aliæ uerò proprietates, uirtutes & maiestates ita communicantur, ut etiam in abstracto rectè tribuantur humanitati, sine deletione eius, & sine naturarum confu-

VOTA.

Postea rogantur sententiæ, & quidem iubentur à Cancellario nomine Principis Pastores exponere sua iudicia. Episcopum uerò Pomezaniensem postremo loco conclusurum esse. Pastores itaq; uti alternis ex utrisq; Episcopatibus confederant, grauitè & modeste omnes in eam sententiam, uno ore & pectore pronunciant, quam & reliqui suis suffragijs & expositis rerum fundamentis comprobant. Fuerunt autem congregati in ea Synodo personæ uiginti.

Controuersiam grauem & periculofam inter Episcopum Sambtensem & Pastores Regiomontanos exortam esse, magno cum dolore animi sese cognouisse. Facile

cile

esse enim se prospicere, etiam superiorum annorum historijs edoctos, quid turbarum ille uetus generis humani hostis, eiusmodi controuersijs concitare tentet, præsertim cum hæc misera Ecclesia, uix sit ab incendio Oslandrico miranda Dei clementia, potentia & gubernatione liberata & tranquillitati restituta. Orare igitur se humilibus spectatoribus Deū, ut ipse dignetur iuxta præmissionem: *Ubi duo aut tres congregati sunt in nomine meo, ibi ero in medio eorum: huic conueniunt in nomine meo sua misericordia interesse, & singulorum corda regere, ut ueram sententiam perspiciant, profiteantur, et ut hoc periculosum certamē piē ac salutariter componi ac sedari queat, Amen.*

Math. 8.

Deinde modestē testatur, se quidē malle alios doctrina, sapientia, usurorum magis præstantes, de tantis rebus audire. Sed quia per Dei gratiam in publico docendi uerbum Dei ministerio uersentur, & Magistratus Christianus à sese iure suo postulet de his controuersijs sententiam, sese in timore Domini, simpliciter, & iuxta conscientias suas ea prolaturus, quæ ipsi iuxta normam uerbi diuini censeant esse recta & uera, Et quæ ex aduerso, falsa & scandalosa existiment, præsertim cum id exigat uerbum Dei et Ecclesiæ necessitas. Nec sese in animo habere, quenquā sciēter & uolēter iniurijs

iniurijs afficiendi, aut quouis modo ledendi. Secuturos autem sese esse Illustrissimi Principis ordinem, & præscriptam rationem.

DE PRIMO.

Quod igitur ad primam propositionem: Humana Christi natura, **IN ABSTRACTO** est omnipotens, uiuifica, adoranda: eam sese iudicare esse falsam, erroneam, blasphemam, & omnibus modis ex Ecclesijs harum Regionum exterminandam.

Causas uero se adferre eiusmodi.

1. Quia in sacris literis talis propositio non reperitur, imò nec res eius, perspicue ex uerbo Dei demonstrari possunt.
2. Quia non est typus sanorum uerborum in Ecclesia Christi. Nemo enim ex ueteribus aut recentibus Theologis hac propositione usus est.
3. Quia Lutherus (ad cuius quidem scripta Corpus doctrinae Prutenicum omnes harum regionum Doctores alligat) clare & disertè hanc propositionem damnat. Sic enim inquit: Humanitatem Christi esse omnipotentem, uiuificam, adorandam, **NON IN ABSTRACTO**, sed **IN CONCRETO**.

Testimonia

Testimonia eius rei extant.

In 53. cap. Esaie. Anno 1544. Recte dicitur: Naturam humanam adorari, **NON IN ABSTRACTO**, sed **IN CONCRETO**, quia est una persona, ut non possis adorare Deum, quin adores hominem.

Ibidem. Constituisti eum super omnia opera manuum tuarum. Also sol es auch heissen / secundum naturam humanam. Sed tantum secundum **CONCRE- TIONE M**, ut etiam angeli omnes adorent, flectant genua illi filio uirginis sugenti ubera, & dicant, Tu es Creator & Dominus.

Item I. tom. Isleb. fol. 206. Wenn wir sagen Christus der Mensch ist Schepffer Himmels vnd der Erden / an den man glauben vnd vertrauen sol / oder den man anbeten sol / so reden wirs nicht von dem blossen vnd abgesonderten Menschen **VON ABSEER VND ON GOTT** / sondern reden von dem Menschen eder von der Person / die zugleich Gott vnd Mensch ist in einer Person / ungesondert vnd unzertrent. Nemlich / De Deo incarnato, von dem ich nicht in Abstracto, oder absolute, wie es die Alten genent / Sondern **IN Concreto**

CONCRETO sagen mus / Christus Gottes
vnd Marien Son / ist Schepffer Himmels vnd der
Erden / den man ehren vnd anbeten sol.

Quia hæc propositio manifeste est Corpori do-
ctrinæ Prutenico contraria. Nam id fol. 8. inquit:
Wo man vonder Person redet / vnd doch darinnen
VNTERSCHIEDLICH einer Natur ge-
denckt / sol derselben IRE NATVR LICHE
eigenschafft gegeben werden.

Sed in hac propositione dicitur de humana natura
distincte, & tamen ei non attribuitur Naturalis sua
proprietas, sed diuina.

Ergo hæc propositio est Corpori Prutenico con-
traria.

Item Corpus Prutenicum inquit ibidem: Vnd
können noch sollen solche **AMPTES** eigenschafft-
ten / **KEINER NATVR ALLEIN** zuge-
schrieben werden. Item: Weil keine Natur **FVR**
SICH ALLEIN solch werck vnd ampt / nach
Gottes Nat führen noch verrichten können. *Hæc*
desumpta sunt ex usitata Regula:

Nomina

Nomina officiorum, competunt utriq; naturæ
Christi.

Sed uiuificatio, saluatio, &c. sunt Ampts eigen-
schafften / quas hæc propositio tribuit naturæ humanæ,
& quidem *IN ABSTRACTO*.

Ergo hæc propositio Corpori Prutenico est con-
traria.

Item Corpus Prutenicum inquit: Hat derhalb
ben in solchem Ampt vnd Werck / Christus als
vnser Mittler / nicht etwas allein nach einer Na-
tur ghandelt vnd verrichtet / sondern alles nach
beiden Natur / Wie der Synodus Chalcedonensis
spricht: Agit utraq; natura cum communicatione
alterius, ist vnser Mittler für Gott vnd Fürsprach
oder Aduocat / nicht die Gottheit allein / auch nicht
die Menschheit allein / Sondern die Göttliche
Menschheit / vnd die Menschliche Gottheit / schreibet
Augustinus de oribus, cap. 12.

His uerbis Corpus Prutenicum pronunciat, eius-
modi proprietates, *NON IN ABSTRACTO*,
sed *IN CONCRETO* attribui humane Christi
naturæ.

Ergo hæc propositio est contra Corpus Pruteni-
cum. Item, inquit Ibid: Wo die Werck getrennet
werden /

werden / werden on zweuel die Naturu auch da-
mit getrennet / vnd zwo vnterschiedliche Personen
gemacht.

Sed hæc propositio attribuit humanæ Christi natu-
ræ, *IN ABSRACTO* uiuificationem.

Ergo hæc propositio, iuxta iudicium Corporis do-
ctrinæ Prutenici diuidit naturas Christi, & facit duas
personas.

5. Quia Corpus Prutenicum disertè prohibet, ne no-
ua & periculosa dogmata in Ecclesiam inuehantur.

Sed hæc propositio est noua in his terris, quia hæc
ætenus fuit inaudita. Et est periculosa, quia iuxta
Corporis Prutenici censuram, diuidit naturas Christi
& duas efficit personas. Et hanc ob causam, ut experi-
entia docet, ipso facto turbat Ecclesiam.

6. Quia essentialia proprietates filij Dei, licet re-
uera communicentur humanæ Christi naturæ: Tamen
non fiunt essentialia proprietates humanæ naturæ in-
quam.

Ergo non potest dici: Humana Christi natura,
IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica,
adoranda, sed potius dicendum est, *IN CONCRE-
TO*.

Qua-

Quapropter ex hisce rationibus concludimus, hanc propositionem: *Humana Christi natura, IN ABSTRACTO* est omnipotens, uiuifica, adoranda: esse, ut nouam, peregrinam, falsam, impiam & blasphemam reijciendam & damnandam, & ex Ecclesijs harum Regionum remouendam & explorandam.

DE SECVNDO.

Quod ad alterum caput attinet: An locutiones quædam in *Assertionè D. Episcopi Sambiensis*, sicut annotatæ & prælectæ sunt, incommodæ, non consentaneæ ueritati & scandalosæ sint? Et an sint corrigendæ, uel non? Significant Pastores sese breuiter & dilucide sententias suas Deo iuuante explanaturos esse.

Primum autem testantur, sibi summo dolori esse, quod Episcopus, pater suus spiritualis tam excellentibus donis præditus, ita impegit in impressa *Assertionè*, ac se quidem mox initio, eo libro in lucem ædito, ijs locis inspectis, offensos esse magna cum mœsticia, & scandalum inde exorturum esse, non obscure præuidisse. Augere etiam hoc ipsum sibi cruciatus animorum, quod D. Episcopus fraternis Pastorum admonitionibus non dederit locum, & res nunc ad istum conuentum

H

deduca=

deducatur, ubi ipsi de locutionibus sui Episcopi rogentur sententiam. Sed cum ex officio hoc honoris Deo suo debeant, ut sanctum à profano separent, ac procul tenebras à luce secernant, & ab Illustrissimo Principe, sub cuius imperio vitam agant, & ministerio docendi Ecclesias fungantur, iubeantur suas exponere sententias, sese iuxta mandatum Dei, & conscientiae rationem, non posse confessionem suam cælare. Habituros autem se rationem ueritatis diuinæ in uero Dei timore, præsertim cum breui in conspectu filij Dei etiam de hoc conuentu sit reddenda ratio.

Rationes
cur locutio-
nes Heshu-
sianæ sine
scandalosa
et omnino
corrigen-
da

Sese igitur pro sua mediocritate, aliter non uidere, nec profiteri, nec iudicare posse, quam consignatas & publicè prælectas locutiones in Assertionè D. Episcopi, esse incommodas, scandalosas, non censent an eas ueritati, corrigendas, Idq; exhibet rationibus:

Prima.

Quia loquitur de reali communicatione. Sed in reditiua particula, ad modum loquendi, tanquam ad communicationem phraseos deflectit. Ergo turbat lectorem.

Secunda.

Quia subiectum in omnibus istis locutionibus est: Humanitas Christi. De ea uero prædicatur, quòd IN ABSTRACTO sit omnipotens, uiuifica, adoranda. Nam id omnium sanorum iudicio appellatur prædicatum,

catum, quod de alio prædicatur. Congrunt igitur hæc lo-^{Prædicatū}
cutio cum superiori, quæ in prima parte recitata est.

Quia accusat Autor Sacramentarios, quod ex hac ^{Tertia}
propositione: *Humanitati Christi IN ABSTRA-*
CTO tribuitur omnis potestas: ratiocinentur, necessa-
rio sequi naturarum confusionem.

Ergo hæc propositio ab Episcopo asseueratur,
nempe: *Humanitati Christi IN ABSTR A*
CTO tribuitur omnis potestas. Sed hæc propositio
prorsus consonat & subiecto & prædicato, cum supe-
riori in prima parte expressa, quæ per se falsa & impia
est. Ergo & hæc.

Quia in Abstracto, ipsemet Author interpre-^{Quarta}
tatur fol. 96: In Abstracto, hoc est, per apellationem,
qua ipsam naturam humanam *P E R S E* considera-
tam significat. Ergo ista oratio, iuxta Autoris decla-
rationem, sic sonat: Ipsa humana Christi natura *P E R*
S E considerata, est omnipotens, uiuifica, adoranda.
Hæc ex ipsa declaratione & uerbis Autoris patent, ut
nemo possit prætere, ea affingi Autori.

Quia hæc locutiones sunt manifeste et di-^{Te} contra ^{Quinta}
Lutheri Negatiuam. Nam (ut supra, ex allegatis ipsius ^{Sup. 109.}

H z

testi-

testimonijs ostensum est) Lutherus clarè pronunciat;
 istas proprietates diuinas, item officia Messie, non
 tribui humanæ Christi naturæ *IN ABSTRACTO*, sed *IN CONCRETO*.

Ergo. Istæ locutiones in Assertionem, per se sunt no-
 uæ, scandalosæ, falsæ. Alligat autem Corpus doctrine
 Prutenicum hanc Ecclesiam ad scripta Lutheri.

Sexta. Quia hæc locutiones, manifestè ac directè sunt con-
 tra Corpus Prutenicum. Nam id inquit, ut supra
 dictum est:

Sup. III. Quando distinctè nuius naturæ fit mentio, tum ei
 suæ naturales proprietates attribui debent.

Sed locutiones in Assertionem positæ, distinctè de
 natura humana loquuntur, & tamen ei non sua natura-
 lis proprietates, sed diuina uirtus, id est, omnipotentia, etc.
 attribuitur.

Ergo hæc locutiones, *PER SE* sunt scandalosæ
 & falsæ.

Septima. Quia Corpus Prutenicum rectè ait: Officiorum
 proprietates, *NULLI* naturæ *SOLI* attribui
 debere. Item *NULLA* natura *SOLA*, *PER*
SE hæc officia & opera habet aut exercet.

Sed

Sed istæ locutiones, *Viuificationem, & alia, humane naturæ Christi IN ABSTRACTO* tribuunt, & quidem *Autor ipse sic declarat. Humanæ naturæ PER SE* considerata.

Ergo hæ locutiones in *Assertionem*, directe sunt contra *Corpus Prutenicum*, & per se *scandalosæ & falsæ*.

Quia *Corpus Prutenicum* palam *asseuerat*, naturas Christi diuidi, & duas personas effici, quando opera Christi diuiduntur. Octaua.

Sed hæ locutiones in *Assertionem*, tribuunt humane naturæ Christi *IN ABSTRACTO* uiuificationem, omnipotentiam, &c. hoc est, humane naturæ Christi, *PER SE* considerata.

Ergo hæ locutiones sunt contra *Corpus Prutenicum*, hoc est, per se sunt *scandalosæ & falsæ*.

Quia *Episcopi* quoq; alligantur ad hoc *Corpus doctrinæ*, in libello de *Elect: Episcoporum*. A. 3. b. his uerbis: *Desgleichen sollen sie auch (die Bischoffe) für ire person nichts vbelts/zenckischs vnd vnrichtiges anfahen/oder wider obgemeltes Corpus doctrinæ vrsach zu einiger spaltung geben.* Nona.

Sed hæc locutiones in *Assertione* sind vnrichtig
vnd wider das *Corpus doctrinæ*.

Ergo sunt scandalosæ & falsæ per se.

Decima. Quia toties eadem propositio, paululum uariatis
uerbis in *Assertione* reperitur, ut appareat, Autorem
studio uoluisse eam asseuerare. Sicut etiam audiimus, fo-
ris eum in *Germania*, de eadem prorsus propositione
cum quibusdam contendisse.

Vndecima. Quia siue hæc pbrasis, in *Abstracto*, ad prædica-
tum, siue ad subiectum referatur, est falsa, In hac quidem
propositione. Sic autem ipsemet declarat: In *Abstracto*
hoc est, humana natura *PER SE* considerata. Id ue-
rò in hac oratione est falsum.

*Duodeci-
ma.* Quia sunt nouæ & peregrinæ locutiones, quæ scan-
dalum & errores gignunt: quia non sunt typi sanorum
uerborum, uti commonstratum est.

*Decima
tertia.* Quia multi boni, pij & docti uiri, hisce locutioni-
bus in *Assertione* sunt scandalisati, eam ipsam ob causam
quia sunt nouæ & falsæ, Vt hic in *Prussia*, in *Marchia*,
in *Saxonia*, in *Thuringia*, &c. Imò & in proximis comi-
tibus *Regni Polonici*, *Toronia*, aliquid eruditi *Poloni*
testati sunt, sese hisce locutionibus in *Assertione* offen-
sos esse.

Ex

Ex hisce igitur fundamentis, aiunt Pastores, sese concludere: Locutiones istas in Assertionem esse incommodas, scandalosas & falsas, & omnibus modis corrigendas, ut scandali materia, & seges maiorum distractionum ex Ecclesia tollatur.

Bona tamen in spe sese testantur esse, D. Episcopum commune factum, non grauatim hasce scandalosas & falsas locutiones correcturum esse, Idq; propter gloriam Dei, & tranquillitatem atq; salutem huius miserimæ Ecclesiæ, quæ quidem unâ cum Politia in maximis periculis iam uersatur, ita ut sit metuendum, ne, si (quod absit) ista contentio mansura sit, horrendam & periculosam afferat mutationem, præsertim instante nunc conuentu prouinciali.

Quod de mente Autoris afferatur, id non iustificare scandalosas & falsas locutiones. Nam de factò, hoc est, de uerbis scriptis atq; diuulgatis in orbem publico libello iam differi. Eas autem locutiones, pro ut uerba iacent & sonant, esse scandalosas & falsas. Has igitur plane & aperte corrigendas & damnandas esse, Lutherum in libro de Concilijs docere: *Man sol nicht allein rechte meinung haben/sondern auch rechte reden.* Item palam ibi profiteri: Nestorium quidem habuisse ueram sententiam, sed nihilominus recte pro hæretico damnatū,

Disputatio
est de ma-
nifesto fa-
cto.

Tom. 7.
Nestorius
damnatus.

quia incommodas & scandalosas sententias protulerit. Imò licet conuictus, in hæc uerba erumperet: Dicatur Maria Dei genetrix, & cesset molestia, non tamen receptus sit à concilio, quia non directè & apertè agnouerit aut damnauerit scandalosas & falsas locutiones. Item Lutherus Tom. 5. in Epistola ad Electo: inquit: **Es heisse sich in gefahr geben / wenn man vnrecht geredt vnd wil solches nicht corrigirn.**

Nestorius
damnatus.

Insuper ipsam propositionem in 3. parte Assertio-
nis, ubi quidem mens & sententia Authoris explicatur,
Sic ponit: In Abstracto inquit, hoc est, ipsi humanæ na-
turæ **P E R S E** considerata, tribui potest & debet
diuina uirtus, gloria, maiestas, proprietates.

Quod ad contextum scripti, Respondetur: Hæ
locutiones in ipso contextu sunt uitiosæ, scandalosæ,
falsæ.

Alicubi Autorem rectè locutum esse, & extra
propositiones collocasse terminos illos scholasticos, non
uocantur in controuersiam, modo sanè intelligantur, &
absit impostura. Non enim sequitur: Alibi rectè locutus
sum. Ergo semper rectè loquor. Vel: Ergo & hic sum
rectè locutus.

At

*At hæ locutiones, quæ annotantur, non sunt rectæ.
Sed scandalosæ & falsæ.*

In rebus & doctrina est consensus. Hic respondent Pastores, extra illas scandalosas & falsas locutiones. Eam enim ipsam ob causam se reprehendisse dicunt & adhuc reprehendere eas, quia in illis sese cum D. Episcopo sentire non posse.

Nec releuat Autorem, quòd malam punctationem refert ad ad typographum. Nam in autographo docent Pastores, eandem esse prorsus distinctionem. Male etiam sonare, in Abstracto fateri, &c. Et Autorem procul dubio, ex proposito non sic locuturum fuisse.

TEXVIRVS usurpari terminum, in Abstracto illis in locis, nihil iuuat has malas locutiones, quia Author ipse interpretatur: In Abstracto, hoc est, ipsa humana natura PER SE considerata.

Quidam etiam in hac Synodo testantur, sese legisse Episcopi & Pastorum scripta de hac controuersia, & intelligere, quòd Pastores iuxta Mandatum deputatorum à Principe, simpliciter & planè sententiam suam exposuerint, quid in Assertionem reprehendant, & ex quibus fundamentis. Sed Episcopum prolixè quidem respondisse, uerùm fundamenta illa Pastorum non attigisse,

nedum refutasse solide, multaq; peregrina, inò etiam contumeliosa præter Mandatum Principis immiscuisse, quibus turbentur Lectores, ut fundamenta rerum non tam facile cernantur. Quidam uerò dixerunt, sese non legisse ea scripta. Iam enim de ipso fonte controuersie institutam esse cognitionem, eamq; ob causam ipsam Assertionem Autoris in medium esse positam, nec in præsentia exactum requiri iudicium de omnibus priuatis aut alijs scriptis. Esse enim de locutionibus in Assertionem annotatis, sententias dicendas, an sint ueræ uel non, id est, an sint corrigendæ uel non.

CONCLUSIO.

Postremo sententia totius Synodi scripto comprehensa, publice à Secretario est prælecta, quæ est eiusmodi.

IN NOMINE SACROSANCTÆ TRINITATIS.

Cùm nulla Ecclesia Christi in his terris, ita possit esse tranquilla et beata, ut nullæ penitus controuersie in ea exoriantur, teste Christo Matt. 13. Attendendū autem sit doctrinæ, ne controuersie motæ agrum Domini totum occupent, aut perdant, ut Christus & Paulus præcipiunt:

cipiunt: Nos quoque in presentia, cum controversia quædam in hac Ecclesia sit exorta, censuimus pium, necessarium & salutare esse, ut antequam nimis magna incrementa caperet, eam iuxta Normam ueritatis diuinæ, Deo benedicente, sopiremus & tolleremus.

Quod igitur ad doctrinam attinet, uera & immota est hæc propositio, in Ecclesijs nostris propter confessionem ueritatis, & refutationem Sacramentariorum constanter retinenda: Humana Christi natura, est omnipotens, uiuifica, adoranda. Est enim analogæ Fidei. Vicissim hæc propositio: Humana Christi natura, IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda, est falsa, impia & blasphemæ, ex Ecclesijs nostris remouenda & exterminanda in perpetuum, Quia non est Analogia fidei, nec consentanea est Corpori doctrinæ Ecclesiarum Prutenicarum, nec doctrinæ Lutheri, qui hanc propositionem reijcit. At sicut rectè fecerunt, qui priorem propositionem sunt professi, retinuerunt ac retinent deinceps: Ita pie fecerunt ac faciunt, qui posteriorē propositionē reiecerunt, damnauerunt ac damnant deinceps.

Manet etiam hoc inconcussum, quod non tantum in Concreto, sed per uocabula cōcreta, rectè dicatur (Christus est omnipotens) sed etiam in Abstracto, seu per uocabula
 Abstra

Abstracta rectè dicatur: Humanitas Christi est omnipotēs, idq; propter communicationem idiomatum in unione personali. Sed ista uocabula, in Abstracto, non sunt in prædicatum propositionis posterioris inferenda.

Quod ad incommodas locutiones attinet, cum perplexæ, periculosæ & incommodæ locutiones, propter scandalum, ne uidelicet semina errorum scienter relinquuntur, neue luci diuinæ nebulæ quædam offundantur, omnium piorum & sanorum iudicio in Ecclesia Dei non sunt relinquendæ: Omnino necessitas pietatis postulat, ut incommodæ illæ locutiones, quæ in Assertionè D. Episcopi Sambiensis, parte tertia extant, planè, simpliciter, candidè, & quidem ultrò corrigantur. Nam eas incommodas & periculosas esse, & sicuti uerba iacent ac sonant, scandalo esse, multi boni & pij uiri rectè iudicarunt & monuerunt. Imò adhuc dicunt, Id quod multis in locis auditur, sese talibus uerbis offendi. Ac certum est, relictis tali modo uerbis, etiam deinceps multos Christianos scandalisatum iri. Extant autem incommoda illa uerba fol. 96. a. b. bis. fol. 98. 102. a. & b. 104. 105. Possunt autem facillimè sic per ipsum Episcopum corrigi, ut in illis sententijs, tali pacto oratio ponatur, ut extra propositionem ista uerba consistant: Non tantum

per

per *Concreta*, sed etiam per *Abstracta* uocabula, licet loqui: *Christus est omnipotens*. Item: *Humana Christi natura est omnipotens*. Tum enim nihil amplius inerit periculi, sicut & aliàs in eo loco eiusmodi distincta oratio reperitur. Qua quidem de re non est disceptatio. Tantum uerò hæc uoces *IN ABSTRACTO*, in prædicatum eius propositionis (ut supra monuimus) non inserantur unquam. Eaq; ratione omnis materia ulterius litigandi amputetur.

Ad uehementia & acerba uerba quod attinet, pietas monet, ut ea non defendantur, sed ut fiat pia deprecatio, & in posterum ab eis abstinatur. Nam hoc ipsum uox Dei præcipit.

Porro cum scandalum ab Ecclesia, piè remouendum sit, & hæc Ecclesia, imò tota Prussia, sparsis scriptis ista controuersia sit repleta, & uaria excitata sint incoumoda, necessitas & grauitas rei flagitat, ut coram Ecclesia pro concione, hæc planè & modeste exponantur: *Damnari scilicet falsam propositionem ab omnibus huius Ecclesie doctoribus: nempe: Humana Christi natura IN ABSTRACTO, est omnipotens, uiuifica, adoranda, & deinceps quoq; damnari debere. Et retinendam esse hanc propositionem: Humana Christi natura*

natura est omnipotens. Incommodas uero locutiones in Assertionem parte 3. positas, quibus aliqui offendantur, Episcopum ultrò ad laudem Dei correcturum, ne cuiquam scandalo sint. Quod adscripta, quæ sint sparsa, in quibus uehementia sint uerba aduersus Ministros uerbi Dei, moneri omnes bonos & pios, ut ea remoueant ac deleant. Nam piam & salutarem reconciliationem esse factam, & uelle Ecclesiæ doctores in pace & concordia pia & salutari, Deo benedicente, Ecclesiæ toti seruire, &c. Hac ratione, Deo reddetur sua gloria, Ecclesiæ sua tranquillitas restituetur, bonæ mentes consolationem ingentem inde percipient, et plurimis calumnijs ausa præcidetur.

Iudicamus autem, & hoc Ecclesiæ necessitatem & ædificationem requirere, ut aliquod breue ac succinctum scriptum, utpote una aut duabus paginis ædatur, in qua hæc ipsa exponantur, & diserte indicetur, quæ incommodæ locutiones, quomodo corrigendæ sint, ut membra Ecclesiæ in hac & alijs regionibus, non amplius uerbis offendantur.

Hæc pia, hæc sancta, hæc salutaria, hæc gloriosa Deo & hominibus esse, nihil dubitamus. Dominus noster Iesus Christus hanc suam cymbalam inter horrendas

das huius uasti mundi tempestates fluctuantem, clementer
 & potenter protegat & conseruet, Quia ipse in eadem
 cymbula nobiscum nauigat, Amen.

Ea autem Conclusionem recitata, cuius data est po-
 testas, liberrimo Spiritu admonendi & corrigendi, ac ite-
 rum ordine singulorum sententiæ sunt rogatae atq; audita.
 Omnes autem eam Conclusionem approbârunt. Subse-
 cutæ postea sunt deliberationes de executione.

Hic uerò itum est in eam sententiam: Cum duæ sint
 uie componendi controuersias & certamina, nempe una,
 seuera sententiæ iuris executio, **das Notrecht**: Et alte-
 ra amica transactio, **das Sünrecht**: Ideo primo loco
 amicam transactionem esse tentandam, si forte D. Epif-
 copus amicis cohortationibus posset adduci, ut propositi-
 onem falsam damnaret, ac scandalosas locutiones agnosce-
 ret atq; corrigeret, & reliqua, quæ decerent, ageret. Sin
 uerò flecti non posset, tum deniq; illustrissimum Princi-
 pem ei posse Conclusionem huius conuentus mittere,
 proq; sua authoritate iniungere, ut ea præstet, quæ in
 Conclusionem sunt compræhensa.

Quædam etiam de Synod. pleniore monita sunt. Sed
 ea non uisa fuit necessaria, præsertim com ista controuer-
 sia ultra biennium durârit, & Ecclesiâ harum regionum
 in summo discrimine, etiam propter pericula Reip: impen-

dentia, constituta, postulet maturam opitulationem, ne hoc tantum incendium uniuersam Ecclesiam corripiat ac deleat.

PERORATIO.

Testati sunt postremo omnes, & in primis Cancellarius, sese praesentiam Dei in hac Synodo manifestam perspexisse, quod tam egregium & laudabilem consensum, in dicendis sententijs & Conclusionem ipsa, pro sua misericordia praebuisset. Aguntur itaque reuenter Domino Deo gratiae, pro hoc praeclearo dono, & petitur totis pectoribus, ut Iesus Christus sedens ad dexteram aeterni Patris, & gubernans Ecclesiam suam in his terris militantem, salutarem euentum huic toti actioni largiatur, ad sui ipsius nominis glorificationem, ad conseruationem ac propagationem doctrinae sanae & incorruptae ad posteritatem, ad Ecclesiae turbatae sedationem ac tranquillitatem, & plurimorum hominum salutem, AMEN.

Consiliarij porro summi seu Gubernatores, adiunctis sibi uiris honestis, rem totam Illustrissimi Principi exponunt, & mirandum consensum, tanquam insigne
Dei

Dei beneficium prædicant, legunt etiam Conclusionem Synodi scripto comprehensam & comprobata. Postea consilium quoq; Synodi de amica prius transactione tentanda, referunt. Quod si uero ea ratio sine fructu, quod minime speretur, abiret, Illustrissimo Principi ratione muneris sui sublimis incumbere, ut Conclusionem D. Episcopo, pro autoritate sua exhiberi curet, atq; demandari, ut iuxta eam sese gerat.

Hoc Synodi consilium, ab Illustrissimo Principe approbatum est, ac Consiliarijs id negotij datum, ut sine longiori delatione amica actio inchoaretur, ne Ecclesia in hac discordia pereat.

Agitur itaq; cum D. Episcopo tum priuatis bonorum admonitionibus, tum etiam deputatorum ad eam rem, qui quidem ex personis Synodi fuerunt, exhortationibus & rogationibus, ut Ecclesiæ afflictæ, ut politiæ in maximis periculis fluctuanti, ut piorum gemitibus hoc daret, atq; damnaret hanc propositionem: Humana Christi natura IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda. Et locutiones incommodas & scandalosas ultrò corrigeret. Id fore Deo gratum, Ecclesiæ necessarium & utile, ipsi quoq; honestum & laudabile.

I

Sed

Sed Episcopus Sambiensis, queritur sibi iniuriam factam, sese illam propositionem in suis scriptis non posuisse. Deinde se traductum, quasi diuideret naturas Christi, duasq; efficeret personas. Locutiones suas in Assertionem, se non agnoscere pro falsis aut scandalosis per se. Quod si alij offenderentur, suam non esse culpam. Offendi enim plurimos ipso uerbi Dei. Satis declarari in textu hanc phrasin in Abstracto, quod eam extra propositionem ponat. Pastores confessos esse, in rebus esse se consensum. Si autem quædam locutiones uideantur obscuræ, sese declarationem additurum, & scrupulum exempturum. Pastores oportere deprecari. Tandem sese offert ad scriptam declarationem, qua omnibus abunde sit satisfactorius.

Monent autem Deputati, ipsas locutiones esse incommodas & scandalosas, idq; experientiam etiam testatâ facere. Sed cum obtineri correctio non posset, & Episcopus declarationem scriptam polliceretur, licet id multi improbarêt, Quia Declarationibus non agnoscerêtur falsæ locutiones, ne tanquam falsæ corrigerentur, & ex historia Arii, Maioris & aliorû esse notum, quomodo confessiones multoties mutassent, & nihilominus in falsa sententia permansissent: Tamen, quia Episcopus polliceretur sese

se se pati posse, ut emendaretur Scriptū, tandē ei permissū est, ut Scriptū componeret, idq; hisce conditionibus, ne diu negotium extraheret, et Scriptum contexeretur breuius.

Scripto autem absoluto atq; exhibito, omnes Deputati magno cum mærore deprehendunt, Episcopum multa miscere, quæ huc non pertinent. Monere quædam parum Ecclesie profutura. Dannare Pastores, atq; ab ipsis exigere pœnitentiam ac deprecationem. Iustificare suas locutiones. Offensionem in eis, tantum imputare lectoribus, uel imperitis rerum, uel maleuolis. Declarare scandalosas locutiones tali pacto, ut nulla correctio admittatur, sed tantum quædam transpositio.

Deputati itaq; ad eam actionem, quia Episcopus potestatem corrigendi eis fecerat, uti dictum est, remotis parergis & impertinentibus, ex eo ipso Scripto, correctionem singularum locutionum instituunt, & hoc Extractum (uti tum quidem nominatum est) Episcopo tradunt. Sed is indignè accipiens, quia suum Scriptū esset mutilatum, clare significat, se se nihil errasse, nihil etiam correcturum.

Hac igitur necessitate coactus Illustrissimus Princeps, Episcopo scriptis literis, Conclusionem Synodo exhiberi curat, ac pro suo officio ei iniungit, ut eam sequatur.

Sed Episcopus recusat id facere, ac petit, ne contra suam conscientiam facere cogatur, ac promittit aliud Scriptum, quo uelit Principi & omnibus pijs satisfacere. In eo autem postea iterum iustificat suas locutiones, & se nihil errasse affirmat, attamen obscura illustrare, declarare, mutare tali pacto, ut uerba in Abstracto & Concreto, extra propositionem collocentur. Hanc etiam propositionem: Humanitas Christi, in Abstracto est adoranda: Se improbate, rejicere & damnare significat.

Hoc scriptum eas ob causas probari non potuit, quia locutiones illas scandalosas & falsas in Assertionem, iustificaret per se: Quia relinqueret eas in Ecclesia tanquam uera dogmata: Quia quæsitis glossis, ex falsis & scandalosis dictis uellet euadere: Quia multi homines relinquerentur in peccatis: Quia pij hac ratione non reconciliarentur: Quia scandala & uulnera Ecclesiæ hoc pacto non sanarentur: Quia ipse maneret in suis peccatis: Quia culpa in pios monitores transferretur: Quia maiores distractiones secuturæ essent: Quia non esset Ecclesiæ ueræ consuetudo, isto modo excusatis scandalosis

et falsis locutionibus falsa dogmata tollere. Insuper ueteri more aliam Confessionem post aliam, aliud scriptum post aliud afferri, ac semper aliquid noui produci, Id quod res ipsa testabatur, ut finis scriptiois nullus conspiceretur.

Hæc adhuc ad Synodi actionem spectant. Nam per personas aliquot, quæ Synodo interfuerunt, tum Ecclesiasticas tum politicas, ista sunt acta.

Quæ deinceps sunt secuta, alibi exponentur.

DE PRIMA.

I 3

CAVSÆ

CAVSÆ
CVR LOCVTIO-
NES QVÆ DAMIN TERTIA
PARTE ASSERTIONIS D. HESHV,
 sij contra Exegesin Sacramentariam, sint
 scandalosæ & falsæ per se. Ex senten-
 tijs Synodicis & alijs delibe-
 rationibus & actionibus
 de hac causa col-
 lectæ.

DE PRIMA.

CAVSÆ - Fol. 96.a. Textus.

DE communicatione Maieſtatis nobis nunc differen-
 dum eſt, ac uidendum: Num *lōy* & ſic quasdam pro-
 prietates communicârit ſuæ humanitati, & uirtutem ſu-
 am in carnem transfuderit, ut ea non ſolum in Concreto,
 ſed etiam *IN ABSTRACTO*, hoc eſt, per ap-
 pellationem, quæ ipſam naturam humanam *PES SE*
 conſideratam, ſignificat humanitati Chriſti uerè & iuxta
 Apoſtolicam doctrinam adſcribi poſſit.

Fol.

Fol. 96. b. Textus.

In quæstionem uenit: An filius Dei deus & diuinitas
 eius suæ uirtutem, gloriam, maiestatem, proprietates,
 ITA communicarit humanæ suæ carni, a se in personæ
 unitatem assumptæ, & reuera in eam transfuderit, ut
 non solum IN CONCRETO, uerum etiam IN
 ABSTRACTO ipsi humanitati unitæ deus recte
 & secundum Scripturam tribui & possint & debeant.

R A T I O N E S

Cur hæc locutio sit scandalosa & falsa,
 sunt istæ.

I

Quia hæc propositio: Humana Christi natura,
 IN ABSTRACTO, hoc est, per se considera-
 ta, est omnipotens, uiuifica, adoranda, est scandalosa, fal-
 sa, damnanda per se. Rationes postea sequentur, quia
 Lutherus, Corpus doctrinæ Prutenicum, & omnes
 Orthodoxi eam damnant, & uel diuellit naturas, uel
 confundit naturas.

Sed autor Assertionis clarè sic interpretatur phra-
 sin in abstracto, et sic loquitur: IN ABSTRACTO

136. CAUSÆ CVR LOCVTIONES QVÆ

hoc est, ipsa humana natura *PER SE* considerata, fol. 96. a. est omnipotens, uiuifica & adoranda. Sic enim omnis ambiguitas locutionis in *Abstracto*, ab ipso auctore tollitur.

Ergo hæc propositio in *Assertionem* est per se scandalosa, falsa, damnanda.

III.

Rationum
ex Corp.
doctr.
Prima.

Quia est contra Corpus doctrinæ Prutenicum. Nam id disertè inquit fol. 8. b: Wo man von der Person redet / vnd doch darinnen VNTERSCHIEDLICH einer Natur gedencet / sol derselben IRE NATVRLICHE eigenschafft gegeben werde.

Sed hic *DISTINCTE* de una natura dicitur, nempe, Humana & quidem *PER SE* considerata, ut declarat auctor ipsemet. Præterea, diuina præditum esse uirtute, id est, omnipotentia, non est *NATURALIS* proprietas humanæ naturæ Christi, sed solius diuinæ.

Ergo per se falsum est, quòd in locutione *Assertionis* humana naturæ Christi, *IN ABSTRACTO*, hoc est, *PER SE* considerata, tribuitur omnipotentia & adoratio.

III.

Deinde

Deinde est contra Corpus doctrinæ Prutenicum *Secunda*
 quia id disertè inquit: Vnd können noch sollen solche
AMPT S eigenschafften / KEINER NA-
 TVR ALLEIN (Nota Allein) zugeschrieben
 werden. Sintemal eben darumb beide Natur in
 dieser Person haben müssen vereiniget werden/
 Weil keine Natur **FVR SICH ALLEIN**/
 solch werck vnd ampt/ nach Gottes Rat führen noch
 verrichten können. *Ibid: Hoc est:*

Officiorum nomina NON IN AB-
STRACTO tribuuntur uni naturæ per se confide-
 rata.

Viuificatio autem, esse nostrum sacerdotem & Ad-
 uocatum apud Patrem cœlestem, &c. sunt officiorum
 nomina **Amptseigenschafften**.

Ergo per se illa locutio in Assertionem scandalosa
 falsa & damnanda est: Quod nimirum humana Christi
 natura **IN ABSTRACTO**, hoc est, **PER**
SE considerata (ut Author exponit) sit uiuifica.

III.

Tertio est contra Corpus doctrinæ Prutenicum, *Tertia.*
 quod disertè ait fol. 8: Wo die Werck getrennet wer-
 den / werden on zweiuvel die Natur in auch damit ge-
 trennet/
 I 5

138. CAUSÆ CUR LOCUTIONES QUÆ
tremnet / vnd ZWO VNTERSCHIEDLI-
CHE personen Gemacht.

Sed hæc locutio in Assertionem, affirmans humanæ
Christi naturæ, IN ABSTRACTO, hoc est,
(ut author ipsemet declarat) Humanæ naturæ per se
consideratæ tribui diuinam uirtutem, gloriam, maiesta-
tem, proprietates, uiuificationem, separat proprietates
& opera personæ Christi.

Ergo per se naturas diuidit, & duas efficit per-
sonas, Vt Corpus doctrinæ Prutenicum recte pro-
nunciat. Ergo per se est scandalosa, falsa & damnanda
locutio.

V.

Quicquid eodem subiecto & eodem prædicato,
conuenit cum propositione ista scandalosa, falsa & damna-
ta: Humanitas Christi IN ABSTRACTO
est omnipotens, uiuifica, adoranda: Id pariter est scanda-
losum, falsum & damnatum.

Sed hæc locutio D. Heshusij congruit in subiecto
& prædicato cum illa.

Ergo pariter ut illa, est scandalosa, damnanda. Mi-
nor patet. Nam illa habet subiectum istud: Humanitas
Christi. Heshusij habet idem subiectum: Humanitas

unita

unita λόγῳ. Nulla enim existit humanitas Christi, nisi
quæ sit unita λόγῳ.

Nulla igitur in subiecto est differentia.

Prædicatū uerò habet illa propositio eiusmodi: **IN
ABSTRACTO**, est omnipotens, uiuifica, ado-
randa. Heshusij uerò habet idem prædicatum, nempe:
Non solum IN CONCRETO, uerum etiam **IN
ABSTRACTO** tribui potest & debet, diuina
uirtus, gloria, maiestas, proprietas. Habes igitur hic
quoq; terminum **IN ABSTRACTO**, & qui-
dem expressius & ualidius, quam in illa propositione.
Per *Antithesin* enim magis specificatur, nempe, non so-
lum in **CONCRETO**, uerum etiam **IN ABSTRAC-
CTO**. Deinde inquit, tribui potest & debet.
Est & hæc oratio uehementior & potentior, quam
illa: est omnipotens. *Asseuerat* enim, quod omnino hæc
humane Christi carni tribui possint & debeant.
Tertio diuina uirtus & reliqua, nonne omnipotentiam,
uiuificationem, adorationem continent, sicut ipsemet au-
thor postea euoluit? Itaq; nec prædicatum huius
propositionis ad *Minorem* pertinens, a prædicato illi-
us quæ in *Maiori* ponitur, discrepat. *Constat* au-
tem omnium sanorum iudicio, prædicatum in oratione
id dici,

id dici, quod de alio prædicatur. Insuper, *IN ABSTRACTO*, ipsemet declarat, hoc est, humanæ naturæ *PER SE* consideratæ. Vt non sit hic integrum alias glossas comminisci. Porro hæ uoces *SIC* & *ITA* in utraq; oratione modum definiunt, atq; ostendunt, de Reali communicatione hic dici.

VI Sequitur igitur irrefragabiliter, primum eandem prorsus hanc propositionem, cum illa superiori, Id quod nemo hominum inficiari audebit, nisi qui contra manifestam ueritatem ex proposito uolet contendere, aut hominibus sanis oculos atq; mentem auferre.

Deinde sequitur & illud irrefragabiliter, & hanc locutionem pariter esse scandalosam, falsam, damnandam, ut illam.

VI.

Nemo re-
dè sentien-
tium ac do-
centiū hæc
diuina idio-
mata hu-
manæ natu-
ræ ascri-
bere ausus
fuit, Aut
proferat
exemplum
Heshu.

Quia omnes orthodoxi eam locutionem damnant.

Ergo non est sana forma docendi, hoc est, non est consentanea sacris literis, neq; locutionibus in Ecclesia Dei, imò ab Ecclesia Christi damnata est. Id quod maximi momenti est. Nam Lutherus eam clarissimis uerbis damnat, sic inquit in s^z. cap. Esai. Anno 1544. Rectè dicitur: Naturam humanam adorari, *NON IN ABSTRACTO*, sed *IN CONCRE-*
TO

TO, quia est una persona, ut non possis adorare Deum, quin adores hominem: Ibidem: Constituisti eum super omnia opera manuum tuarum, Also sol es auch heissen secundum naturam humanam. Sed tantum secundum concretionem, ut etiam Angeli adorent, flectant genua illi filio uirginis sugenti ubera, & dicant, Tu es creator & Dominus.

I. Tomo. Isleb. fol. 206: Wenn wir sagen/ Christi ^{En Heshus} der Mensch ist Schepffer Himmels vnd der Er- ^{sus ab ip-}den/ an den man glauben vnd vertrauen / oder den ^{somet Lu-}man anbeten sol / so reden wirs nicht von dem blos- ^{thero dam-}sen vnd abgesonderten Menschen / VON AB- ^{natur.}SEK/ VND ON GOTT/ Sondern reden von dem Menschen oder von der Person/ die zugleich Gott vnd Mensch ist / in einer person vngesondert vnd unzertrennet/ nemlich/ De Deo incarnato, von dem ich nicht IN ABSTRACTO, oder absolute, wie es die Alten genennet/ Sondern in Concreto, also sagen mus: Christus Gottes vnd Marien Son / ist Schepffer Himmels vnd der Erden/ Den man ehren vnd anbeten sol.

Ergo hæc locutio in Assertionem est per se falsa & damnata, calculis nimirum summorum in Ecclesia Doctorum damnata, Id quod Lutherus & alij præstantes Theologi nos docent. Quia

VII.

Quia quæcunq; à diuina natura filij Dei, humanæ naturæ sibi personaliter unitæ, sunt communicata, ea in Concreto & non IN ABSTRACTO sunt communicata, & in Concreto, hoc est, in persona, NON IN ABSTRACTO habet. Ratio, quia essentielles filij Dei proprietates non sunt factæ, nec fiunt unquam essentielles proprietates humanæ naturæ, in unionem personæ assumptæ.

Ergo per se illa locutio, quæ affirmat naturam Christi humanam, non solum in CONCRETO, uerum etiam in ABSTRACTO habere diuinam uirtutem seu omnipotentiam, est scandalosa, falsa, damnanda.

VIII.

Phrasis notitas merito ac iure suspecta.

Aliena & peregrina doctrina in Ecclesia Christi per se est scandalosa, falsa, damnanda. Iohan: 10.

Sed hæc doctrina: Humana Christi natura, in Abstracto est omnipotens, cui superior locutio concordat, est aliena & peregrina, teste etiam D. Heshusio.

Ergo per se est scandalosa, falsa, damnata.

IX.

Est & hoc per se falsum, quod in ea locutione asseratur: Humanæ Christi naturæ, non solum IN CON

CONC
CTO

rietates, Q

TANTU

ABSTE

tionis, confi

Si enim non

Christi huma

stracto, hoc

exponitur)

ut naturale

natura. Eui

pra est exp

det / vno d

LICH

(Nota: In

ben merde

Quia

constat, pic

dem diuer

dalifatos, e

uerba in

CONCRETO, uerum etiam IN ABSTRACTO tribui diuinam uirtutem, gloriam, maiestatem, proprietates, Quia omnes Orthodoxi contrariū pronuntiant, TANTVM scilicet in Concreto, & NON IN ABSTRACTO. Et continet ea locutio Assertionis, confusionem et exequationem naturarū in Christo. Confusio Si enim non solum in Concreto, id est, in persona, natura & ex æquatione natura Christi humana habet omnipotentiam, sed etiam in Abstracto, hoc est, per se considerata (ut in Assertionem exponitur) tum natura humana habet diuinam uirtutem, ut naturalem proprietatem, pariter ut diuina filij Dei natura. Fundatum ex Corpore doctrine Prutenico sum Pag. 138. præ est expositum, quia: Wo man vnder Person redet / vnd doch darinnen VNTER SCHIEDLICH einer Natur gedenckt / sol derselben IRE (Nota 3re) NATURLICHE eigenschafft gegeben werden.

X.

Quia ex publica experientia in Ecclesia Dei hoc constat, pios & doctos uiros, eosq; non paucos, & quidem diuersis in locis, ea locutione in Assertionibus scandalifatos, & quidem ideo scandalifatos esse, quia illa ipsa Ecclesijs grauius uerba in Assertionibus posita, per se sunt falsa, scandalosa, hac locutione damnanda, ones offensi.

Plurimi minime contemnendi in multis ecclesijs grauius

damnanda, idq; propter rationes haecenus expositas. Est igitur scandalum datum, quod ex uerbis Assertionis natum est, & non scandalum acceptum. Offensi autem sunt hac locutione Assertionis, multi docti & boni in Prussia: multi docti & boni in Polonia: multi docti & boni in Marchia: multi docti & boni in Saxonia: multi docti & boni in Thuringia, & alijs plurimis in locis.

EFFUGIORVM DISCVSSIO.

Caro humana lapsa in peccata, pro sua ueteri prauitate, quam ex lapsis primis parentibus traxit, subinde quaerit excusationes, palliationes, colores, $\sigma\sigma\phi\alpha$ $\phi\acute{\alpha}\rho\mu\alpha\kappa\alpha$ $\kappa\rho\sigma\phi\acute{\upsilon}\gamma\epsilon\tau\alpha$, & ut summam dicam, folia ficulnea, quae tamen totam nuditatem operiere nequeunt. Diligenter itaq; attendendum est, ne istae nebulae ueritatem obscurent, aut oculos hominum fascino aliquo stupidos efficiant. Hanc admonitionem necessariam esse, omnes pij nouerunt.

I.

Primum. Effugium est: Verba in Concreto & in Abstracto, non pertinent in ipsam propositionem, sed extra eam uolo ea collocari.

Responden.

Respondeo. Est fallacia compositionis et diuisionis. Ergo hæc locutio est scandalosa, falsa & damnanda. Ratio est, quia hæc uerba hoc in loco in ipsa propositione inueniuntur. Id quod oculi omnium sanorum uident, Vt hæc tenus est demonstratum. Alia igitur est illa postulatio, quò debeant reponi, Aliud est factum. Cumq; factum hic sit uiciosum, ideo non patet effugiū. Imò euidenti sine hoc effugium obstruit ipsemet Author, Quia fol. 96. sic interpretatur hunc terminum. IN ABSTRACTO, inquit, hoc est, humana natura PER SE considerata. Hoc uerò in ipsam propositionem refertur & ponitur.

Autor ipse uerba in Abstracto & in Concreto propositioni illeuet.

Secundum. Effugium. Aliàs isti termini extra propositiones collocantur in hac Assertionem.

2. Alicubi terminos controuersos extra propositiones collocatos.

Respondeo. Est fallacia compositionis & diuisionis. De illis locutionibus, ubi isti termini extra propositiones collocantur, non est controuersia, modo sane intelligantur. Sed quia hic insertæ sunt propositionibus, ideo propositiones ipsas uitiant, & scandalosas atq; falsas efficiunt. Argumentatio nullius est ualoris. Alias rectè locutus sum. Ergo & hic. Nam Maior non subsistit, nempe: Qui semel uel aliquoties rectè locutus est, is semper & ubiq; rectè loquitur. Equidem D. Maior

G. Maior.

K

hoc

hoc effugio non poterat coram Ecclesia Dei subsistere. Præterea attende & cogita diligenter, si interpretatio & declaratio Authoris semper & ubiq; in hoc scripto locum habere debet, *IN ABSTRACTO*, hoc est, Humana natura *P E S S E* considerata: tum auctori iuxta hanc quidem suam ipsius explicationem, illæ locutiones *IN ABSTRACTO* dicitur: Humanitas Christi est omnipotens: eam habebunt sententiam: Humanitas Christi *P E R S E* considerata, est omnipotens. *Woda hinause? Was wil da werden.*

3. Tertium effugium. Sunt tantum formæ loquendi, seu phrasæ, indicantes qualesnam sint propositiones Abstractivæ uel Concretivæ. Et num recte uel non recte per uocabula Abstractiva, uel Concretiva aliquid promittitur.

Respondeo. Est fallacia compositionis & divisionis. Nam extra propositiones collocati isti termini, eam habent rationem, si tamen commode accipiantur. Sed propositioni ipsi inserti, modum seu rationem indicant, quomodo alterutra natura aliquid habeat, aut ei tribuatur, utrum uidelicet, habeat in persona, aut uere per se aut seorsum, aut naturalem proprietatem. Hæc sunt manifesta,

festi, ideo non sunt confundenda. Aliud igitur est *IN ABSTRACTO*, seu per uocabula *Abstracta* dici, quia id extra propositionem effertur: Et aliunde in *Abstracto* esse, habere in *Abstracto* alterutri naturæ attribui. Inò autor Assertionis ipsemet hoc effugiū diluit, quia apertis uerbis inquit, in *Abstracto*, hoc est, per appellationem, quæ ipsam humanam naturam *PER SE* (Nota, Per se) consideratam significat. Ergo ipsimet auctori non significat nudum uocabulum, sed naturam humanam *PER SE* consideratam. Insuper autor manifestè loquitur de *REALI* communicatione in hoc loco. Non igitur in hac phrasi potest ad nudum nomen solummodo recurrere aut transilire.

In Abstracto dicitur et in Abstracto esse, multum differunt.

Quartum effugiū. Propositio est, an rectè dicatur: *Humana Christi natura est omnipotens.*

4.

Respondeo. Non queritur hic principaliter, quem sibi scopū auctor præfixerit, sed quid in hac controuersa reprehendatur, nempe, illa locutio quæ est annotata. Deinde illa ipsa uerba comeniunt cum uerbo in tertia parte Assertionis fol. 96. a. & b. Tertiò non ratione scopi seu propositionis, sed ratione scandalositatis & falsitatis arguitur. Quarto attendat lector pius & anans ueritatis, *IN ABSTRACTO* inquit

Non est questio de scopo Auctoris, sed de falsa locutione.

Respondeo

K z

author.

author, hoc est: *Humanæ naturæ PER SE* considerata, uirtus diuina, id est, omnipotentia tribuenda est, fol. 66. In ipsa principali huius partis propositione.

Ergo non est simplex eius propositio: *Humanitas Christi* est omnipotens. Sed ista: *Humanitas Christi* per se considerata est omnipotens.

5. Quintum effugium. Non fuit mens authoris, falsum dogma stabilire.

Respondeo. Non de mente authoris, sed de facto est admonitio. Hæc locutio est scandalosa, falsa, iuxta euidentiſſimas rationes supra enumeratas, quæ cunq; tandem mens authoris fuerit, de qua scrutator cordium & rerum iudicare potest. Notum prætera est, omnibus hallucinantibus in promptu esse, non fuisse eam suam mentem, ut errorem proferrêt, sic *Illyricus*, sic *Osiander* prætendebat. Sed factum extat & merito arguitur. Imò, ut adhuc magis perspicue hoc effugium refutetur, mens authoris est in propositione expressa. Sed hic lapsus in ipsa propositione huius tertiæ partis in *Assertionem* est commissus, non semel, sed aliquoties.

6. Sextum effugium. Noluit author hanc propositionem astruere, *Humana Christi natura IN ABSTRACTO* est omnipotens, uiuifica, adoranda.

Respondeo.

Respondeo. Sunt causæ, cur id difficulter credatur. Nam foris de hac ipsa propositione cum quodam contendit, & uoluit eam tueri. Secundo, in principio eum Pastores cum monerent, ne uerbulo quidem significauit, sed ab hac propositione abhorrere, imò defendere uisus est quæsitis coloribus. Tertiò, hæ locutiones in Assertionem prorsus consonant tum subiectis, tum prædicatis, Id quod omnes non fascinati aut exoculati, in ipso textu Assertionis uident.

Hac propositio non excidit auctori fortuitu.

Insuper omnem dubitationem eximit author ipse, dum exponit in Abstracto, mox in prima & principali huius quidem partis propositione fol. 96. IN ABSTRACTO inquit, hoc est, per appellationem, quæ (Nota bene) ipsam naturam humanam PERSE consideratam significat. Ergo luce meridiana clarius est, quid uelit author cum hoc termino, et quòd statuat hanc propositionem disertis uerbis: Humana natura Christi PERSE considerata, est omnipotens, uiuifica, adoranda. Quid igitur necesse est, lectorum oculis aliud glaucoma offundi? Rectitudo decet nos Theologos. Summa rei est: Es ist versehen / man wende vnd fere es wie man wolle.

Declaratio ipsiusmet auctoris.

Septimum effugium. Sententiam author habuit bonam,

nam, quod humanitati in Christo, reuera sit communicata
& donata, omnipotentia, uiuificatio, adoratio.

Bonū stu-
diū & in-
tentio se-
pē ant.
Sup. 92.

Respondeo. Non sequitur: Intentio est bona. Ergo
& factum est bonum. Nam sæpe aberrat calamus ab in-
tentione bona, Id quod usus quotidianus docet. Deinde, in-
tentio bona sæpe mala est, Ratio, Quia non quod cuius
bonum uidetur, semper reuera bonum est. Sic enim inten-
tio bona falsas religiones et idololatriã passim in orbe ter-
rarum peperit. Tertio qualiscunq; fuit sententia authoris,
tamen hoc est manifestum, sententiam in hisce uerbis, que
annotata sunt, falsam & scandalosam esse. Nam in locuti-
onibus falsis & scandalosis impium est dicere, ueram &
sanam inesse sententiam. Ergo hic discrepat uera senten-
tia authoris, quam in mente dicitur habuisse, uel aliã etiam
posuisse: Et hæc falsa & scandalosa sententia in
hisce uerbis. Retineat igitur ueram sententiam au-
thor, quam extra hæc uerba habuit, & agnoscat scan-
dalositatem & falsitatem horum uerborum, que ma-
nus pinxit atq; expressit, queq; solùm hic reprehē-
duntur.

Cuiusuis e-
riã præstā-
tissimi est
errare nul-
lius nisi im-
sipientis

Humanum autem est labi, decipi, errare: Diaboliz-
cum uerò perseuerare, hoc est, non agnoscere, non cor-
rigere. Lapsi sunt & labuntur quotidie multi magni

uiri

uirt' ex infirmitate humana excogitantia, ex præcipitatione, uel alio uitio. *Admoniti autem per Dei gratiam, lapsus atq; errores, aut scandalose dicta, non defendunt mordicus aut pertinaciter. Sic Melanchthon monitus à Luthero abiecit hanc propositionem: Bonæ opera sunt ad salutem necessaria. Chytræus ab amicis monitus, abiecit doctrinam de Synergia. Heshusius monitus, tandem abiecit doctrinam de ablatione omnium temporalium pœnarum, post acceptam remissionem peccatorum à Deo, &c. Præclara laus est & utilis conscientijs & Ecclesiæ, dicta scandalosa & falsa simpliciter agnoscere, corrigere, damnare. Ea uerò pertinaciter tueri & fucare, labores & dolores auctori & Ecclesiæ parit, Id quod omnium ætatum historiæ docent.*

perseuerare
in errore.

Philippus
Melanch-
thon.
David Chy-
træus.
Heshusius
super 13.
cap. 1. ad
Corinthi-
os.

Octauum effugium. Scelaratum est, inquit Luthe-
rus, cum noueris pium & sanum esse alicuius sensum, ex
uerbis incommode dictis statuere errorem. In disp: de
com: idiom: Tom. 1. lat: fol: 869.

Respondeo. Primum loquitur de patribus, qui non
non sunt moniti de illis incommode dictis in uita,
Non enim ea defendissent commune facti. Deinde,

Incomode
loqui &
falsè loqui,
multiū om-
nino inter
se differūt.

K 4

si paulo

si paulò seuerius iudicandum est, plurimum interest inter incommodè dicta, & inter falsè dicta. Sed hæ locutiones in Assertionibus sunt falsæ & scandalosæ. Licet enim interdum modestè appellentur incommodæ, Subinde tamè additur, & scandalosæ. z. Hic monetur author, idq; bonis rationibus. z. Audi uicissim Lutherum, qui in libello de concilijs docet. Non tantum rectè sentiendum, sed & rectè loquendum esse. Nestorium habuisse quidem bonam sententiam inquit, sed quia malè locutus est, ideo merito pro hæretico damnatum esse.

9. Nonum effugium. Sacramentarij s uoluit author his locutionibus obuiare.

Autoritate
expressi
uerbi Dei
& alijs argu-
mentis
ad probandū
firmis
non parado-
xis aut theo-
logici.
re-
tendi hære-
tici.

Respondeo. Non sunt facienda mala, ut eueniant bona. Errores non refutantur erroribus. Et potest ac debet Ecclesia Dei ueris & solidis fundamentis Sacramentiperdas refutare, etiam sine hac falsa & scandalosa propositione: In Abstracto, hoc est, humana natura P E R S E considerata est omnipotens. Satis est quòd scimus, credimus & profitemur: Humanitatem Christi esse omnipotentem, & quidem NON IN ABSTRACTO, sed in Concreto, ut Orthodoxi in Ecclesia loquuntur. Imò aduersarij in omnes occasiones intenti, ex illa uitiosa propositione, occasionem uera dogmata

dogmata Ecclesie Christi exagitandi atq; exhibilandi nanciscentur.

Decimum effugium. Consensus utrinq; est in do- 10.
ctrina seu in rebus.

Respondeo. Est fallacia compositionis & diuisionis, scilicet, extra has falsas sententias. Sed quia hæ sententia per se sunt scandalosæ & falsæ, Ideo in eis non est consensus. Inò, ideo in hisce dictis aut sententijs non est consensus, quia ut ab initio, ita & nunc Pastores eas reprehendunt, & palam docent, eas uerbo Dei, scriptis Lutheri & Corpori doctrinae Prutenico consentaneas non esse. Insania igitur foret, dicere, esse consensum in rebus, ubi monstratur non esse Typum sanæ doctrinae, & scandalum datum in illis dictis contineri, & omnino esse ex Ecclesia Christi exterminanda, Nemo autem sanus sanè dixerit: Consensum in rebus ex Ecclesia Dei exturbandum esse. Et quamuis ex imprudentia Pastoribus initio admonitionis hæc uerba excidissent, (ut sumus infirmi homines omnes) tamen progressus disputationis & collationis eos docuit, quod nequaquam in rebus sit consensus. Non enim possunt neq; debent probare falsum & impium hoc dogma: Humanitatem Christi IN ABSTRACTO, hoc est, PER SE consideratam esse omnipotentem

Consensus
de rebus re-
quirit san-
nam uer-
borum for-
mam, præ-
sertim in
Doctori-
bus Eccle-
siae.
Sup. 121.

tentem, uiuificam, adorandam. Hic autem non agitur de uerbis, aut tantum de phrasibus, sed multo maxime de rebus ipsis, & quidem multo grauissimis.

II.

Vndecimum effugium. Contextus eius partis in Assertionem conuincit, nihil mali inesse huic sententiae. Quae enim praecedunt & sequuntur, ueram sententiam profitentur.

Sup. 122.
Non excusat locutionem nouam & periculosam, quod Hesh saepe recte docuit. Nam hoc fecisse illud omisit se praestiterat.

Respondeo. Est fallacia secundum quid, Item plurimum propositionum. Non est disputatio de alijs, extra hanc sententiam. Nec sequitur: Alibi recte locutus sum. Ergo & hic. Sic etiam D. Maior ludificabatur homines, se aliam in suo libro recte loqui. Hoc quidem est homines abducere a scopo, quem reprehendunt, atque hac arte ipsorum reprehensionem eludere.

Insuper haec, quae pro falsis locutionibus annotantur, sunt uitia, ex humana infirmitate inserta, & iure uituperantur. Impium autem est, uitia uirtutibus comparare, errores pro ueritatibus uenditare. Non agitur de toto contextu, sed de his scandalis & falsitatibus in ea parte. Haec igitur falsitates agnoscendae, non ornandae sunt. Esai. 5. Imo, dicatur uerum plane & perspicue: Ipsae propositiones eius partis sunt falsae & scandalosae. Ratio est euidentis, Quia ponitur hoc dogma: Humanam naturam

Christi

Christi: *PER SE* consideratam, esse omnipotentem, uiuificantem, adorandam. Quid igitur de contextu speres, ubi propositio est uiciosa? Sic caput est ægrotum, quid de *Simile.* sanitate, robore, decore membrorum reliquorum gloriaberis.

Duodecimum effugium. Quædam pariter in *Abstracto* & *Concreto* prædicantur. Ergo non est in hac locutione error. 12.

Respondeo. Est fallacia compositionis & diuisionis. Nam hæc regula non dicit uocabula: In *Concreto* seu in *Abstracto* tali quidem ratione, ut *Assertio* habet, in ipsas propositiones inserendas esse, sed notat per uocabula *Abstracta* & *Concreta* quædam rectè dici. Vt *Christus* est omnipotens. Item, *Humanitas Christi* est omnipotens. Sed *Author Assertionis* eos terminos in ipsam propositionem inseruit, et sic res ipsas uiciauit. Itè, sic ipsemet exposuit: In *Abstracto*, hoc est, humana natura *Christi PER SE* considerata, est omnipotens. Hoc redarguitur. Nihil igitur hic quoque effugij ei permittitur. Imò ipsemet sic rimas omnes fortiter obstruxit.

Decimū tertium effugiū. *Abstractū* est nota uocabula, Si phrasis in *Abstracto*, tantum uocabulum denotat. 13.

Respondeo. Imò *D. Heshusius* in *Abstracto*, fol. 96. in hac ipsa propositione sic declarat, hoc est, per appellationem, quæ naturam humanam *PER SE* con-

sideratam significat. Ergo propositio ipsius iuxta hanc declarationem talis est: Humana Christi natura PER SE considerata est omnipotens. Et hanc uult esse mentem, cum in propositionibus istis inuenitur ista phrasis in Abstracto. Id uero contra Corpus doctrinae Prutenicum, & Lutheri negatiuam esse, manifestum est. Et quid incommodi seu (ut expressius dicam) erroris, haec locutio in se contineat, expositum est. Aliud uero est, quando simpliciter dicitur: Humana Christi natura est omnipotens, & non definitur QVO MODO, nimirum, PER SE humanitas Christi, non est omnipotens, sed per communicatiouem idiomatum in Concreto. Nam Corpus doctrinae Prutenicum inquit fol. 8. b:

Wo man vnder Person redet / vnd doch darinnen
 UNTER SCHIEDLICH einer Natur ge-
 denckt / sol derselben IRE NATVRLICHE
 eigenschafft gegeben werden. Das heisset naturam
 Christi PER SE considerirn / iuxta sermonem re-
 ceptum & consuetum in Ecclesia Dei. Item Corpus
 doctrinae Prutenicum inquit. Ibid: Vnd können noch
 sollen solche Amptseigenschaften KEINER
 NATVRA LEIN zugeschrieben werden.
 Weil keine Natur FVR SICH ALLEIN/
 (Nota per se, per se inquit, considerata) solch werck vnd
 ampt

ampt nach Gottes Rat füren noch verrichten können. *Hæc digna sunt repetitione, obseruatione & ponderatione.* Iam author *Assertionis* clarè dicit contrarium: Sic nimirum esse communicatam diuinam uirtutem, uiuificationem, &c. naturæ humanæ in Christo, ut ei naturæ **PER SE** (Attende, per SE, inquit) consideratæ, ea asseribi atq; attribui possint ac debeant. Lapsus igitur manifestus est, nec potest nec debet negari, sed agnosci, & tanquam lapsus corrigi, ut ueritas Ecclesie & eius tranquillitas conseruetur.

Decimum quartum Effugium. **PER SE** considerare non semper significat seorsum, aut naturales proprietates considerare, Sed simpliciter absq; illis circumstantijs naturam denotare. *Vt: humanitas Christi est omnipotens. Hic tantum dicitur, quod reuera humanitati Christi sit communicata omnipotentia. Tantum, & non ulterius uoluit author dicere.*

14.

Respondeo. Omnes errores hoc habent proprii, ut aliquid noui, etiam in uocabulis consingere & afferre tentent. Sed hoc non est integrum in Ecclesia Dei. *Corpus doctrinæ Prutenicum in testimonijs citatis, clarè dicit: Wo man vonder Person redet, vnd doch darinnen VNTERSCHIEDLICH einer Natur*

Falsarum opinionum errorumq; maximè propria & uic. Fol. 8.

tur gedenckt/ sol derselbe jr natürliche eigenschafft
 gegeben werden. Item / Dmpts eigenschafften sol
 ten KEINER NATVR ALLEIN zu
 geschrieben werden. Item: Weil keine Natur
 FVR SICH ALLEIN/ solch Dmpt vnd
 werck nach Gottes Rat führen noch verrichten kön
 nen. *Lutherus dicit: NON IN ABSTRACTO, sed IN CONCRETO.*

*Ergo si hoc effugium concederetur auctori As
 sertionis, oporteret confodere Corpus doctrinæ Pru
 tenicum, & nouum creare. Item. Oporteret Ecclesiam
 Christi nouam linguam addiscere. Sed id non est con
 silium. Insuper res ipsæ cum hac elusione pugnant.
 Nam uocabula PER SE, determinant modum, quo
 modo scilicet humanitas Christi habeat illa.*

15.

*Decimum quintum effugium. De una uoce Ab
 stracti, seu de termino tantum Scholastico est Concer
 tatio.*

*Non est
 præcipua
 disputatio
 tantum de
 usu & sensu
 pbrastischo
 lastica, sed
 de integra
 falsa propo*

*Respondeo. Id uero pernegant Pastores, & omnes
 boni in hac controuersia, atq; affirmant, de tota hac pro
 positione fuisse & esse necessarium certamen, Videlicet:
 Humanitas Christi IN ABSTRACTO, hoc
 est, Humana natura PER SE considerata, est omni
 potens,*

potens, uiuifica, adoranda. Hanc propositionem ostendunt atq; euincunt per Dei gratiam, esse per se scandalosam, falsam & damnandam. Et hanc propositionem aliquoties in Assertionem adstrui, demonstrant. Itaq; non patiuntur hac ratione certamen grauissimum extenuari atq; eludi.

Decimum sextum effugium. Ego Abstractum abijciam, delebo, expungam.

16.
En diabolica uersuciam.

Respondeo. Id uero non exigitur, Sed hoc indicatur, propositionem in Assertionem esse scandalosam, falsam, damnandam, corrigendam. In Abstracto, hoc est, Humana natura per se considerata, est omnipotens. Et repetitur subinde hac propositio alijs uerbis. Hæc falsitas inquam, cognoscenda est sine excusatione, & corrigenda, quia damnanda est,

Decimum septimum effugium. Rudes homines impugnant ea, quæ uere & recte dicuntur.

17.
Argumentum Schermeris familiarissimū alijs dissentientibus in scitiam, obsecritatem obnecere.

Respondeo. Hoc Adiphoristicis, imo etiam reliquis præstigiatoribus semper fuit familiare, ut, cum in malis causis, euidencia ueritatis superati, palam consequi non possent, personas maledictis, & conuicijs denigrarent atq; conspuerent, & in primis

cis Sup. 97.

160. EFUGIORVM QVORVNDAM

eis a sinos appingerent atq; obijcerent. Sed nerui rerum
 dexteritas, perspicuitas inscriptis Pastorum & aliorum
 illud conuiciolum miserum facile diluunt. Nec est eru-
 ditio, falsi dogmata & scandalosa, uel ponere, uel defende-
 re, imò potius est uel affectata, uel reuera inscitia,
 Das man / was vnrecht vnd ergerlich gesetzt ist /
 nicht wil sehen / hören / noch erkennen / vnd fürsetz-
 lich die augen zuthun.

18. Decimum octauum effugium. Est inanis Logo-
 machia.

Concerta- Respondeo. Imo de propositione falsa, & de rebus
 tio est de periculosa grauiſſimis est disceptio. Nam hac propositione falsa
 nouitate, & scandalosa relicta, diuiduntur natura Christi, & con-
 que res ma stituuntur duæ Christi persone, ut Corpus doctrinæ
 ximus secū Prutenicum testatur, quantumcunq; fremat, clamet &
 trahit uiti- tumultuetur caro humana. Sed sic Maior, sic alij uoluc-
 atq;. runt eludere reprehensiones errorum.
 Sup. 96.

19. Decimum nonum effugium. Est scandalum accep-
 tum, non datum, eo quod homines ea, quæ uere & recte
 dicta sunt, nolunt recte accipere atq; intelligere. Sed
 perperam interpretantur.

Omnino Respondeo. Imo uera ueræ Ecclesiæ Dei mem-
 est scandas bra iudicant, hanc locutionem per se esse scandalosam &
 ueritat. vni- falsam

falsam. Prætera contradicit huic locutioni palam Lu-
 therus & alij Orthodoxi, NON IN ABSTRA-
 CTO inquit, sed IN CONCRETO. Imò
 & Corpus doctrine Prutenicum contradicit, ut supra
 expositum est. Insuper palam ponit author hoc falsum &
 scandalosum dogma, IN ABSTRACTO, hoc
 est, humana natura PER SE considerata, est omni-
 potens, uiuifica, adoranda. Hoc est scandalum datum.

Vicesimum effugium. Quæ obscura & ambigua ui-
 dentur illustrabo, explicabo, commodius efferam, ita ut
 omnis obscuritas tollatur.

Respondeo. Est carnis artificium, quæ difficilime
 adduci potest, ut directè errores & lapsus agnoscat.
 Itaq; tale effugium & latebras tam anxie et sollicitè quæ
 ritat. Sed primum author hac ratione culpam omnem a
 se in lectores rudes aut maleuolos transfert. Non
 enim illis locutionibus aut propositionibus obscuritatem
 & ambiguitatem tribuit, sed ruditati aliorum, aut per-
 uersitati, hoc est, lectores qui offensi sunt, iudicantur a-
 sini, uel calumniatores. Hunc igitur honorem debent
 scilicet, boni & docti uiri deuorare. Deinde, hac arte
 pro turbatoribus Ecclesiæ proclamantur, quantum uis
 modesti monitores de istis locutionibus, & non ipse autor
 L assertionis

20.

Limatio
 nes Hesh:
 insidiosæ
 fallaces.

Iterum om-
 nis culpa
 turbata Ec-
 clesia trans-
 fertur in
 Lectorem.

Illustratio-
nes, declara-
tiones &
explicatio-
nes in cōmo-
darum et
ambiguarū
propositio-
non sunt
condemna-
tione erro-
rum, sed
tantum de-
fensiones.
Non igitur
facile sunt
conceden-
dæ.

Assertionis, Imò etiam reliqui omnes, qui non sunt ueriti profiteri, sese illis locutionibus tanquam per se falsis, scandalisatos esse. Tertiò, Iste propositiones omnes hac arte uenditantur, tanquam per se ueræ, firmæ & immotæ. Tantum enim rudibus hanc operam præstari significatur, ut elucidentur & formentur ea quæ per se uera sunt, ad ipsorum captum. Quartò, ad posteritatem etiam commendantur hæ locutiones, quòd per se sint ueræ, et quòd posteris etiam ijs locutionibus bona conscientia possint uti. Iam enim rudibus & importunis hominibus operam dari, & ijs lucem maiorem accendi, dū suo ipsius uitio, in tenebris ambularent, non uitio harum locutionum. Sic scilicet iustificantur singulari arte locutiones, quæ reuera per se sunt falsæ & scandalosæ, posteritati relinquitur occasio scandalorum. Non deerunt enim monstrosa ingenia, has locutiones apprehendentia & defensantia. Hoc reuera est propagare scienter & uolenter scandala ad posteritatem. Ecclesia manet in perturbatione, et cogitur retinere per se falsas et scandalosas locutiones, licet ad speciem uideatur elucidari. Sed non est pietas uera, neque est consilium Ecclesie. Locutiones per se scandalosas et falsas commodius explicare, illustrare, ornare. Hæc ratio non potest pro merito publicari, nec tollit turbas, scandala, & multa alia mala, sed potius adauget, exaspant, et multos in Israel facit peccare,

Tota Christi Ecclesia, hactenus damnauit in dogmatibus per se scandalosis et falsis incrustationem, palliationem, fucationem, conciliationem cum ueritate, amnistiam, elusionem. Nam falsa nulla illustratione in Ecclesie Dei quidem dogmatibus, à nullo Rhetore aut Dialectico debent, imò non possunt quidem uera & orthodoxa fieri. Deus omnes eiusmodi palliatores confundit, iuxta dictum Esaiæ: *Væ, Esa. 5.* qui ponunt amarum in dulce, & dulce in amarum, &c.

Autores talium falsarum & scandalosarum locutionum, manent in suis peccatis, & sub ira Dei, & pij contra eos orant, ut uel conuertantur, uel reprimantur in istis nefarijs molitionibus. Item, Cùm semper falsa doctrina

& maledicentia effrenis sint coniunctæ, hac incrustatione errorum omnis maledicentia, omnia conuicia, omnes blasphemie quas caro effudit, pro bonis operibus proclamantur, non agnoscuntur, non fit deprecatio coram Deo & hominibus. Hæc attentis & uerè pijs pectoribus expendenda sunt. Nam non est de lana caprina negotium. Familiares falsis doctoribus re- Etè sentientes omnibus probis maledictis quæ uexare.

Notum est, quid in causa Osiandri, Maioris & aliorum sit iudicatum. Tutissimum igitur & rectissimum est, Deo gratum, conscientijs & Ecclesie salutare, sine tergiuersatione, sine ambiguitate, sine excusatione Adamica, agnoscere d. recte lapsum,

Et quod hæ locutiones per se sint scandalesæ & falsæ, & calamitas aberrarit, & hoc pacto plane, dilucide, candidè corrigere ad laudem omnipotentis Dei, ad Ecclesiæ ædificationem, & salutem auctoris & multorum hominum.

Nam certum est: Hæ locutiones in Assertionè annotatæ, sunt uel per se falsæ, uel per se ueræ. Hic nihil est mediij fingendum: Iam si per se ueræ sunt, impium est

Veritas nõ
opus habet
correctio-
ne atq; e-
mendatio-
ne.

Esa. 5.

Optima
medicina
erranti
confessio
ingenua.

cas abijcere, mutare, corrigere. Veritas enim non debet abijci in cuiusquam hominis gratiam, Vt rectè Ecclesia contra D. Maiorem scripsit. Sin uerò per se falsæ sunt, nequaquam debent in ueritatem conueri declarationibus, illustrationibus, commodioribus interpretationibus. Væ, inquit Esaias, qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponitis tenebras lucem, & lucem tenebras.

Optimum igitur est, ut recto pede ad ueritatè eatur, & falsa expresse improbentur. Dulcissimum & saluberrimum est, ut limpide aquæ ex pura scaturigine promanent & bibantur. Nam turbide aquæ ex turbato fonte profluentes, insalubres sunt. Hæc piè, hæc rectè, hæc utiliter dici, imò & piè, rectè, utiliter fieri, omnes timentes Deum iudicabunt. Caro uerò humana, aliter iudicat & facit, quam quidem S. Paulus docet, crucifigendam esse, & cogendam in obsequium
fidei

fidei. Iesus Christus & iudicium postremum in conspectu habeatur serio, & subsidet tumor carnis uitiosissimæ in pectoribus Deum uerè timentibus. Id uerò ut fiat, Spiritus Elohim ueteri Adamo frenum iniiciat, & nos uos Deoq; placentes motus in eo operetur, Amen.

Vicesimum primum effugium. Est Sophistica, ita arrodere & torquere aliorum dicta.

21.

Respondeo. Hæc est usitata illa gratia, quam Iure Hesh. à Pastori-
 rependunt monitoribus, qui lapsibus aut erroribus quibus repre-
 busdam irreti sunt, nec uolunt eas agnoscere, ne autori-
 te sua exuantur. Sic Adiaphoristæ omni probrorum hensus. Fal-
 genere suos monitores proscindebant. At qui cum au-
 thoris uerba, & ipsius declaratio ob oculos ponuntur, so igitur pu-
 non est Sophistica, sed ueritas. erilis &
 crasse So-
 phistica in
 simulantur.
 Adiaphori-
 stæ.

Vicesimum secundum effugium. Monitores ipsi habent errores, & lapsus in suis Scriptis.

22.

Respondeo. Sic Pontificij, sic Adiaphoristæ, Multitudo
 sic Manichæi, sic alij præstigiatores semper soliti sunt errantium
 suis monitoribus errores obijcere, hoc scilicet fine, ut non patro-
 tali atramento offuso, ipsi uel uti sepia in turbata aqua tori.
 latere uel euadere possent. Sed eiusmodi saltus extra
 metas, & conuicia in personas, non excusant errores &
 lapsus, sed peccata magis adaugent.

Hæc igitur effugia omnia aperte testantur, locutiones illas quæ in Assertionem contra Exegesin positæ sunt, esse malas, scandalosas, falsas. Nam prorsus eas nihil inuuant, nihil releuant, Id quod omnes sani ne dum pij, facile per gratiam Dei uident. Veritas enim eiusmodi mirabilibus spectris nequaquam indiget, sed per se clara & firma est.

DE SECUNDA.

Fol. 96. b. Textus.

Aliæ uero proprietates, uirtutes & Maiestas ita communicantur, ut etiam in Abstracto rectè tribuantur humanitati, sine deletione eius, & sine naturarum confusione.

RATIONES cur hæc locutio sit scandalosa & falsa per se.

I. Quia idem subiectum & prædicatum habet, quod ista scandalosa, impia & blasphema propositio habet, nempe: Humana Christi natura IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica & adoranda.

Nam

Nam subiectum huius orationis in Assertionem est: Humanitas Christi, & quidem diserte hic dicitur: Humanitas Christi.

Prædicatum est, IN ABSTRACTO recte tribuuntur & diuinæ uirtutes, id est, omnipotentia, uiuificatio, adoratio, quibus quidem uerbis auctor ipse mox illas declarat.

Ergo est eadem ipsa, falsa, scandalosa propositio, non alia, non diuersa, non afficta, quam uides hic in Assertionem scriptam, atq; typis expressam & quasi sculptam.

Quia in Abstracto hic significat Authori ipsi naturam ipsam humanam PER SE consideratam, fol. 96.

Sed naturæ humanæ PER SE consideratæ, tribuuntur tantum naturales sue proprietates, iuxta doctrinam Corporis Prutenici. Atqui diuina uirtus, omnipotentia, &c. non sunt naturales proprietates humanæ naturæ PER SE consideratæ, Sed sunt ei communicatæ, & donatæ proprietates a filio Dei. Ergo tribuuntur humanæ naturæ istæ proprietates communicatæ, NON IN ABSTRACTO, sed in Concreto. Ergo hæc asseueratio Assertionis per se est scandalosa, falsa, dannanda.

Quia & hic instituitur *Antithesis*. Quædam pro-
 prietates diuinæ naturæ *TANTUM IN CON-*
CRETO tribuuntur homini Christo (inquit) *Ut Ho-*
 mo Christus est ab æterno, recte dicimus: Non autem:
 Humanitas Christi est ab æterno. Aliæ uero pro-
 prietates, uirtutes & *Maiestas*, *ITA* communican-
 tur, ut etiam *IN ABSTRACTO* recte tribuan-
 tur humanitati. Hæc ille. Obserua iterum *MO-*
DV M, per uocem *ITA*.

Hæc sunt contra Lutheri doctrinam, & contra
 Prutenicum doctrinæ Corpus, ut dictum, qui quidem
 pronunciant de istis proprietatibus diuinis humanitati
 communicatis, non *IN ABSTRACTO*, sed *IN*
CONCRETO.

III. Quia fallacia hic est, quæ uocatur ignorantia *E-*
lenchi. Nam conatur probare author hanc locutionem:
 Ita scilicet communicatas esse diuinas uirtutes, proprie-
 tates & maiestatem humanæ Christi naturæ, ut etiam
IN ABSTRACTO ei recte tribuantur ille
 diuinæ uirtutes, proprietates & *Maiestas*: Quia uide-
 licet, quod *dey* & habet à natura, id humana natura possi-
 det ex gratia.

Sed

Sed hæc probatio nihil aliud affert, quam quod sit ^{Quæstio-} facta communicatio. ^{nes maxi-} At propositio conatur desinire, ^{mè diuerse} quomodo communicatas uirtutes habeat & possideat, ^{Quod sit} nempe, in *IN ABSTRACTO*. ^{& Quo-} Sunt autem ^{modo.} omnium sanorum iudicio, non eædem, sed diuersæ quæsti- ^{Sup. 22.} ones, an sit & *QUOMODO* aliquis aliquid habeat, *Vt* cum dico: *Habet Verres pecuniam* Aliud est quam cum dico *Verres habet pecuniam ex rapinis atq; iniurijs*. Sic, quod *Christi humanitas* acceperit atq; habeat omnipotentiam à filio Dei in unione personali sibi communicatam, indubitatum est fidei Christianæ *Axioma*. Sed cum dico: *Humana Christi natura IN ABSTRACTO*, hoc est, humana Christi natura per *SE* considerata, est omnipotens. Hic definitur, quomodo eam habeat. Et hic *Lutherus*, & cæteri *Orthodoxi*, inò & nostrum *Corpus doctrinæ Prutenicum* pronuntiant, *NON IN ABSTRACTO*, sed *IN CONCRETO*, *NON PER SE*, sed in persona. Nō igitur probat author *Affertionis* quod instituit.

Quia pronuntiat: *In Abstracto* tribui humanitati Christi diuinas uirtutes, proprietates, maiestatem, sine deletione eius, & sine naturarum confusione. Hæc non probantur ullis rationibus. Deinde si *ITA* com-

170. RATIONES CVR QVÆDAM

municatæ sunt hæc diuinæ proprietates humanæ naturæ,
 ut eas per se considerata habeat, tum reuera facta est
 confusio naturarum. Nam diuina natura habet omni-
 potentiam & Maiestatem *P E R S E* considerata,
 sed humana natura habet eam per communicationem idi-
 omatum, & non *P E R S E* considerata. Author
Sup. 145. Assertionis autem ipsemet declarat hunc terminum
IN ABSTRACTO, hoc est, ipsa natura huma-
 na *P E R S E* considerata. Sequitur igitur, hanc pro-
 positionem in Assertionem delere naturas in Christo, aut
 eas confundere.

Non autem opus est repetere plures rationes, quia
 ut hæc locutio cum prima conuenit, ita iisdem rationibus
 demonstratur, quod *P E R S E* scandalosa, falsa, dam-
 nanda sit. Eadem autem breuitate & in reliquarum lo-
 cutionum annotatione, lectoris gratia, utemur. Sciat
 igitur, pie subinde rationes superiores animo repetendas
 & applicandas esse.

DE TERTIA.

Fol. 96.

Recitatur autem tanquam *Sophisma*

Sacramentarium.

Natura

Naturæ in Iesu Christo nullo modo sunt confun-
dendæ. Necessario autem sequeretur naturarum confusio,
si humanitati Christi *IN ABSTRACTO* tri-
bueretur omnis potestas.

RATIONES cur hæc Minor: Huma-
nitati Christi in *Abstracto* tribui-
tur omnis potestas: per se sit
scandalosa & falsa.

Quia licet Author recitet argumentationem Sa-
cramentariorum, tamen hanc partem tanquam ueram, &
pro sua sententia asserit, nempe: Humanitati Christi
IN ABSTRACTO, tribuitur omnis potestas,
Id quod manifestum est. Cur enim aliàs recitaret?

Quia hic expresse habes, per se scandalosæ, falsæ,
blasphemæ illius propositionis sententiam: Humanitas
Christi in *Abstracto* est omnipotens. Ergo & hæc
propositio, quia eadem est cum illa impia & damnata, i-
dem iudicium subit & meretur, uidelicet, directam dam-
nationem & exterminationem ex Ecclesia Christi.

Quia fol. 96. In *Abstracto* Author interpre-
tur, hoc est, ipsa humana natura per se considerata. Ergo
& hic ista propositio sic sonabit, iuxta istam declaratio-
nem: Humanitas Christi *PER SE* considerata est
omni-

omnipotens. Sed hæc propositio falsa est, ut sæpius ostensum est, & pugnat cum Luthero & Corpore Prutenico.

4.
Confusio
naturalium

Quia reuera sequitur confusio naturarum in Christo, si *IN ABSTRACTO*, hoc est, Humanæ naturæ per se consideratæ tribuitur omnis potestas, teste Corpore doctrinæ Prutenico. Ratio est: Quia *PER SE* naturis in Christo tantum attribuentur naturales proprietates, teste, inquam, Corpore doctrinæ Prutenico. Sed omnis potestas, non est, neq; unquam fit naturalis proprietates humanæ naturæ Christi. Ergo Non potest omnipotentia humanæ naturæ *PER SE* consideratæ, attribui. Qui uerò hac ratione ei attribuit, is confundit naturas. Cardo autem istius rei uoluitur in locutione *IN ABSTRACTO*, quam author ipse explicat, hoc est, ipsi humanitati per se consideratæ. Hæc toties iteranda sunt, quia toties recurrunt illæ locutiones malæ in Assertionem.

5.

Quia author in Assertionem non potest dextrè & solide refutare Minorem. Ratio, quia tantum probat Assertor omnipotentiam reuera communicatam esse humanitati Christi, humanitatem Christi esse omnipotentem, sedere ad dexteram Dei, & non propterea esse extinctam

unctam, neq; in diuinam naturam metamorphisatam. Et
 hactenus quidem ista recte & uere dicuntur. Sed cardo
 rei in quam uoluitur in istis uerbis *IN ABSTRA-*
CTO, IN ABSTRACTO, quæ uerba ipsi Verba in
 propositioni sunt inserta. Supra autem fol. 96. sic expli- ABSTRA
 cata sunt ab autore, hoc est, ipsi humanæ naturæ *PER* CT O in
SE consideratæ. Humanæ itaq; naturæ per se conside- ab p[re]sentib[us]
 ratæ, tribui omnipotentiam, id erat perspicue, solide, ir- Hesh meo
 refragabiliter hic probandum, conuincendum, ad oculos dio propo-
 demonstrandum, Id quod non fit, nec fieri potest ab auto- sitioni in-
 re Assertionis. sertæ.

Non sequi inde confusionem naturarum, quod huma-
 nitati Christi tribuitur omnipotentia, certum est, & re-
 ctè probatur. Sed non sequi confusionem naturarum, si
 humanitati Christi *IN ABSTRACTO*, hoc
 est, *Humanæ naturæ PER SE* consideratæ, tribui-
 tur omnis potestas, ut habet propositio. Id uerò non pro-
 batur. Non igitur apposite respondetur ad argumenta-
 tionem Sacramentariorum. Imò Sacramentarijs uicto-
 ria in manus præbetur, si propositioni inseritur ista locu-
 tio *IN ABSTRACTO*, & quidem cum illa
 sepius annotata declaratione autoris.

Præterea

Præterea Sacramentarij non tribuunt nostræ Ecclesie hanc propositionem: *Humanitas Christi IN ABSTRACTO, est omnipotens. Ratio est, Quia nullus Orthodoxus in nostra Ecclesia sic locutus est. Imò Lutherus & alij negatiuam asstruunt, NON IN ABSTRACTO, SED IN CONCRETO. Aut si nobis attribuunt præstigiatores, faciunt nobis iniuriam, quia nostri libelli propositioni contradicunt.*

Hanc autem propositionem nostrarum Ecclesiarum impugnant Sacramentarij, quæ uera & immota est, scilicet, *humanitas Christi est omnipotens, uiuifica, adoranda, sed NON IN ABSTRACTO, non PER SE considerata, sed IN CONCRETO. Habet enim reuera Christi humanitas ex communicatione filij Dei, diuitas uirtutes, Maiestatem, proprietates. Sed si quæris QVOMODO? iam expositum est.*

6.

Quia etiam Patrum dictis, quæ alligantur, non probatur propositio: *Humanitas Christi IN ABSTRACTO est omnipotens. Sed tantum ista: Humanitas Christi est omnipotens, Quæ quidem uera est.*

EFFVGIA.

I. Recitatiuè tantum illa in Assertionem ponuntur.
Respondeo.

Respondeo. Et assertiue simul, quod quidem attinet ad illam Minoris partem, quæ annotata est. Nam eam ipsam ob causam reprehenduntur Sacramentarij hoc loco ab autore Assertionis, quòd absurda quædam conentur extruere ex hac propositione, quam author asserit atq; defendit, nempe: Humanitati Christi in Abstracto tribuitur omnipotentia. Si enim author Assertionis eam non defenderet, cur Sacramentarios hic reprehenderet? Deprehenditur igitur atq; constringitur hic Assertor in ipso facto, nec patet ei hoc effugium.

z. Effugium. Ergo uos hac ratione defenditis Sacramentarios, quos impugno?

Respondeo. Extra chorum saltare, non est decorum, Non hoc agitur, neq; hoc fit. Sed hoc dicitur, quòd Sacramentarijs ista locutione, & quidem in ista propositione, & insuper cum tali declaratione authoris, quæ extat fol. 96. gladius in manus præbeatur. Non igitur scite, non recte hoc fit. Inde est, quòd refutationes in Assertionem non tanzunt scopum rei, in illa parte Minoris, per uerba IN ABSTRACTO positum. Hoc igitur hæret in uitio, & ualde indecorum est, ista non agnoscere, sed glossis impertinentibus uelle pingere.

Sequitur

Sequitur igitur & hanc propositionem, quæ eadem prorsus est cum superioribus **PER SE** scandalosam, falsam & damnabilem esse.

DE QUARTA.

Fol. 102. Textus.

Ambrosius quoque grauis autor, non dubitauit in Abstracto humanitati Christi omnipotentiam tribuere.

RATIONES cur hæc locutio sit scandalosa & falsa per se.

1. Quia hic etiam legis: Humanitati Christi: Nam hoc est subiectum: **IN ABSTRACTO** omnipotentiam tribui: Nam hoc est prædicatum. Hæc autem propositio per se est falsa.

2. Quia eodem res redit, si sic ponatur: In Abstracto humanitati Christi, hoc est, ut auctor ipsemet declarat: Ipsi humanitati Christi **PER SE** consideratæ, tribuitur omnipotentia. Est enim hæc propositio per se falsa.

3. Quia summa fit in iuria Ambrosio. Is enim nusquam dixit: Humanitati Christi, **IN ABSTRACTO**, seu humanitati **PER SE** consideratæ tribui

Insignis
iniuria facta
est Ambrosio.

omni

omnipotentiam. Rectè quidem dixit: Secundum carnem omnia subiecta accepit. Sed non dixit, secundum carnem PER SE consideratam omnia subiecta accepit. Non igitur isti sancto uiro alia sententia attribuenda est, quæ quidem per se est falsa & scandalosa.

Huc pertinent omnes reliquæ rationes, de prima locutione annotatæ.

DE QUINTA.

Fol. 102. b. Textus.

Pia antiquitas non dubitauit IN ABSTRACTO hanc Maiestatem uiuificandi tribuere carni Christi.

RATIONES, cur hæc locutio sit scandalosa & falsa per se.

Quia eadem falsa propositio hic asseueratur. Carni Christi: est subiectum, de quo fit hic prædicatio. IN ABSTRACTO Maiestas uiuificandi tribuitur, Est prædicatum. Et hic eodem res recidit, licet referas uerba IN ABSTRACTO ad subiectum, quia au-
tor sic suprâ declarauit, hoc est, Caro Christi PER SE considerata. Est autem talis oratio per se falsa, scandalosa, damnanda.

M

Quia

2. *Quia est crimen falsi, piam antiquitatem. IN ABSTRACTO, maiestatem uiuificandi tribuisse carni Christi, idq; iuxta hanc declarationem authoris, hoc est, Humanæ naturæ per se consideratæ. Aliud uerò est, quòd tribuerunt humanæ Christi carni uiuificationem, idq; uerissimum & immotum est, Sed non IN ABSTRACTO, NON naturæ humanæ per se consideratæ, sed IN CONCRETO. Non recte igitur allegantur dicta Patrum, quia illud IN ABSTRACTO, & quidem iuxta explicationem authoris istius Assertionis, non habent. Aliud uerò est, quòd per abstractiua uocabula sane & sobrie locuti sunt.*

Patres per
peram ci-
tatio.

3. *Quia uiuificatio est officij nomen utriusq; naturis IN CONCRETO conueniens. Itaq; hæc propositio Assertionis est contra Corpus doctrinæ Prutenicum, quòd inquit: Vnd können noch sollen solche Aupfseigenschaften KEINER NATVR ALLEIN zugeschrieben werden. Item: Christus ist vnser Mittler für Gott vnd Fürsprach oder Aduocat / nicht die Gottheit ALLEIN, auch nicht die Menschheit ALLEIN, Sondern die Göttliche Menschheit / vnd die Menschliche Gottheit, schreibt August: de ouibus cap. 12. Quid uerò*

Corpus
doct fol.
s. b.
Corp. do.
fol 9.

119

M

uerò hoc aliud est, quam ut Lutherus loquitur: **NON IN ABSTRACTO**, sed **IN CONCRETO**.

Huc refer plures rationes, in primo loco consignatos. Nam una eademq; propositio, tantum uariatis uerbis iteratur, Ideo iisdem fundamentis euertitur.

DE SEXTA.

Fol. 96. Textus.

Non tantum in Concreto loquuntur Augustinus & Cyrillus, hominem Christum esse adorandum, Sed in **ABSTRACTO** carnem, & quidem perfectam Christi humanitatem unitam $\delta\epsilon\upsilon\varsigma$, adorandam esse.

RATIONES cur hæc locutio sit scandalosa & falsa per se.

Quia subiectum est Caro, & quidem perfecta Christi humanitas unita $\delta\epsilon\upsilon\varsigma$. Nam de hoc subiecto fit prædicatio. Prædicatum autem est, **IN ABSTRACTO** adorandam esse. Eodem respicit formulæ istius **IN ABSTRACTO**, resolutio, data ab ipsomet authore. fol. 96. hoc est, Caro seu humana natura Christi **PER SE** considerata, est adoranda.

M z

Nam

Nam hæc oratio, per se est falsa & scandalosa, cuius quidem rei causæ supra sunt recitatæ.

- II. Quia neq̃ Augustinus neq̃ Cyrillus adijciunt illam phrasin: *IN ABSTRACTO*. Seu caro Christi *PER SE* considerata, est adoranda. Fit igitur eis iniuria & male citantur. Tantum uerò hi celebres authores probant: Carnem Christi adorandam esse, Idq̃ est ex uerbo Dei certissimum. Sed aliquoties monuimus, diuersam esse rationem de *An sit*, & *Sup. 22.* orationem de *QVOMODOSIT*. Quòd sit *55.* caro Christi adoranda, ueritas indubitata est. Sed quòd sit *IN ABSTRACTO*, hoc est, Caro *PER SE* considerata, adoranda. Id uerò falsum est, Sed *IN CONCRETO* una adoratione, &c. potius adoranda est.

Huc quoq̃ superiores rationes, in prima locutione enumeratæ, spectant.

DE SEPTIMA.

Fol. 105. Textus,

- „ Adeo pia Antiquitas nou dubitauit fateri, *IN*
 „ *ABSTRACTO* carnem Christi adorandam
 esse.

Ratio

Rationes cur hæc locutio sit per se falsa & scandalosa.

Quia disertè hic extat propositio: **IN ABSTRACTO** carnem Christi adorandam esse. Caro Christi est subiectum. **IN ABSTRACTO** adorandam esse, est prædicatum. Idem est, si iuxta resolutionem autoris accipias: Caro Christi per se considerata, est adoranda. 1.

Quia pugnat cum Corpore doctrinæ Prutenico, quod disertè pronunciat: *Vbi distinctè fit mentio unius naturæ, ibi tantùm naturales eius proprietates ei attribuendas esse.* Sed autor Assertionis hic contrarium facit. 2.
Regula Corp. Pru. pag. 8. & Sup. 136.

Quia, si caro Christi in Abstracto, hoc est, **PER SE** considerata, debet adorari, tum confunduntur naturæ, & constituuntur duæ personæ Christi. Nam non sunt proprietates diuinæ **ITA** communicatæ humanæ naturæ, assumptæ in personalem unionem à filio Dei, ut eas habeat **PER SE**, aut tanquam naturales proprietates. Quia distinctio naturarum manet in unione personali. Manent etiam suæ essentielles proprietates filio Dei, quas habet **PER SE**, seu ut naturales proprietates, licet eas communicet humanæ naturæ, in hac ad-

miranda unione hypostatica. Vtrunq; igitur extremum vitiosum, & erroneum est: inficiari: proprietates diuinas humane naturæ assumptæ in unionem personalem, communicatas esse reuera. Et asseuerare: Humane naturæ per se consideratæ, seu **IN ABSTRACTO** proprietates diuinas & maiestatem esse communicatas. Vtriq; igitur scupuluitandi. Imò, ut planius dicam, Vtriq; errores reijciendi & damnandi sunt.

4. Quia pie antiquitati fit iniuria. Nam ea nusciam & nunquam docuit: Carnem Christi **IN ABSTRACTO**, seu **PER SE** consideratam, adorandam esse, licet docuerit: Carnem Christi adorandam esse. *Sup. 72.* Differunt enim **QUOD SIT**, & **QUOMODO SIT**, omnium sanorum iudicio.

Hic memori mente rationes omnes repetat & applicet Lector, quæ de prima locutione sunt consignatæ.

Conficiū
 φάσμα
 typogra-
 phicum ni-
 hil omnino
 iuuat Hes-
 husium.
Sup. 121.

Effugium illud prorsus est puerile, Comma non post fateri, sed post **IN ABSTRACTO** reponendum. Quia autographon habet eam distinctionem post fateri, Et superiores locutiones non ferunt, hic diuersum pronuciari. Insuper mox in principio, & in principali huius partis propositione, phrasis in **Abstracto** hic est declarata, hoc est, Humana natura **PER SE** considerata.

Hæc

Hæc tam planè, tam dilucidè, tam simpliciter recensentur, & quasi ob oculos depinguntur, ut uideant omnes, quorum quidem oculos Deus aperit, hæc locutiones in Assertionem positas, non per Accidens, hoc est, propter ruditatem & propter maleuolentiam lectorum esse obscuras, sed per se esse scandalosas, falsas, blasphemias, si defendantur.

Hinc etiam consequitur, multis modis peccare, qui istis locutionibus per se falsis, ut liquido monstratum est, glossas, fucos, & *σοφὰ φάσμα* affingunt atq; appingunt, quasi id quod per se falsum est, possit in ueritatem conuertiri. Sed Esaias clamat: cap. 5. *Væ, qui ponunt tenebras in lucem, & lucem in tenebras.* Tantum enim hac ratione augentur peccata & scandala. Falsæ locutiones presentibus hominibus & posteritati pro ueritate uenduntur. Et faciunt, ut Israel peccet. Deus quoq; offenditur eiusmodi incrustatione errorum, & maioribus dissidijs punit non incedentes recto ad ueritatem pede.

Rectissima itaq; tutissima & saluberrima uia sine omni dubitatione est, sine omnibus ambiguitatibus aut tergiuersationibus, agnoscere hæc locutiones esse per se scandalosas & falsas, et hoc nonine candidè et simpliciter

Attendant diligenter
saniores
palliatore
incrusta
tores &
defensores
scandalosa
rum locu
tionum &
falsorum
dogmatum

Non est
hominis ca
uere semper
necubit la
batur &
quandocq;
turpissimè
etiam erres

M 4

corrigere

proximum aut em est & consultiſſimum erratum libenter agnoscere, aperiè atq; ingenuè confiteri. corrigere. Defendi enim nequeunt, neq; ullus color quantacunq; arte quaſitus atq; illitus, firmiter adhaereſcit.

Omnibus ætatibus ob omnibus pijs iudicatum eſt, ambigua, perplexa, ſcandalosa dicta, directe eſſe ex Ecclesia Dei tollenda & remouenda, ne ſint occaſiones ſcandalorum. Docenda enim eſt Ecclesia Dei, non inuoluenda ſcandalosis ſententijs. Facilis autem eſt lapsus, etiam ſummis hominibus. Sed pertinacia deſenſionis & colorationis eorum, quæ ſcandalose dicta ſunt, uel etiam falſo pronunciata ſunt, nunquam laudata eſt, nunquam fit fœlix. Nam impingere, labi, errare humanum.

Sed perſeuerare diabolicum eſt, præſertim poſt commonefactionem. Inde hoc dictum eſt: Non incommodæ ſententiæ, ſed earum deſenſio efficit hæreſin & hæreticos.

Sit cuiq; potior ueritas, quàm falſitas, lux quàm tenebræ.

Sit cuiq; potior gloria Dei & ſalus Eccleſiæ, quàm ſua authoritas & honor. Imò non damnatione ſcandalorum aut falſarum ſententiarum adimitur autoritas &

honor, ſed pertinaci earum deſenſione & incruſtatione.

Nam pietas eſt, abijcere & damnare falſa dogmata, aut eorum ſemina. Impietas uerò eſt ſumma, ea uelle tueri, aut fucis pingere.

Nec

Nec hæc arte tolluntur scandala, sed augentur. Non imminuuntur molestiæ & labores, sed plures attrahuntur, quemadmodum Cæcia flante nubes attrahi dicuntur. Bona conscientia non consistit in picturis falsarum locutionum, sed in earum agnitione, & ingenua expressaq; correctione. Ecclesia uero gaudet in agnitione & ingenua correctione scandalosarum & falsarum orationum: Sed moeret, gemit, dolet, quando eæ pro ueritatibus ostentantur & ornantur. Honorificum erit coram iudice Christo Iesu, carnis humanæ imbecillitates & lapsus in hac uita deplorasse, & sine omni fuco correxisse. Sed supra modum erit probrosus coram illo tam frequenti iudice à plurimis pijs accusari, quòd propter Ecclesiæ, aliàs multis modis in hac uita afflictæ & turbatæ tranquillitatem & ædificationem, tantum suæ autoritatis famæ & honoris gratia aliquis scandalosas & falsas sententias agnoscere & corrigere detrectarit, imò undiq; conquisitis excusationibus & coloribus, additis insuper malis uerbis, conatus sit tueri, atq; ad posteritatem transmittere.

Præclare inquit Syracides Cap. 5: Ne contradicas ueritati ullo modo, sed confundi te patiaris, sicubi in causa errasti. Non pudeat te confiteri peccata tua,

nec nitaris contra impetum fluij. Et Salomon inquit in Eccles: 9. cap: Ne dederis os tuum, ut peccare facias carnem tuam: neq; dicas coram angelo, quod ignorantia sit, ne forte iratus Deus contra sermones tuos, dissipet cuncta opera manuum tuarum.

Dominus noster Iesus Christus efficiat per Spiritum sanctum, ut scandalosis locutionibus sublatis, salutaris Ecclesiæ concordia restorecat, & scandala cessent, Amen, Amen.

SYLLOGISMVS SVMMAM REI CONTINENS.

Humana Christi natura, IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda, IMPIA & BLASPHEMA propositio est.

Sed Hesbafius in Assertionem inquit: Humanitati Christi, IN ABSTRACTO tribuitur omnis potestas. Humanitati Christi IN ABSTRACTO, hoc est, IPSI Humane Naturæ PER SE consideratæ, adscribi, tribui potest & debet, uere & iuxta Apostolicam doctrinam, maiestas, gloria, proprietates, id est, omnipotentia, uiuificatio, adoratio. Item: IN ABSTRACTO, humana Christi natura (caro Christi) est adoranda.

Ergo

Ergo hæc propositiones Heshusij sunt impie & blasphemæ.

Maiorem concedunt omnes boni, & Heshusius ipse tandem concessit,

Minorem uident ob oculos omnes boni. Eadem enim subiecta & prædicata, quæ in Maioris propositione exstant, & hic conspiciuntur. Nec iuuat elusio, aut misera textus conuulsio, contorsio, distractio, glossatio. Sed Heshusius & Cothurnifices quidam, hætenus quidem noluerunt hoc uidere, & sonant ad alios quoque illud uertus: **NOLITE** uidere.

Conclusionem quoque uident omnes boni & recti corde. Heshusius & Incrustatores scandalosarum & falsarum locutionum & doctrinarum, hætenus quidem eam uidere noluerunt. Iam si cæcus cæcum ducit, utriusque in foueam incidunt. Præstat igitur in luce

diuina simpliciter ambulare, quam in tenebris

humanis oberrare, dare Deo glori-

am, quam hominibus,

AMEN,

fiat.

LECTIO

LECTORI S.

Portendit proculdubio aliquid, quòd Palliatores scandalosi & falsi dogmatis, de quo in præsentia differitur, scripta sua non solum tragicis atq; horribilibus inuectiuis & conuicijs replent, Sed etiam ea singulari scilicet virtute & candore, prius in miserè turbatam Ecclesiam misitant, quàm ad eos, ad quos directa sunt. Tale scriptum & nunc hoc in loco circumportatur, & applausum captat, varièq; homines sollicitat.

Rogatus itaq; sum à bonis viris, quia plurimi turbentur ac tententur, vt breui commonefactione, quid ponderis tam diri et maledici clamores haberent, ostenderem & ouiculas Christi præmonerem, Idq; pro officio pij & fidelis Episcopi. Cum itaq; publicè volitet illud scriptum, voluntate illius,

lius, qui in vulgus dispergi voluit, non potui ego singulos monere ac docere aliter, nisi ut prælis aliquot exemplaria describerentur.

Nomini autem adhuc parco, quia existimo temerario eius consilio Scriptum in perturbatam Ecclesiam esse disseminatum, veluti lolium inter triticum. Et benè spero, eum conspectis hiscè monitionibus, frena malis affectibus adhibiturum, atq; in vero Dei timore veritati tam perspicuè monstratæ, assensurum esse.

Quod si autem hæc pia spes me fefellerit, & ille perrexerit falsæ doctrinæ patrocinium præstare, indeq; suo Nomini celebritatem quærere: Age fiat voluntas Domini. Non enim defuturos spero, qui, licet in humanissimis maledictis deformentur, veritati diuinæ sint certa testimonia daturi

196. FUMOSORVM QVORVNDAM
tum. Quod igitur Ecclesiæ Dei hac in par-
te iam seruiò, Deo & bonis mentibus non
improbari, certò mihi persuasum habeo.
Obcæcatos autem, & contumeliosè furio-
sos, ipsius Dei iudicio permitto. Bene vale.

Iohannes Wigandus
Episcopus Pomeza-
niensis.

A D
FUMOSA ARGV-
MENTA, IN CONTRO-
VERSIA HESHVSIANA.
RESPONSIO.

In Nomine Christi crucifixi.

Quid disse-
rat inter
diras illas
inuectivas
& placidas
collationes

Differunt omnino Inuectivæ petulantes, & Colla-
tiones de Controuersijs Ecclesiæ grauisimis solis-
sime ac necessaræ. Inuectivæ enim hoc habent proprij, ut
hoc

hoc ipsum, quod in Controuersia hæret, occultent, uel transiliant, uel mirabilibus fucis pingant, & simul quantum possunt maledictorum in personas effundant. Colationes uerò, planè ac dilucide rem ipsam ob oculos ponunt, monstratis fundamentis firmis ex sacra scriptura, ac refutatis spectris humanæ rationis.

Inuectiue autem atroces & uehementes in Controuersia Hæbusiana, relinquendæ sunt Autori certaminis, & ipsius Asseclis, quia malæ causæ, propria sunt maledicta. Nos uerò hætenus tantum Apologias scripsimus, & eiusmodi fundamenta rerum, per Deigratiam opposuimus, quæ non sunt refutata. Idq; porro, Deo nos regente, faciemus, propter Deigloriam, & Ecclesiæ necessitatem. Nec nos illæ uirulentæ Inuectiue quoruncunq; aut bruta fulmina absterrebunt, Deo protegente, Sed magis exuscitabunt, ut falsis dogmatibus ueritatem diuinam opponamus. Nugis igitur plerisq; nouæ illius Inuectiue, quæ iam circumuolitat, omiſsis, res controuersas, quas profert, iuxta Normam uerbi diuini, paululum uentilabimus, potestate nobis à Deo concessa, iuxta illud dictum: Omnia probate, quod bonum est tenete. I. Thessa. 5.

Palam

Palàm autem est, Controuersiam esse de hisce sententijs & dogmatibus, in Assertionem Heshusij, & non de alijs.

Loca in
Assertionem
de quibus
hactenus
disceptatũ.

In Assertionem Heshusij fol. 96.

De communicatione Maiestatis nobis nunc disserendum est, ac uidendum, num $\delta\acute{o}\gamma$ & SIC quasdam proprietates communicauerit suæ humanitati, & uirtutem suam in carnem transfuderit, ut ea **NON SOLVM** in Concreto, **SED ETIM IN ABSTRACTO**, hoc est, per appellationem, quæ ipsam naturam humanam **PER SE** consideratam significat, humanitati Christi, **VERE** & iuxta Apostolicam doctrinam adscribi possit.

Fol. 96. b.

In quæstionem uenit: An Filius Dei $\delta\acute{o}\gamma$ & diuinitatis suæ uirtutem, gloriam, Maiestatem, proprietates, **ITA** communicarit humanæ suæ carni, à se in personæ unitatem assumptæ, & reuera in eam transfuderit, ut **NON SOLVM** in Concreto, uerum etiam **IN ABSTRACTO**, ipsi humanitati unitæ $\delta\acute{o}\gamma$, recte & secundum Scripturam tribui & possint & debeant.

Fol.

Fol. 98. b.

Naturæ in Iesu Christo nullo modo sunt confundendæ. Necessario autem sequeretur naturarum confusio, si humanitati Christi in Abstracto, tribueretur omnis potestas, &c. Nota: Hanc propositionem significat iniuste reprehendi.

Fol. 102.

Ambrosius quoque grauis author, non dubitauit IN ABSTRACTO humanitati Christi omnipotentiam tribuere.

Fol. 102. b.

Pia antiquitas non dubitauit IN ABSTRACTO, hanc Maiestatem uiuificandi tribuere carni Christi.

Fol. 104.

Non tantum in Concreto loquuntur Augustinus & Cyrillus, hominem Christum esse adorandum, SED IN ABSTRACTO carnem, & quidem perfectam Christi humanitatem unitam deo adorandam esse.

Fol. 105.

Adeo pia antiquitas non dubitauit fateri, IN ABSTRACTO carnem Christi adorandam esse.

N

De

terminat, An Hesbuius *VBIQVE* sic doceat.
 An uero *INTERDVM* sic doceat. Sed
VBIQVE eum sic docere, est contra manifestum
 textum. Nam fol. 96. a. & b. 102. 104. 108. in uerbis
 ibi consignatis, non sic docet, & de his duntaxat locis
 controuersia est. *INTERDVM* uero eum re-
 cte docere, liquet, deq; ijs locis nulla est hic controuersia.
 Prestigiæ igitur huius Argumenti patent. Non est in-
 quam Controuersia de hac re, an per *Abstracta* & *Con-
 creta* uocabula quædam recte pronuncietur. Sed quod in
 ipso dogmate, & in ipsa propositione (ut quidem hic pa-
 tronus scandalosi dogmatister id ipsum euidentiæ rei, &
 propria conscientia euictus, ipsemet fatetur & concedit)
 ista uerba: *IN ABSTRACTO*, & quidem cum
 declaratione, quid sibi Autor uelit, ut postea ostendetur,
 posita sint.

Est igitur fallacia plurium propositionum, & impo-
 stura uulgaris, homines nimirum à textu qui iuste repre-
 henditur, deducere ad alios textus, extra Controuersiam
 positos.

Rem itaq; mirandam spectata, Christiane lector. In
 prima acie non deprehendis Verbum Dei, & quidem
 Controuersia de articulo fidei. Annon igitur tibi uidetur

196. FUMOSORVM QVORVNDAM
bella defensio? Sic scilicet decet eos in primo limine
impingere, qui suam operam defensionis qualicunq; falso-
rum dogmatum locarunt.

II.

Sup. 91. Quicumq; *VVL* Thæreticorum dogma refuta-
re, is rectè docet.

Sed *Heshusius VOLVIT* Sacramentariorum
hæresin refutare, asserentium: Humanam Christi natu-
ram non esse omnipotentem, uiuificam, adorandam.

Ergo *Heshusius* rectè docuit.

Respondeo. Maior fallax est. Nam in ipsa refuta-
tione potest aliquis exorbitare, & non rectè loqui.
Sic *D. Maior* uociferabatur, sese refutare eos, qui ne-
gant, opera esse necessaria, & frena laxarent, morum
licentiæ. Et is tamen rectè est reprehensus, non quòd
hanc propositionem: Bona opera sunt necessaria: adstru-
xerit, Sed quòd falsum dogma posuerit: Bona opera
sunt ad salutem necessaria.

Ad Minorem. Quòd *VOLVERIT* *Hes-*
husius refutare Sacramentarios, id non culpatur. Et ubi
rectè eos refutauit, non improbat. Sed ubi falsam do-
ctrinam posuit, id uerò uituperatur. Et Regula nota
Sup. 152. est: Non sunt facienda mala, ut eueniant bona. Nondum
igitur

igitur uides, Verbum Dei ab isto defensore falsi dogma-
tis produci. An autem hoc est solide ac uere ambigen-
tes erudire, ac conscientias firmare?

III.

Qui *ALICVBI* recte loquitur, is etiam ibi
recte loquitur, ubi redarguitur.

Hesbuius in *ALIQVOT* locis sua *As-*
sertionis recte loquitur,

Ergo *VBIVQE* in ea recte loquitur, etiam in
locis in quibus reprehenditur.

Respondeo. Maior est phantastica. Et sic in Ma-
torismo, prestigiatores ante paucos annos ludebant. D.

Maiorem dicebant, aliâs recte loqui. Ergo & in istis lo-
cis in quibus reprehenditur. Merito autem sunt istæ præ-
stigiæ explosæ. Nullus enim hæreticus unquam fuit, qui

non alicubi recte sit locutus. Imò Christus monet, pseu-
dopphetas tectos esse pelle ouilla, hoc est, speciose præ-
tendere Verbum Dei, & præ se ferre quandam uitæ

sanctinoniam.

Ad Minorem: Vbi recte Hesbuius loquitur,
ibi non reprehenditur, Sed tantum, ubi à tramite ueri-

tatis deflectit, arguitur. Quia ueritas est Dei, quam
non fas est deserere.

N 3

Quia

Sup. 120.
145. 154

Math. 7.

IIII.

Qui Communicationem Maiestatis tradit, is recte docet.

Sed Heshusius titulum ponit, de Communicatione Maiestatis.

Ergo Heshusius recte docet.

Respondeo. Maior est fallax, Nam & potest Communicationem Maiestatis tradere, & tamen alicubi impingere.

Minor phantastica est. A titulo nimirum, ad rectam scriptionem. Sacramentarii titulos libris suis præfigunt: De uera præsentia Cœnæ Dominicæ, & tamen suos errores infarciunt. Sic hic titulus Heshusij, non potest scandalosum & falsum dogma ipsius probare quod inseruit. Non autem est parua turpitude, sic nugari à titulo, ad libri totius ueritatem.

V.

Quicumq; docet, Omnipotentiam, uiuificationem adorationem, in illa unione hypostatica duarum naturarum in Christo, uerè ac realiter humanæ naturæ in Christo esse communicata, recte docet.

Heshusius hoc docet.

Ergo recte docet.

Respon=

ARGUMENTORVM VENTILATIO. 199.

Respondeo. Extra oleas currere in Controuersijs Religionis, & arte quærere colores, ad fascinandos homines, non datur laudi. In ijs sententijs, ubi hoc docet Heshusius, à nobis quidem non reprehenditur. Sed tantùm in ijs, ubi à ueritate exorbitat, & scandalosum ac falsum dogma ponit, quod supra, ipsius autoris uerbis annotatum est. Saltationes igitur istæ prodigiosæ supra sepes, arbores & montes nihil subleuant, nihil confirmant nihil ornant falsum illud dogma. Nihil autem hactenus audiisti Lector ex uerbo Dei produci, quo ista noua dogmata fuissent confirmata. Nec deinceps audies, Id quod memori mente reponendum est.

VI.

Quicumq; docet ac protestatur, sese nullam Physicam Naturarum in Christo diuulsionem imaginari aut ponere, is rectè docet.

Sed Heshusius semper dicit de humanitate unita

Δόγμω

Ergo Heshusius non malè docet.

Respondeo. Maior ex fallax, quia non est Vniuersalis. Nam potest protestari aliquis prestigiator, & interdum rectè loqui: Et tamen sua scandalosa & falsa dogmata inferere ac substituere, Idq; experientia omnium seculorum docet.

N 4

Ad

Ad Minorem. Quod Heshusius addit: *Vnita ady^{ca}*, id non reprehenditur. Imò non existit ulla Christi humanitas extra illam hypostaticam unionem, idq; sine omni confusione & exæquatione. Sed hoc uiciosum & falsum est, quod in ista propositione inseritur: *IN ABSTRACTO*, ut omnes sani oculi, non uidentes per uitrum coeruleum, conspiciunt in ipsis uerbis supra adscriptis.

Nec possunt illa uerba Heshusij obliterari: *Humanæ naturæ (Christi) P E R S E* consideratæ, uirtus diuina, maiestas, &c. adscribi possunt, &c. Hæc autem in Tractatu de Causis ad oculum Deo dante, demonstrata sunt.

Frustra igitur se defatigant, præstigias lectoribus ualde laboriosè offundere conantes, aliàs scilicet Heshusium rectè locutum esse. Nam hoc omnibus hæreticis familiare, interdum uidelicet rectè loqui, & suos errores nihilominus pulchris declamationibus inuoluere atq; obtrudere.

Est insuper in hoc Argumento & ista fallacia, ad incrustationem scandalosi & falsi dogmatis non incommoda, quod scite hoc ipsum, quod in Controuersia potissimum hæret, sicco pede transilitur, & quasi sepelitur, ac
cumulatis

enumeratis alijs, ne possit cerni, nempe, quod in mediana propositionem Heshusius hasce uoces: *IN ABSTRACTO* posuit, & declaret hæc uerba sic: Hoc est, per appellationem, qua *IPSA* naturam humanam *PER SE* consideratam significat. Ad ista intendant animum, qui Deum timent, & præstigias errorum auersantur. Quid autem postea hic patronus falsi dogmatis fateatur, suo loco dicendum erit.

VII.

Quæ Synodus Prutenica approbavit, ea sunt uera. Synodus Prutenica ait, recte Sacramentarios refutari, qui negent: Humanitatem Christi esse omnipotentem. Item: Recte per Concreta & Abstracta uocabula quædam proferri. Idem & Heshusius asserit.

Ergo Heshusius recte docet.

Respondeo, in Minori fallacia attextitur Synodi Decreto. Nam quæ Heshusius recte docet, nunquam improbavit Synodus. Sed illa tantum quæ supra, de uerbo ad uerbum sunt annotata, non recte docuit, quia sunt contra uerbum Dei, contra scripta Lutheri, & contra Corpus Prutenicum. In ijs igitur Synodus illa (cui tamen iste scandalosorum & falsorum dogmatum patronus, non potest non ueritatis testimonium præbere) Hes-

N S

busium

busium reprehendit. Est itaq; fallacia nulla laude digna, Ea, quæ non sunt probata in Synodo, & quidem ex grauibus & solidis fundamentis, artificiose miscere eis, quæ sunt comprobata, quasi & illa falsa simul comprobata essent. Nolo autem ista exaggerare in præsentia. Sed fiet hoc aliquando urgente necessitate.

De fucosis porro conciliationibus, rectè dictum est: Fucosis Conciliationibus dissidia Ecclesie tolli non posse. Idem uerò nos Corpus doctrinæ Prutenicum docet ac monet. Fundamentum eius rei est: Quia Nulla est conciliatio Christi & Belial.

VIII.

Ubi est consensus in rebus, ibi nihil est falsi dogmatis.

Sed inter Heshusium & uos, est consensus in rebus, ut epistolæ & scripta ostendunt.

Ergo in sententia est congruentia, & frustra disceptatur.

Respondeo ad Maiorem. Potest tamen aliquis scandalose & false loqui, licet præseferat, in rebus sese consentire. Exempli gratia. Petrus Artopœus Vitebergæ testabatur, sese in rebus cum ea Ecclesia congruere. Et tamen apud alios fatebatur, se Osiandri dogma, de

Essentiali

Artopœus
Osiandri
sta.

Essentiali iustitia, qua coram Deo iustificemur, improbare non posse. Opus igitur habet Maior elucidatione uberiori.

In Minori est fallacia, sepius quidem refutata. Sed quando falsis dogmatibus nebulosa corona imponitur, de sunt aures, aut multo magis uoluntas ad audiendum.

Epistola illa, nequaquam dicit, in locis annotatis in Epistola Wigandi priuata ad Hesh. Assertionem Heshusij, esse consensum de rebus. Sed ponit speciem, nempe, in propositionibus istis certis: *Ut*

Humanitatem Christi esse omnipotentem, non impugna-
re Pastores. Item, Heshusium uideri reijcere & hanc:
Humanitas Christi in Abstracto est omnipotens.

Hactenus igitur, consensum in doctrina esse. Sed diser- Dissensio est in facto
te adiectum est. Verum nunc in facto haerere con- Consensus est extra
trouersiam. Idem Pastores profitentur, ac protestan- illas scanda
tur. Nam nunquam Pastores dixerunt, in annotatis locis losas & fal
esse consensum, aut se probare ea dogmata, prout uerba ia- sas proposi
cent & sonant in Assertionem. Nam haec erat Minor, sci- tionem.
licet: Sed Heshusius, illud ipsum falsum et scandalosum
dogma posuit. Ergo rogabatur ut agnosceret, & sic agni-
tum corrigeret.

Præterea, priuata illa sunt scripta, dum in bona spe Quare ini
essemus (ut quidem solet initio Controuersiarum fieri) no quadã
eum posse lucrifieri. Lenius itaq; ad ipsum lucrifaciendũ, lenius di-
eta & scri
ptaq; sint,

locuti sumus. At cum postea ineffabili peruicacia & uehementia, imò & maledicentia, scandalosa & falsa illa dogmata pergeret defensare, usq; in tertium annum, profectò clariùs res ipsa proponenda, & hoc ipsum ut fieret, expetendum & explicandum fuit, nempe, An illa in Assertionem posita, prout stant, iacent & sonant, sint Articuli fidei uel non? Ipsa ueritas diuina, uel non?

Wigandus itaq; palàm fatetur, se nunquam somniasse, nedum cogitasse, uerba in Assertionem, ut supra sunt annotata, pro articulis fidei, aut ueris dogmatibus amplectenda aut habenda esse. Ac si quis prestigiator aut falsarius eò uult detorquere uerba epistolæ contra manifestum textum (ut solet spiritus uertiginis errores pingens & fucos ac conciliationes obtrudens, facere) clare & quidem coram Deo & hominibus protestatur, sibi fieri iniuriam. Imò si boni uiri, seriò Deum Iudicem reuerentes, aliquid in ea epistola desiderant, quod sit contra ueritatem, testatur Wigandus, sese potiùs eam priuatam epistolam damnare, quàm quòd falsum dogma, contra Dei ueritatem stabilire, aut errantes confirmare uelit.

Est & hoc adijciendum. Heshusius ipse hanc epistolam, sua atroci inuectiua reiecit, explosit, repudiavit, nec obsecutus est benè monitis. Non potest igitur
Heshusij

Heshusij scandalosum & falsum dogma, ex hac priuata epistola statui, quæ quidem initio certaminis scripta est, priusquam pertinacia & maledicentia Heshusij omnino liqueret. Nam progressus in Controuersijs solet hominum pectora patefacere, an uelint pertinaciter in falsis dogmatibus perseuerare, uel non?

Expendant itaq; uerè pij & in hoc Argumento, quòd fallaciæ & præstigiæ falsorum dogmatum, non quarantur ex uerbo Dei, quia ex eo non possunt haberi: Sed undecunq; anxie comportentur, quæ tamen nullum dogma fidei stabilire queunt.

IX.

Qui non intelligunt doctrinam, non debent scandalosum & falsum dogma reprehendere.

Sed uos NON intellexistis hanc doctrinam de communicatione idiomatum.

Ergo uos non rectè fecistis, falsum dogma reprehendentes.

Respondeo ad Minorem. Bona uerba quæso. Non autem audemus hic paulò grauius responderè, id quod tamen postea fieri potest, postulante necessitate. Hoc saltem dicimus: Scripta nostra testatum facere, quantum per Deigratiam intelligamus. Ex ijs itaq; Ecclesia Dei

Dei faciet iudicium. Nec sumus tam perfecti, fatemur, nihil ut discere nobis sit necesse. Imò ultrò testamur, nos quotidie in paruo Catechismo aliquid discere, Id quod forte illi tam alti spiritus non necesse habent. Si quis igitur boni nos doceret, id sanè non uellemus aspernari. Sed uide discendi cupidos, Scrutaturi tamen essemus in uerbo Dei, an hæc ita se haberent? Nam sumus ouiculae Christi, tantum ipsius uocem amplectentes & sequentes. Quis igitur sit doctior hic uel alibi, id nos in medio relinquinus, nec de eo litigamus, ne stultitiam stultorum sequamur. Gloriationes enim Thraſonicas non magnifacimus.

Quid autem? Si dignum tanto promissor hiatu non ferret? Si scandalosa & falsa dogmata cristatus aliquis, prodigiosam sapientiam, intelligentiam, eruditionem præ alijs omnibus præ se ferens, apportaret? Num satis foret ista inflata uox: Vos non intelligitis. Estis rudes,

Sic sic de indocti asini. Ego, Ego sapio, intelligo, teneo. Me audite? Equidem sic Osiander bonum Morlinum, Venetum, Hegemonem, & alios excitabat, quod **NON INTELLIGERENT** doctrinam, essent indocti, rudes. Quæstio igitur est magna, utrum Morlinus & alij debuerint Osiandri falsa dogmata redarguere?

Responde

Responde secundum istos, Quod non: Ratio est, quia uos estis indocti, non intelligentes doctrinam. Et sic etiam Osiander uicerit, non tantum secundum Osiandri ipsius biatum, sed etiam secundum quosdam egregios Conciliatores & fucatores Osiandrinæ & Mörlianæ, id est, Baaliticæ & Christi doctrinæ. Sed quid dicit uerbum Dei? Siste gradū et tace, aliās maledictis quā turpissime deformaberis. Ipsi enim solū uolunt e sublimi de-tonare. Tu uero debes in antrum repere teq; occultare, uel adorare omnia, quæ in pinna templi ille tibi dicitur, Matth. 4.

X.

Qui sententiam habet rectam, is ubiq; etiam recte loquitur.

Sed Hesbuius habet sententiam rectam. Nam docet: Humanam naturam esse omnipotentem. Non docet, separatin, uel extra unionem hypostaticam, esse omnipotentem.

Ergo Hesquius recte docet.

Respondeo. Maior est fallax. Imo potest aliquis ^{Sup. 120.} rectam habere sententiam, & tamen ex imprudentia, aut ^{145. 153} ^{197.} alia imbecillitate humana scandalosum & falsum dogma ponere.

Item,

Nihil prorsus refert quomodo quis sua declaret aut intelligi uelit, sed etiã atq; etiam uidentum, quem sensum gignant sua uerba uel expressa uel impressa, & quomodo ipsa Ecclesia intelligat.

Item, de sententiã docentes non ex occultis latebris humani cordis differendum est, sed ex uerbis, ore aut scripto prolatis, imò interdum quoq; ex factis. Item, spectandum est, quidnam reprehendatur, idq; sententiã ex uerbis, prout iacent & sonant, sumenda est, & non alio auertendus est lector aut Censor.

Deinde Minor quoq; est fallax. Nam ubi recte loquitur Heshusius, de eo non controuertitur. Quòd autem scandalosum & falsum dogma ponat in locis suprà citatis de uerbo ad uerbum, non ex consequentiolis, ut futiliter patronus iste erroris loquitur, sed ex solidis uerbis Dei fundamentis, ex doctrina Lutheri, & Corporis doctrine Prutenici demonstratur. Ista nux igitur frangenda erat.

Non igitur quid tu fingas aut ludas lectorem, hic uenit considerandum, sed quid Heshusius posuerit? Quæ nam sint ipsius, non quæ tua sint uerba.

Heshusius autem pronunciat: Filium Dei uirtutem diuinam, &c. SIC communicasse suæ humanitati, & in carnem suam transfudisse, ut ea non solum in Concreto, sed etiam IN ABSTRACTO, hoc est, per appellationem, quæ IP SAM humanam naturam PER SE consideratam significat humanitati Christi. VE RE,

RE, & iuxta Apostolicam doctrinam adscribi possit, &c. Vide reliqua superiùs annotata. Hic uides, in Abstracto, in ipsa sententia seu dogmate poni, & non extra, ut & in cæteris locis citatis. Deinde uides non opus esse, ut auctori affingatur sententia, ipse met enim diserte interpretatur uoces istas in Abstracto, hoc est, per Appellationem, quæ IPSA MUNITUR humanam P E R S E consideratam significat. Sup. 167.

Hæc transilit pictor falsi & scandalosi dogmatis, quia bene uidet, ista stare aut defendi pie non posse. Itaq; suis proprijs uerbis lectorem ludificatur, ac caliginem offundit, ne ista deprehendantur.

Cogitent uero piæ mentes, quid Hæsbusij uerba ibi apportent, nempe:

Ipsi humanæ naturæ P E R S E considerata, uere & iuxta Apostolicam doctrinam, adscribi posse diuinâs uirtutes, hoc est, omnipotentiam, uiuificationem.

Proculdubio exclamabit pictor errorum? Istud dogma consentaneum ueritati non esse. Rectè. Sed hic aperi oculos, uerbaq; observa, prout iacent & sonant, inuenies prædicatum & subiectum.

Quò igitur sese proripit pictor errorum? Audi. Ergo, inquit, consentitis in doctrina.

○

Respon-

Respondeo. Nulla est conciliatio Christi & Be-
 lial, & tamen iste incrustator falsorum dogmatum, nobis
 molitur & inuitis obtrudere scandalosum & falsum dog-
 ma, quod fundamentis solidis impugnamus. Sed nos ip-
 sum Belial cū suis præstigijs, duce Christo abominamur.
 Deinde, didicimus ex Corpore nostræ doctrinæ, testi-
 monijs Orthodoxorum & experientia ipsa: Dissidia in
 Religione, non tolli fucosis conciliationibus. Dicimus
 itaq;: Non sapis ea, quæ sunt Dei, hæc in parte. Vade
 igitur post te. Vanitas quoq; spumæa est, OMNES Germa-
 niæ Theologos tecum sentire. Inferius autem dicis, mul-
 tos, &c. Atqui non illas præstigijs, ad simpliciores
 fascinandos temere effusas, non credimus, quia habemus
 alia testimonia. Deinde prodeant sanè nostræ Confes-
 siones, ut Ecclesia in toto orbe uideat & sciat, quid repre-
 hendatur, ac detegantur nebulæ errorum, tum Deo dante
 erperieris, quàm futiliter ista à te sint pronunciata. Non
 enim indicabit tota Ecclesia ex fucis declamatorijs, sed
 ex ueritate rei, Id quod certum scimus.

XI.

Qui rectè sentit, & tamen non retinet hypotyposin
 sanorum uerborum, sed improprijs, periculosas, peregrina-
 nas

nas propositiones & ἀκυρολογίας ponit, is non debet falsi aut scandalosi dogmatis argui.

Heshusius in medias propositiones aliquando ponit locutiones: *IN ABSTRACTO*. Item, *PROPOSITIONES*, quas excerpitis & notatis, non sunt ὑποτύψεις sanorum uerborum, sed improprie, periculose, peregrine, & ἀκυρολογία. Hæc sunt tua ipsius uerba. Nota bene.

Ergo istæ Heshusij propositiones non debent pro scandaloso & falso dogmate accusari.

Respondeo. Maior est fallax. Quomodo enim quisq; sentiât, non ex occultis cordium latebris tibi sumendum est, quia hoc soli Deo conuenit, sed ex sermone & scriptis. Nam sermo est character animi. Et Christus inquit: Ex uerbis tuis iustificaberis, & ex uerbis tuis condemnaberis. Sup. 119.
148.

Et nouum dogma erit: Nullum, hypotyfin sanorum uerborum non retinentem, scandalosi & falsi dogmatis redarguendum esse. Nam non raro nouæ locutiones noua dogmata pariunt, Imò noua dogmata, nouis locutionibus plerunq; sese infumant. Pote est sane in hac infirmitate hominum facile accidere, ut aliquis incommode, imò male loquatur. Qui igitur post commonesactiones, Matt. 12.

lapsu suu & errorem imprudenter positu, agnoscit, & ut lapsu atq; errorem (si quis uerba ipsa tetineat) reijcit, fraternè recipiendus est. Sed qui post monitionem, pertinaciter scandalosa & falsa dogmata defendit, incrustat, pingit, maledictis quoq; alios conspuit, is profecto laudari nequit.

G. Maior. **Sup. 92.** *D. Maior rectè uolebat uideri sentire. Ei autem per contentionem excidit propositio, in qua non retinebat formam sanorum uerborum. Cùm igitur monitus, uellet ampliùs pingere & excusare, quasi obscure tantum locutus esset, &c. Rectè est de scandaloso & falso dogmate accusatus. Inò, ex eiusmodi nouis locutionibus uidemus plerasq; hèreses exortas esse. Verè etiam dicitur: Non error, sed pertinax defensio gignit hèresin. Item: Errare possum, hæreticus esse nolo. Item: Humanum est decipi, errare, hallucinari, sed perseuerare est diabolicum.*

2. Tim. I. *Veræ pietatis studiosi, etiam hunc abusum dicti Paulini obseruent. Quod enim ad Timotheum scribit: Retine typum (formam) sanorum uerborum, quæ ex me audiuiisti, perspicuè de Deposito suæ doctrinæ (Vt quidè ibi istius Depositi bis mentionem facit) loquitur, & non solum de uerbis. Iam itaq; hoc expende.*

Quis

Quicumq; typum sanorum uerborum Pauli, aut depositum Apostolicum (utroq; enim uocabulo utitur) non obseruat, is scandalosum & falsum dogma profert.

Sed Heshusius teste isto pictore errorum, non retinuit typum sanorum uerborum.

Ergo Heshusius scandalosum & falsum dogma protulit.

Vocat igitur Apostolus typum sanorum uerborum sua dogmata, quæ tradiderat Timotheo, & appellat Deposita sua. Ergo typus NON sanorum uerborum est, doctrina contraria uerbis & deposito S. Pauli. Sed iste pictor contra Apostolum pronunciat: Typum NON sanorum uerborum, & quidem in articulis fidei, NON esse falsum dogma. Imò attende amplius, quomodo sese pulchre destruant in suis asseuerationibus?

Typus sanorum uerborum.

Heshusius inquit: Sese illa sua dogmata, quæ supra ad uerbum posita sunt, uere & iuxta Apostolicam (Nota) doctrinam, Item, Recte, et secundum Scripturam posuisse, et nunquam uoluit agnoscere aut profiteri, esse typum uerborum NON sanorum.

At hic defensor, ex diametro ei sese opponens, pronunciat, Illa uerba Heshusij, NON esse formam sanorum uerborum. Hanc igitur Regulam Pauli, contra

ipsum pronunciat: nempe: **NON** esse formam sanorum uerborum, ut repetam, quia res magni momenti est.

Ergo ex hoc fundamento S. Pauli hic pictor delet atramento denso uerba illa Heshusij: *Verè & iuxta Apostolicam doctrinam.*

Ubi igitur manebit, hoc dogma Heshusij, pro ut uerba iacent & sonant esse uerum, esse articulum fidei?

Videt igitur pius & attentus Lector, quomodo falsa dogmata discordantia defensorum semetipsa destruant.

Minor est mirabilis, lucem per densas nebulas spargens (Nam conscientiae uis per scintillas quasdam emicat) ac Heshusium egregie accusans, imò & priora, hactenus fucationis ergò officiose allata, confundens. Quod utinam hic uester reformator cognosceret. Sed ipsius Dei opus est, mentes illuminare, atq; aberrantes in uiam rectam reuocare.

Audi autem attentè atq; obserua diligenter, Iste pictor errorum inquit: Hanc locutionem **IN ABSTRACTO**, aliquando in medias propositiones Heshusij esse positas. Et hæc uera sunt. Benedictus autem Dominus Deus, ueritatem etiam per iratos erro-

rum patronos proferens. Imò porro ausculta, ter ista profitetur & contestatur iste pictor errorum.

Hesbuius autem manibus pedibusq; & in auditis maledictis haectenus pugnavit, sese hasce voces: in Abstracto, non posuisse in MEDIAS propositiones. Eoq; stratagemate, omnes omnium reprehensiones uoluit eludere atq; effugere, ut ipsius uehementia scripta testantur.

Idem quoq; reliqui propugnatores illius falsi dogmatis uehementer contenderunt, contra manifestum textum, atq; in ea pertinaci asseueratione, cū textu ipso (ut dixi) pugnante, omnem suæ fascinationis, hoc est, uictoriae spem reposuerunt. Iam igitur hic nouus noui dogmatis patronus, Hesbuius & reliquos ad stipulatores, falsi testimonij arguit atq; conuincit, & contra eos pronunciat, uoces nimirum in Abstracto, ab Hesbuius in Assertionem, aliquando in MEDIAS propositiones inseri, idq; ter in suo scripto repetit atq; asseuerat. Sic scilicet ora patrocinantium falsis & scandalosis dogmatibus nunquam consentiunt, seseq; tanquam d'vtoat' x'p'toi pulere redarguunt, refutant, confundunt, destruunt. Et hoc occulto & mirando Dei iudicio.

Iam audi Maiorem Syllogisum: Quando hæc uoces: IN ABSTRACTO, in ipsam propositionem

ponuntur, tum ipsa propositio est *IMPIA* et *BLASPHEM*, inquit Heshusius in quodam scripto. Notabene.

Minor, Sed iste dicit: Voces in Abstracto, in Assertionem Heshusij, aliquando in *MEDIAS* propositiones insertas esse, &c. idq; se *NOTASSE* affirmat. Et sane recte notauit.

Conclusio sequitur irrefragabiliter: Ergo istae propositiones, in quibus iste uoces in Abstracto (in Assertionem Heshusij) in *MEDIAS* propositiones sunt insertae, sunt *IMPIAE* & *BLASPHEMAE*.

Hic igitur inquam, pia pectora obseruent, quomodo ipsius Dei admirando et tremendo iudicio impingant omnes, quotquot falsa dogmata nituntur palliare, & fucosas conciliationes per fas nefasq; obtrudere. Si quis iam hic non erubescit, timeat Deum, ne prorsus in reprobum sensum tradatur. Deus enim in tantis rebus non iocatur.

Adbuc unum obserua, quam pulchre capitibus suis iuncti sint illi uehementes & maledici defensores scandalosi & falsi illius dogmatis, scilicet ut uulpes Simsonis, caudis colligatis, ac titionibus ardentibus passim segetes succedentes.

Aliqui

Aliqui dicunt: has uoces in Abstracto, non esse in ipsis propositionibus Heshusij.

Vide infra in Dissonantia. Heshusianarum.

Alii dicunt, uoces in Abstracto, in MEDIAS propositiones esse positas.

Alij dicunt: Propositionem: Humanitas Christi IN ABSTRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda, esse falsam, impiam, blasphemam.

Alij dicunt: Hanc propositionem esse ueram & rectam, seqz eam defensuros, licet Heshusius eam uelit reijcere.

Alij dicunt: Siue uoces in Abstracto in media propositione stent, siue extra eam, tamen eam esse ueram & rectam.

Alij dicunt: Propositionem illam Heshusij non tam esse malam si bona accedat glossa.

Omitto capita alia, alios gryllos stridentes habentia, de quibus alias dicendum est. Ino expecta parumper pie lector, audies illos scandalosi dogmatis pictores, adhuc plura mirabilia portenta, quibus sese confundant, prolaturus. Nam Deus ipsos infatuabit, quia ueritatem monstratam audire tam superbe & procaciter recusant. Deus ipsorum misereatur.

O S

Vanitates

Vanitates porro illas, quid Heshusius **COGITARI** sunt inanes spermologiae. Quid enim tu horum, de aliorum **COGITATIONIBVS** potes reuelare? Quid si aliud cogitasset, praesertim antea non nihil monitus de eodem dogmate.

Sup. 118.

Porro usitatissimum in mundo praestigiarum genus est, ut historia docet, scandalosa nimirum & falsa dogmata extenuare: Esse nimirum tantum male sanam formam uerborum, esse *καυπολογία* &c. Eos scilicet sine, ut illa dogmata, sicuti uerba ibi iacent & sonant, non damnentur pro falsis dogmatibus, sed tantum pro obscuritate aut in concinnitate aliqua, quae sit *Adiaphoron* quoddam, ac bene possit defendi.

Sic *D. Maioris* dogma: Bona opera esse ad salutem necessaria, praedicabatur esse, non sana forma uerborum, sed *καυπολογία*, ideoque eam improprietatem esse corrigendam. Esse autem scandalosum & falsum dogma, id uero nequaquam admittendum esse. Sic igitur *D. Maior*, nunquam falsus est, nec *Vitebergenses* illi *Adiaphoristae* unquam concesserunt, suam illi propositionem esse falsum dogma. Ratio est, Quia magni *Prælati*, cum iactura sui *Nominis* id nolunt concedere. Tantum uero uexarunt hactenus homines istis uerbis, *D. Maior* non utetur
amplius

ampliùs ista propositione. Ad salutem inquit ille, non dico, &c. Et tamen in Colloquio Altenburgensi strenuè hoc ipsum dogma defenderunt. Item, in Tomis operum D. Maioris excuderunt, & ut obuium esset, in margine & indice, singulari studio & cum triumpho consignârunt.

In Osiandrina controuersia, M. Vogel, &c. similes errorum picturas proferebat, ut scripta eius testatur. Osiandrum scilicet, non sana uerborum hypotyposum, posuisse ἀκρολογίας, periculosas, improprias, peregrinas locutiones. Sed tamen falsum dogma non esse. Mörlinum affinxisse ei quædam portentosa & abominabilia, & quidem per consequentias, &c. Sed rectè Mörlinus & præclare dimicauit: Non tantùm esse peregrinas propositiones, & formam uerborum non sanam, sed esse falsum dogma, sicut uerba ibi iacent & sonant. Et uicit Dei beneficio ueritas.

Sic nos quoq; per Dei gratiam, firmis fundamentis demonstrauimus, hoc dogma Heshusij, prout uerba ibi iacent & sonant, non modò formam sanorum uerborum non esse, nec tantùm improprias & periculosas locutiones esse: Sed esse quoq; scandalosum et falsum

falsum dogma. Quia sacrae literae non sic docent, Quia Lutherus manifeste ponit NON, ubi Heshusius ITA scribit: Humanitas Christi est adoranda, inquit Lutherus, in Concreto, NON in Abstracto. Quia pugnat cum Corpore doctrinae. Sed ista in alijs multis Scriptis uberius sunt exposita.

Expendant pij & hoc perniciosum stratagema, falsa dogmata incrustandi & retinendi: Si falsa dogmata, tantum illo titulo uenditanda sunt, esse scilicet IMPROPRIAS locutiones: tum nullus erit error, nulla haeresis, nullum falsum dogma, quod non poterit sub hoc pallio latere, ac Anathema Paulinum euadere. Et sic fortis ille, atrium suum in pace possidebit, &c.

Gal. 1.
Matt. 12.

XII.

Si in TOTO scripto sic locutus fuisset Heshusius, non immerito crederetur falsum dogma pro ponere.

Sed Heshusius in eodem tractatu, utitur alijs rebus & loquendi modis.

Ergo Heshusij propositiones, non sunt falsum dogma.

Respondeo, Maior est fallax, & praestigiatorum color. Nam haeretici, quantum possunt, ut in historijs uideri est, occultant suos errores sub pelle ouilla, hoc est, rectis

rectis locutionibus admixtis. *D. Maior* certe in libello *G. Maior.* aduersus *Ansdorffium*, suam propositionem non urgebat in singulis paginis. Imò in nonnullis alijs Confessionibus suis, studiose & magna arte occultabat, & alioquin rectè loquebatur. Hic igitur etiam præstigiatores reperiabantur, qui eo nomine *D. Maiorem* excusarent. Sed *Deus* ipsos confudit.

Dolendum igitur est, tam futilibus rationibus aut spectris potiùs, falsis istis dogmatibus patrocinium quæri, & quidem in articulis fidei, ubi pia conscientia, planam & illustrem ueritatem, & quidem diuinam expetit.

XIII.

Quicumq; promittit, se uelle **CORRIGERE** improprias locutiones, ille non habet falsum dogma.

Heshusius promissit, se uelle corrigere falsum dogma, ut in *Appendice* significauit.

Ergo *Heshusius* non habet falsum dogma.

Respondeo. *Maior* est fallax. Et mirum *Dei* iudicium est, quòd pictores horum falsorum dogmatum, omnia *Adiaphoristarum* pigmenta, *Spiritus sancti* testimonijs tam luculenter destructa, ueluti cæcitate percussi, repetant, & in medium absq; rubore adducant. Nemo autem debet dicere: Et quare hoc facitis?

D. Maior

D. Maior etiam dicebat, se uelle corrigere. Et quidem in sermone de conuersione Paul, quo defenderat suum illud dogma, plurima expunxit. Sed *D. Heshusius* tum scripsit: Nequaquam Ecclesiam ea re posse contentum esse. Sed mota controuersia, manifestè & absq; inuolucris dicendum, quid sit uerum, quid falsum? Sic præsentibus *Heshusij* dogmatibus, offensa est Ecclesia Christi. Similiter igitur dilucidè, planè, uerè, absq; elusione dicendum: An hæc propositiones *Heshusij*, sicut uerba iacent & sonant, sint ueræ uel non. Articuli fidei, uel non. damnandæ uel non.

Deinde audi præstigias, in uoce corrigendi inuentas. Dicebat *Heshusius* in frequenti actione: sese **NOLLE** corrigere, Quia si corrigeret se fateri quod errasset. Id uerò se non uelle concedere. Postea elusiones inuentæ sunt, posse eum uti uoce corrigendi & mutandi, & tamen non agnoscere nec damnare scandalosum & falsum illud dogma, posse eum concedere, obscuram esse locutionem, uel etiam periculosam, eamq; mutandam, & aliquid eradendum esse.

Item, culpam non in uerba sua, sicuti iacent, uoluit **Sup. 16 I.** referre *Heshusius*, sed in lectores rudes aut inuidos, ac calumniatores, ut hac arte dogma illud saluum et rectum maneret.

maneret. Attendant igitur pie mentes ad gyros te uexationes illas, profecto indignas uerbi Dei Ministris, & perniciosas Ecclesie Christi, Id quod experientia hoc in loco satis superq; testatur.

Commentarius autem tuus, o praeclare errorum pietor, in appendicem Heshusij, est contra textum. Nam ut scias, ter, imo sepius uariata est illa appendix. Et semper expuncta est haec sententia: Quod si $\tau\acute{o}\ \pi\alpha\rho\tau\acute{o}\rho$ retineatur, alienam esse istam doctrinam a uerbo Dei, scriptis Lutheri, & sententijs Corporis doctrine. Haec nota bone uir, & cogita quod tendant. Item. Vbi significabatur in appendice, uoces in Abstracto, ipsis propositionibus aliquando insertas esse, hic etiam elidebat & eludebat ista uerba. Optarem igitur circumstantias historicas tibi notas esse, forte dexterius & magis pie indicaturus esses.

Nihil autem aliud hic actum est, quam ut Heshusius agnoscens humanum lapsum, fateretur ista uerba, & istam doctrinam, sicuti uerba in Assertionem iacent, stant, sonant, esse scandalosum & falsum dogma, & ut corrigeret, eoq; pacto omnis controuersia tolleretur. Sed ipse noluit agnoscere lapsum humanum, quod nimirum ista doctrina iuxta $\tau\acute{o}\ \pi\alpha\rho\tau\acute{o}\rho$ non esset cōsentanea uerbo
Dei

Dei, scriptis Lutheri, & Corpori Prutenico. Hoc igitur artificio carnali, correctis aliquibus uerbis, retinisset nihilominus illud dogma quod posuit. Defensisset ut rectum & bonum, pro suo libitu. Inculcasset alijs, &c. Relicti essent omnes seducti in errore. Nec Deo restituta esset sua gloria. Idq; res ipsa testatum fecit. Nam quidam discipuli Heshusij, aperta fronte coram Consistorio ausi sunt profiteri, Verum esse dogma: Humanitatem Christi in Abstracto esse omnipotentem & adorandam. Et quidem audax & impudens Nugigerulus coram bonis uiris dixit: Si maxime Heshusius suas illas uiciosas propositiones abijceret, se tamen defensurum esse. Et ille est unus de Turbatoribus, &c.

Quod uero falsa dogmata improprie tantum locutiones nominantur, prestigiæ sunt. Adiaphoristis & alijs quibusdam familiares, & sunt colores ad fascinandos homines, & magis perturbandam Ecclesiam Christi, ut dictum est.

XIII.

Dogmata non sunt in legendo, sed in intelligendo, & non uerba, sed res & dogma hæresin facit.

Ergo Heshusij dogma non est falsum.

Respondeo.

Respondeo. *Noua dogmata, nouas regulas, imò etiam nouos Prophetas pariunt. Et unde nobis ista regula in dogmatibus Fidei? Ex quo libro ueteris aut* ^{Sup. 86.} *noui Testamenti? Nullus & nemo mordent se in sacco.*

Imò hoc paradoxon est contra sacras Scripturas, ^{Vide Wi-} *hoc quidem in loco, & uergit ad Schwencfeldiana dog-* ^{gandum in} *mata. An non uerbum Dei facit dogma? An non lectio* ^{causis ger-} *uerborum Dei, est dogmatis diuini lectio. Voluit Mo-* ^{pag. 59.} *ses legem diuinam legi. An non igitur dogmata Dei uoluit legi? Cùm Paulus iubet attendere lectioni, An* ^{2. Tim. 4.} *non eo ipso, iubet attendere dogmatibus Dei? Imò cùm* ^{Ioan. 5.} *Christus iubet scrutari Scripturas, id quod certò legendofit, An non iubet dogmata Dei legendo cognosci? Proinde paradoxon illud: Dogmata non esse in legendo: in uerbo Dei non consistit.*

At inquis: Oportet non solum legi uerbum Dei, sed etiam intelligi. Legere quosdam absq; intellectu, ut Eu- ^{Acto. 8.} *nuchum reginæ Candaces.*

Respondeo. *Hoc sanè uerum est. Sed dogmata non esse in legendo, id uerò rectè expendendum est. Auctor paradoxii istius, proculdubio rectè interpretatus est, & aliò respexit. Proinde non est nobis iam cum illo negocium, qui suo in sensu, suoq; loco, hoc humano dicto usus*

P est.

est. Sed cum ista applicatione istius pictoris errorum presentium est nobis res, & An pro norma fidei, aut regula & regula iudicandi controuersias de articulis fidei possit ac debeat recipi? Hæc moneo, ne quis calumniam struat, quia de rebus fidei hic agimus.

Sed inquam: Non uerba, sed res & dogma hæresin facere, paradoxon est, quod pro fundamento articuli fidei haberi nequit. Nam uerba Dei constituunt dogma. Verba ista: Sola fide, gratis ex misericordia propter meritum Christi, & non propter Essentialem Dei iusticiam, nos peccatores coram Deo iustos reputari, sunt dogma, & quidem fidei dogma. Fanaticus Schwenckfeld, negat in uerbis consistere dogma, sed in rebus, &c. qui quidem ab Ecclesia Dei uera, iure explosus est.

Verbum Dei inquit Paulus, habitet inter uos abundanter. Coloss. 3. Iam si aliquid fanaticus aut Stenckfeldista uellet contendere, hoc uerbum non constituere dogma, nonne ouiculæ Christi meritò talem præstigiato-rem Antyciras mittendum esse censerent, ut helleboro purgaret cerebrum? Sic Christus iubet oues VOCEM suam audire. Vox igitur seu uerba Christi, dogma

Ioan. 10.

dogma constituunt. Sic etiam uerba hominum contra uerbum Dei prolata, constituunt dogma, & quidem impium, hoc est, hæresin. Ut, Ista uerba: Bona opera sunt necessaria ad salutem, constituunt dogma, & quidem hæreticum, utpote Pseudoapostolorum.

Est ergo omnino quiddam fanaticum & Stencfeldianum, hoc inquam in loco assuerare: Verba non constituere hæresin, sed res & dogmata. Quasi uerba à rebus diuelli, & absq; uerbis existere possent? Imò utraq; sunt coniuncta. Qui impia uerba in doctrina profert, is falsum dogma profert. Et, qui falsum dogma profert, is impia uerba profert. Verba Nestorij Ephefina Synodus damnauit. Et non tantum res, absq; uerbis. Verba Arii Nicena Synodus execrata est, & non tantum res & dogmata, sed utrumq; simul.

Sed fanatis nos omitto. Hoc unum addo. Forte & hoc cauillum, in illo fanatismo latet. Vnam dictionem, hæresin non constituere. Sed nec sic euadunt fanatici. Non enim tantum dicitio una contra uerbum Dei prolata, sed etiam unica litera non rectè collo-

cata, hæresin & falsum dogmagignit, Id quod exempla Ecclesiæ in Arianismo, &c. ostendunt.

Differunt
locutio in
commoda
& falsa.

Propter cauillatores & hoc iterum subijcio. Incommoda locutio est, quando aliquid obscurius dicitur, quam conueniat, aut alio modo incommodum aliquod adferat. Sed falsa locutio est, quæ contra uerbum Dei est, & scandalosum & falsum dogma inuehit. Tales autem sunt propositiones illæ in Assertionem Heshusij, prout uerba iacent & sonant, Id quod euidētibus fundamentis probatur.

XV.

Persequi Ministros uerbi propter uera dogmata, non est ueræ Ecclesiæ nota aut proprietas.

Sed uos id facitis. Ergo &c.

Respondeo. Minor decurtata est, ut fraus magis lateat. Nam propter uerum dogma Heshusium esse dimissum falsum est. Princeps enim huius terræ eum dimisit, quia scandalosum & falsum dogma defendit, nec uoluit ut falsum agnoscere unquam. Præ se tulit quidem aliquomodo correctionem, sed ita, ut defenderet, id non esse scandalosum & falsum dogma, & ut malediceret atrociter monitoribus, Ut alijs molitionibus ipsius iam nihil addam.

Notandum

Notandum & hoc est, quod iste pictor errorum nunquam tamen profiteri ausus sit, dogma Heshusij, sicut in locis annotatis uerba iacent & sonant, esse uerum dogma, esse articulum Fidei, imò damnauit ex parte, & semipleno ore. Non tamen uult admittere, esse falsum dogma. Sic scilicet conscientia in causa mala fluctuat. Oro autem Deum, ut amplius ei oculos aperiat.

XVI.

Qui non dicit Omnipotentiam, &c. fieri Essentiale idioma humanitatis Christi, &c. is non docet contra Corpus Prutenicum.

Sed Heshusius non dicit, omnipotentiam fieri essentiale idioma humanitatis Christi.

Ergo Heshusius non docet contra Corpus Prutenicum.

Respondeo. Maior est fallax, imò stulta. Sunt enim alia, in quibus contra Prutenicum Corpus ipsius dogma pugnat.

Argumentum autem ex Corpore Prutenico à nobis tale contextitur.

Quando distinctè de Naturis in Christo prædicatur, tum unicuique naturæ sua NATURALIS proprietates attribui debet. Hoc docet Corpus Prutenicum, & rectè.

Sed Omnipotentia, Viuificatio, Adoratio, non sunt naturales proprietates humane naturæ in Christo. Id quod nemo sano cerebro præditus, in Ecclesia Christi negabit.

Ergo Omnipotentia, Viuificatio, Adoratio, non possunt attribui naturæ humane distincte consideratæ.

Sed Heshusius inquit: IPSI Humane naturæ PER SE consideratæ, adscribi uirtutem diuinam, hoc est, omnipotentiam, uiuificationem, &c: fol. 96.

Ergo dogma Heshusij non concordat cum Prutenico Corpore.

Hæc tam sunt manifesta, perspicua, lucida, ut reuera insano cerebro præditus sit, qui non uideat. Nam Maior est clara, ex doctrina, & ex facto. Quid igitur pictores errorum homines ludificantur, dum ipsum Solem in meridie lucentem, negare tentant?

XVII.

Deinde hic pictor errorum ait, non recte torqueri contra Heshusium Regulam Corporis Prutenici: Proprietates officij Christi, neutri naturæ soli tribuendas esse.

Respon-

Respondeo. Si satis est pronunciare, & non respondere ad Argumentum, facile quiuis impostor uictoriam obtinebit. Argumentatio autem nostra talis est:

Officij Christi proprietates, neutri naturæ in Christo soli attribui debent. Hoc assueerat Corpus doctrine Prutenicum, & recte. Sup. 71.

Sed Heshusius inquit. IPSI naturæ humanæ (Christi) PER SE consideratæ, uirtutem diuinam (hoc est, uiuificationem, &c.) adscribi posse.

Ergo hoc Heshusij dogma non concordat cum Corpore Prutenico.

Quid uerò hic pictor errorum contra profert? Facitis inquit, Heshusio iniuriam. Estis Sophistæ? Ehem tibi. Siccine satis est Argumentum solutum? Ito nunc, & neges, solui posse Argumenta. An non conuenit, pro solutionibus, substituere maledica uerba? Sic scilicet, propugnanda sunt falsa dogmata. Quod si quis respondere contra ausit, plura & atrociora auferet conuicia. Quid uultis amplius?

Sed nos miseri serui, miseri & crucifixi Christi, didicimus: Maledicta non esse Argumentorum solutiones. Et, Conuicia, non esse Articulos fidei

230. FV MOSORVM QVORVNDAM

Et rogamus, ut uos tam irati flagellatores, nos in ista simplicitate et rectitudine relinquatis. Quod si autem uobis propositum est, flagellando pergere, Age, Non sumus nostro Domino superiores aut meliores. Fiat igitur quodcumque Dominus noster Iesus Christus permiserit. Profiteamur ueritatem caelestem constanter, ac refutemus scandalosa et falsa dogmata alacriter; siue per bonam, siue per malam famam, ut loquitur Apostolus.

2. Cor. 6.

XVIII.

Ad Lutheri iudicium et doctrinam, quod attinet, iste inquit: Heshusius non negat Lutheri dictum.

Ergo falso contra ipsum allegatur.

Respondeo. Vide miram soluendi rationem. Ipsam Argumentationem transilit iste pector errorum, et futiliter ludificatur homines, fallacia secundum non causam ut causam. Quod ut liqueat, imperitioribus ista phantasia, paululum ob oculos ponenda est. Sic autem sonat:

Quicquid aliquis non negat, id non est contra ipsum.

Sed Heshusius non negat dictum Lutheri.

Ergo dictum Lutheri non est contra ipsum:

Respondeo, Maior est fallax. Nam plerique haeretici non negant sacram Scripturam, quae tamen con-

tra

traillos est. Non negant Sacramentarij uerba Testamenti Dominici, sũm tamen ea sunt contra ipsos. Non negabat D. Maior dicta Pauli, de iustificatione per fidem in Christum, sine operibus Legis, quæ tamen contra ipsum erant. Non negabat Osiander dictum Iohannis: Sanguis Iesu Christi, emundat nos ab omni peccato, & tamen contra ipsum est. Non negant homicidæ quintum Decalogi præceptum, & tamen contra agunt, &c.

Ad Minorem. Non est hic disputatio, An Heshusius **NEGAT** dictum Lutheri. Imò nec est controuersia, an probet uel improbet? Sed an propositiones Heshusij pugnent cum hisce Lutheri dictis uel non. Quod autem Lutherus Negatiuam pronunciet, ac teneat, uidelicet, **NON** in Abstracto, Vbi Heshusius affirmatiuam ponit, **ITA**, in Abstracto, hoc euidentis & irrefragabile est ex utriusq; textu. Eiusmodi igitur fuit nostra argumentatio, quæ adhuc consistit.

Quod Lutherus iuxta scripturam sacram docet, id merito retinemus.

Sed Lutherus clara uoce inquit: Adorandam esse humanitatem Christi, in Concreto, **NON** in Abstracto.

cto, At Heshusius inquit: In Abstracto caro Christi adoranda est. fol. 104. 105. &c. Imò inquit: Virtutem diuinam SIC transfusam esse in carnem, ut ea NON SOLVM in Concreto, SED ETIAM in Abstracto, &c. humanitati Christi uerè & iuxta Apostolicam doctrinam adscribi possit. Fol. 96,

Ergo Heshusij dogma nequaquam cum Lutheri doctrina congruit.

Ad Minorem respondet pictor errorum. At quomodo? Heshusius inquit, non negat Lutheri dictum. Quid? Estne hæc sani hominis responsio? Contrarietas dictorum monstratur tam manifesta, ut cæcum & stupidum, uel peruersum esse oporteat, qui eam non cernat. Merito autem taxantur illi iniusti postulatōres in Propheta, qui dicebant ad Doctores Ecclesiæ: Nolite uidere, dicite nobis placentia, &c.

Esa. 30.

Imò, si Heshusius non negat Lutheri dictum, sicuti nec debet, nec si maxime id faceret, euerteret Lutheri scriptum. Lutheri autem dictum contrarium est Heshusij dictis: Nam Lutherus ponit, in Concreto, NON in Abstracto. Heshusius contra inquit: ITA, non solum in Concreto, SED ETIAM

in

in Abstracto. Lutherus inquit: Humanitatem Christi adorandam esse in Concreto, NON in Abstracto. At Heshusius inquit, In Abstracto caro Christi adoranda est. Ergo fatetur Heshusius, suum dogma contrarium esse dogmati Lutheri, prout uerba hic iacent & sonant.

Deinde rhetoricatur de sententia hic noster pictor, ut uidelicet Antibesin, tam illustri loco positam transiliat, & lectorem alio abducatur. Sed tali artificio, non possunt scandalosa & falsa dogmata pro ueris canonisari. Agitur itaq; hic de ista Antibesi:

In Concreto, NON in Abstracto. Lutherus.

Non solum in Concreto, SED ETIAM in Abstracto, Heshusius. Et quidem in iisdem propositionibus.

Humanitas Christi est adoranda, in Concreto NON in Abstracto. Lutherus.

In Abstracto Caro Christi est adoranda, Heshusius, &.

Quomodo autem haec uerba IN ABSTRACTO posita in MEDIA propositione, ut tute ipse fateris, & recte, sint accipienda, non ex tuo capite

capite quærendum est, Sed ex autoris scriptis atq; excusis uerbis, ubi in media propositione sic inquit: *IN ABSTRACTO*, hoc est, per appellationem, quæ *IPSAM* naturam humanam *PER SE* consideratam significat fol: 96. Ista sunt autoris uerba. Iam itaq; hanc sponsam inspice: *IPS* Inaturæ humanæ Christi *PER SE* consideratæ, uirtus diuina (hoc est, omnipotentia, uiuificatio) adscribi potest et debet. *Vi*de ibi.

Manet igitur & manebit uera nostra Argumentatio, quæ inani sibilo & contumeliosis uerbis, neq; à te, neq; ab alio quoquam poterit euertere.

XIX.

Quod quis sibi uelit fieri, id alteri quoq; faciendum est.

Wigandus quoq; inconsideratè posuerat propositionem: Peccatum originis est corrupta natura, quam ipsemet publico scripto postea refutauit.

Ergo & Heshusio id concedi oportet.

Respondeo ad Minorem. Wigandus non est monitus de ea locutione à quoquam. Deinde, Wigandus sua sponte eam reiecit & damnauit. Tertio Wigandus nemine postulante, solidis argumentis publicè coram tota Ecclesia

*Ecclesia, refutauit eam propositionem, atq; indicauit, hoc dogma reijciendum & damnandum esse, præsertim cum controuersia Manichæorum exurgeret, & cupe-
ret ea propositione suum falsum dogma tueri. Veram autem atq; immotam esse hanc doctrinam: Peccatum ori-
ginis esse CORRUPTIONEM naturæ, & NON esse substantiam, semper professus est Wigandus.*

*Iam Heshusius similiter faciat, post tot commone-
factiones.*

*Agnoscat & damnet scandalosas & falsas suas sen-
tentias ac doctrinas, in Assertionem suam positas.*

*Publicè argumenta coram tota Ecclesia proferat,
cur hæc sua dogmata non subsistant, ac sint damnanda.*

*Hoc si fecerit Heshusius, parem cum Wigando
laudem merebitur coram Deo, & Ecclesia eius. Sed
tu bone uir & Heshusius, pingitis scandalosa & falsa
dogmata, Hoc in uitio est. Hoc neq; Deo, neq; Eccle-
siae ueræ placere potest.*

XX.

*Quando nosti sensum alicuius esse pium & sanum,
sceleratum est ex uerbis incommode dictis statuere er-
rorem.*

Sed

Sed Heshusij sensus est & sanus, & habet tantum incommoda uerba.

Ergo sceleratum est, ex uerbis eius incommodis statuere errorem.

Respondeo. Primum ad Maiorem. Bene ea præsupponuntur: Cum noueris sensum esse pium & sanum. Deinde sani nouerunt, discernenda esse incommode dicta, & falsa dicta. Nec concedendum est præstigiatoribus, ut falsa dogmata pro incommode dictis obrudantur. Nam aliàs sub isto tam lato pallio omnes præstigiatores & hæretici, sese possent occultare, atq; in Ecclesia Dei liberrime habitare ac grassari.

D. Maioris Patroni dimicabant, ipsius dogma, esse incommode dictum, Et sensum eius alioquin esse bonum. Ergo contendunt in hodiernum usq; diem, D. Maioris dogma non esse pro falso dogmate habendum. Sic Osiandrinæ doctrinæ incrustatores arguebant. Eum incommode locutum esse, id quod probari non posset. Ergo pro falso dogmate non posse Osiandrum damnari, &c.

Deinde Minor neganda est, Et ratio est.

Quia

Quia uerba Heshusij non sunt tantum incommoda, sed etiam sunt falsa, in hoc tanto fidei articulo. Id uerò demonstratum est, quia tale dogma non extat in uerbo Dei, sicut uerba ibi iacent, & falso ibi prædicatur, quod uere & iuxta Apostolicam doctrinam, Item, Rectè & secundum Scripturam sic autor pronunciet. Hæc sunt maximi momenti. Item, Quia, quod Lutherus damnat, id Heshusius asserit. Item, Quia non consentit cum Corpore Prutenico. Magnum igitur peccatum est, falsa dogmata pro incommodis duntaxat dictis uenditare. Sed quando pinguntur errores, ista confusio & metamorphosis maximarum rerum nihili penditur, & Dei oculus non curatur.

Nec agnoscunt piæ mentes, in illis quidem annotatis Heshusij locis sensum esse pium & sanum. Ratio est, quia ex uerbis tuis iustificaberis, uel damna-
Matth. 12.
 beris, inquit Christus. Prout igitur ibi uerba iacent & sonant, ea NON sunt pia, neq; SANA, quia falso Apostolicæ doctrinæ & scripturæ adscribuntur: Quia Lutherus ipsæ reijcit: Quia Corpori Prutenico non sunt consentanea.

Insuper: Nullus orthodoxus, neq; ueterū neq; recentiorum,

tiorum, sic est locutus, Id quod hic ipse pictor errorum, conscientia scilicet uictus, fateri cogitur.

Patrum incommode dicta, à falsis dictis sunt discernenda omnino, & nequaquam falsa ipsorum dicta, pro incommode tantum dictis uenditanda sunt, Id quod palam est. Falsa autem dicta sunt, pugnancia contra expressum Dei uerbum, in articulis fidei potissimum. Iam nemo audebit negare patres, siue uitio siue illius ætatis, in quo uixerunt, siue aliàs, interdum falsa dogmata ponere, quæ à ueris ipsorum dogmatibus, cum uerbo Dei congruentibus procul sunt discernenda.

Sup. 15.

Falsa dicta.

Item. Est & ista differentia insignis. Patres non sunt commonefacti de suis incommode, uel etiam falso dictis. Nam si id factum fuisset, non defendissent pertinaciter (ut quidem diuinare licet) illa sua scandalosa, aut etiam perperam dicta.

At Heshusius monitus atq; rogatus est multoties, ostensis bonis rationibus, idq; factum est à politicis & Ecclesiasticis, à nobilibus atq; ignobilibus personis. Sed defendit ista uerba, istas sententias, istas doctrinas, summa cum peruicacia & maledicentia. Contra manifestum textum negauit, has uoces in Abstracto, suis propositionibus insertas esse, id quod tu tamè cõtra ipsum ter
fateris.

fateris. Maledictis horrendis monitores deformauit. Turbas dedit ingentes, quas quidem adhuc literis suis auget atq; exasperat, & sunt illæ longè atrociores, quàm pictores errorum uident atq; uidere uelint.

De dicto Hieronymi non multa disputamus. Concedimus esse uerum, secundum quid, hoc est, ubi sensus manifeste est pius & sanus, & uerba ipsa non incurrunt in articulum fidei.

Sed in dictis illis Heshusij, sensus non est pius neq; sanus. Et uerba ipsa sicuti ibi iacent & sonant, non sunt analogæ fidei, imò sunt contra fidem, ut ostensum est.

Ergo hisce dictis, non potest Heshusij scandalosum & falsum dogma, pro uero, sano, certo dogmate, aut pro articulo fidei uenditari aut stabiliri.

Vicissim itaq; tibi hoc diuinum dictum occinimus: *Væ, qui dicunt malum bonum, & bonum malum, Esai. 5. ponentes tenebras in lucem, &c. Item: Qui scandalisauerit unum de pusillis illis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria de collo eius, & demergatur in profundum mare. Væ mundo à scandalis, Neesse est enim ut ueniant scandala, ueruntamen uæ homini, P E R Q U E M*

Q

scanda=

Gal. 1.

Scandalum uenit. Item: Si quis aliud Euangelium prædica-
cârît, &c. Anathema sit.

Sed pingere scandalosum & falsum dogma, doctis
dolis aut fucis, summum peccatum est, id quod in de-
fensione & pallatione præsentis falsi dogmatis fit.

Ergo caueant sibi omnes timentes Deum serio, &
non sint patroni scandalosorum & falsorum dogmatum,
Deus enim uidet & iudicat.

Hæc sunt illa famosa & præclara Argumen-
ta (Non enim audemus dicere lubibria, ne crabro-
nes iritemus) quibus scandalosum & falsum illud
dogma Heshusij defenditur, ornatur, pingitur, &
atrociter criminibus proscinduntur, qui illud supplici-
ter adorare renuunt.

Sed obserua p^{re} Christiane, Deum uere timens,
num ex uerbo Dei luculento scandalosum illud &
falsum dogma Heshusij, iste tam incitatus & iratus
defensor eius probauerit? Nullus & Nemo. Non
enim potest. Nulla igitur uerbi Dei mentio, in to-
to istius pictoris scripto occurrit. An non autem
Doctores Ecclesiæ Dei, in Controuersijs de arti-
culis fidei, lectores eò debebant deducere? Imò certe.
Iste autem Propheta ut dixi, non ducit ad uerbum

Dei.

Dei. Quid itaq; de eius scripto sentiendum est? Equidem Moses graue in Prophetas eiusmodi iudicium fert, qui non adferunt uerbum Dei, sed somnia capitum suorum Deut. 13. Esaius clare inquit: Si quis non dixerit iuxta uerbum hoc, non erit ei matutina lux, cap. 8.

Obserua, non ostendere hunc pictorem errorum, testimonia ex Luthero, ubi ipse quoq; sic docuisset, imò cogitur concedere, quòd Negatiuam Lutherus adstruxerit.

Obserua, non ostendere hunc insultatorem, neq; adferre testimonia ex Corpore Prutenico, quòd in eo, dogma Heshusij sit fundatum. Imò cogitur nobis largiri principia, ex Corpore nostro producta.

Quid igitur? Somnia capit. scilicet profert iste Prophetas, que in Examine ueritatis & conscientie non ualent hylum unum. Quid autem Deus ad ista dicet? Lege Deut. 13 ut dixi.

Quid uero amplius iste protulit? Maledicta & Inuectiuas in nos licentiosas effudit? Quid nos autem id ista? Respondemus. Defensio scandalosi & perversi dogmatis gignit eiusmodi maledicta, quibus quidem

Q z

Christi

Math: 5. Christi dictum obtendendum est: Beati estis, cum maledixerint uobis homines, & persecuti uos fuerint, & dixerint omne malum aduersus uos, **MENTIEN- TES.** Gaudete & exultate, quoniam merces uestra copiosa est in caelis. Sic enim persecuti sunt Prophetas qui fuerunt ante uos,

Quid rursus imprecamini aduersarijs tam maledicis? Respondemus, serium Dei timorem, quo, agnitis tot peccatis, quibus scandalosum & falsum dogma fucis pingunt, simpliciores fascinant, deteriores confirmant, petulantiores ad conuicia & turbationes inflammant, spiritum Dei in Confessoribus ueritatis contristant, Ecclesiae scandala augent, tranquillitatem Ecclesiae eneruant, blasphemijs materiam suggerunt, factiosis arma subministrant, &c. ueram ac maturam agant poenitentiam, recto pede ad ueritatem procedant, non tollant dissidia Ecclesiarum, Cothurnis, fucosis conciliationibus aut praestigijs, non damnent, non commaculent eos, qui ueritatem Dei illibatam eupiunt per Dei gratiam retinere, & praestigias in doctrina, bonis fundamentis refutant, & Deus pacis erit cum eis. Graue dictum est: Peccatis alienis non esse communicandum.

I. Tim. 5. ue dictum est: Peccatis alienis non esse communi-

Dominus

Dominus noster Iesus Christus fanaticorum molitiones reprimat, errantes conuertat, recte sentientes confirmet, & salutem Ecclesiæ pacem restituat, AMEN, AMEN.

*Iohannes Wigandus
Episcopus Pome-
ranicus*

APPENDIX.

QVamuis in superioribus scriptis interdum discrepantiam eorum qui scanda-
loso & falso dogmati honorificum testimo-
nium præstare moluntur, ac non tam veri-
tati illustri, & miserè turbatæ Ecclesiæ,
quam nescio cui affectui, aut homini serui-
re cogitant, strinxerim: Tamen & hîc sub-
ijcere visum est illam dissonantiam, vt piæ
mentes eam meliùs inspiciant, contemplan-
tur atq; expendant.

Q 3

Oro

Oro autem Deum, vt vel ex hoc speculo Palliatores falsi dogmatis considerent, quòd non sit pium nec fortunatum, nec honestum, falsa dogmata fucis arte quæstis pingere.

DISSONANTIA IN HESHVSIANA CONTROVERSIÀ.

QUot capita, tot sensus, inquit ille. Id uerè in Controuersijs apparet, ubi nullum falsum dogma concorditer atq; eodem modo defensatur. Sed nota falsi & scandalosi dogmatis perpetua est, discordantes gignere & alere sententias. Id uerò hic etiam uidere est. Attende piè & diligenter.

I. Heshusius inquit: Voces *IN ABSTRACTO*, sese non posuisse in medias propositiones.

II. Si istæ uoces *IN ABSTRACTO*, propositionibus inserantur, gignere, aut esse falsum dogma.

Huna=

Humanitas Christi unita λόγῳ IN AB=
STRACTO est omnipotens, uiuifica, adoranda: esse
IMPIAM & BLASPHEMIAM
propositionem. Et se non habere istam propositionem in
suo libro. III.

Non esse typum male sanorum uerborum. IIII.

Abstractum TANTVM esse notam al=
terius nature in Christo. V.

Non se dedisse scandalum in doctrina in suis
illis sententijs & doctrinis, Sed scandalum esse in
legente, ac non in intelligente, uel perperam interpre=
tante.

Monitores suos turbasse Ecclesiam sua ru=
ditate & intempestiuis reprehensionibus, non se.
Ideo ipsos oportere poenitentiam agere non se. VI.

Non se correcturum ut scandalosum &
falsum dogma, Sed propter iniustas
insectationes, se elucidaturum
quæ alijs uideren=
tur obscuri=
ora.

DISSONANTIA CONCORDAN
ALII INCRVSTATORES

dicunt.

1. *Hesbium in MEDIAS* propositiones istas
Sup. 251. uoces: *IN ABSTRACTO*; posuisse, Idq; ex
textu *Assertionis* manifestum esse.
2. *Alij dicunt: Hesbium NON* posuisse hasce
uoces: *IN ABSTRACTO*; in *MEDI-*
AS propositiones eo loci, sed tantum extra eas.
3. *Alij rursus dicunt: INCOMMODO*
loco istas uoces in *Abstracto* *Hesbium* posuisse.
4. *Alij dicunt: Si istæ uoces in propositionem col-*
locentur, gignere falsum dogma.
5. *Alij contra dicunt: Siue istæ uoces: in Abstra-*
cto, in Mediam istam propositionem, siue extra eam po-
nantur, perinde esse, & esse dogma uerum.
6. *Alij dicunt: Sese istam propositionem: Humanita-*
tem Christi unitam λόγος, IN ABSTRACTO
esse omnipotentem, uiuificam, adorandam, pro uera esse
defensuros, licet *Hesbiius* eam reijceret.
7. *Alij dicunt: NON* esse typum sanorum uerbo-
rum.

Item dicunt, esse ἀκρολογία, impropriam, incommo-
dam, periculosam, scandalosam locutionem.

Alij

Alij dicunt: Abstractum significare alteram Christi naturam PER SE consideratam, & sic Heshusium declarare, fol. 96. in Assertionem. 8.

Alij dicunt: Ista Heshusij propositiones & doctrinas, esse datum scandalum, nec posse in lectores reijci, aut in typographum. 9.

Alij dicunt: Monitores Pastores & alios, reprehendentes illas locutiones & doctrinas Heshusij, turbasse Ecclesias. 10.

Alij uicissim dicunt: Recte fecisse Pastores, quod monuerint Heshusium, quod non usus esset typo sanorum uerborum. 11.

Alij dicunt: Corrigendas omnino esse illas locutiones & doctrinas Heshusij, hoc nomine, quia NON sunt typus sanorum uerborum, & non solum propter maleuolos. 12.

Item dicunt: Corrigendas esse, quia sint periculosae & scandalosae locutiones & doctrinae, nec tantum hoc tribuendum maleuolis.

Alij dicunt: Non esse scandalosas aut periculosas, si candidè intelligantur. 13.

Alij dicunt: Tantum esse obscuras locutiones imperitis, itaq; elucidatione addita, nihil in eis uitij inesse. 14.

DISSONANTIA CONCO R. HESH.

Alij dicunt: Non esse Articulum fidei, nec dogma falsum, Tantum autem incommodam & scandalosam locutionem, in termino male posito, qui sit remouendus.

Aliquot tantum tibi CAPITA monstramus. Sunt autem adhuc plura, & uidebis in ista ambitiosa noui dogmatis propugnatione, subinde plura monstra copiose prouentura esse.

FINIS

LAVS DEO.

INDEX.

Breue Index rerum hoc libello contentarum.

A			
Abstracti	Fines	13.	In Abstra
	Origo	51.	cto
	Vocabulū non adeouetus.	9.	esse.
	Vox in Ecclesia retinenda.	11. 15. 159.	
(Vsus receptus.	11.	licet loqui.	33.
Abstractiæ notitiæ.	1.	habere & uti uocabulis ab-	tractius diuersa sunt. 91.
Abstracta de abstractis non prædicantur.	44.	tribui.	20.
per Abstracta uocabula licet loqui.	33.	Adiaphorissant Heshusiani.	221.
Abstractionem physicam naturarum in		Adiaphoristæ.	165.
persona Christi ignorat Ecclesia.	46.	Ambrosius mala fide citatus.	176.
Arithmeticum.	2.	Ansit & quomodo sit.	22. 55. 180.
Dialecticum.	2.	Appendix ab Hes. uariata et mutata	223.
ΔΑΚΤΙΚΩΣ sumptum.	4. 9.	Argumenta quædam Heshusij ponderata.	72.
	16.	Argumenta maledictis nō soluantur.	229.
Etyologicum.	57.	Artopceus Osiandrista.	202.
Grammaticum.	2.	B.	
Inellectus.	1.	Bandinus.	9.
Luthero quid.	18.	C.	
Mentis.	57e	Calumnia uix caueri potest.	17.
Abstractū		Cancellarij oratio Synodalis.	99.
Nota uocabuli alterius na-		Caro Christi uiuificā.	73.
turæ.	4. 17. 36.	Causæ cur locutiones quædam Hesh. falsa.	134.
Pro substantiuo nomine.	2.	Collationis Wigandine finis.	79.
Physicum.	2.	Collationis Wigandine occasio.	59.
Quid.	4. 74. 95. 97.	in Collationibus quid obseruandum.	95.
Reale.	1.	Communicatio fit in Concreto.	142.
Secundum esse.	1.	Communicata in unione personalia ea com-	munia sunt utriq; in Christo naturis 69.
Scholasticum.	2.	Conciliationes in doctrina noxiæ.	202.
Theologicum.	3. 4. 16.	in Concreto habere.	21. (210.
ΤΕΧΝΙΚΩΣ acceptum.	3.	Concretum pro Adiectiuo.	2.
dicti.	19. 33. 147.	Q 6	Concrez

INDEX.

Concretum Scholasticum quid.	3.	lijs similiter errantibus.	165.
Confusio naturarum nulla.	32.	Error secundus.	68.
Controversiæ status.	59.	Errores quos Heshusij dogma gignit.	66.
Controversiæ utiles ad multa.	37.	Errores refutandi solidè ex uerbo Dei, non iudicio proprio.	152.
Correctio Hesh. sum mè inuisa.	211.	Errores tollendi optima ratio.	242.
Christi	}	Caro uiuificatrix.	88.
		Humanitas in Abstracto est omnipotens, falsissimè dicitur.	25.
fii	}	Humana natura est omnipotens.	23. 35. 121.
		Humana natura omnipotens non in Abstracto.	34. 108. 109. 110. 111. 112.
Christus homo ab aeterno.	88.	Georgius Maior.	84. 92. 196. 212. 219. 222. 231.
Chytræ pia modestia.	151.	Glossæ a humana non curanda in articulis Fidei constituendis.	84.
D.		H.	
Declaratio ipsius Heshusij.	145. 155. 167. 209.	Habere, quomodo habere.	21.
Declarationes omni iure suspectæ, non facile admittendæ.	162. 208.	Habere, in Concreto. Per se.	40.
Deus passus.	88.	Hæretici egregij occultatores.	200.
Dextera Dei.	33.	Hæretici quomodo refutandi.	
Dicta incommode & falsè maximè differunt.	152. 238.	Heshusij sententiæ penitentiæ omnes boni operant.	
Dionysius Carthusianus.	10.	Heshusij declarationes propriæ.	115.
Dissonantia concordantium scilicet Heshusianorum.	216. 244.	Heshusij dogmata passim offensa multi.	118. 144.
Doctrinæ nouæ noua principia.	86.	Hes. propositiones contra corpus doctrinæ.	110. 111. 136. 137. 229.
E.		Hes. propositiones contra Lutherum.	64. 93. 109. 140.
Effugia Heshusiana.	144. & deinceps usq; ad 166 & iterum 175. (ti. 117.	Hesh. propositiones contra Patres omnes.	64. (65.
Episcopi quoq; ad Corpus doctrinæ alligati.		Hes. prop. cōtra Theologos recentiores.	
Errantes agnoscant lapsum.	164.	Hes. proposi. contra uerbum Dei.	62.
Errantium multitudo nihil patrociniatur a			

Heshusio com
non excidisse.
Cur
Con
uerb
post
Pas
Hesh
recc
Init
M
rat
Ilyricu.
Inentatione
erratur.
Ineclue a
ca quantum
Incommod
natropaw
Labi huius
Lectura
fieri, quod
sa Heshu
Locum
Locus
Locu
tur.

INDEX.

- Hesbusio contra uoluntatem hanc locutionem excidisse, non est uersimile. 118.
- { Cur dimissus. 226.
 { Contra apertum textum negat se uerba in abstracto media propositionem inseruisse. 215.
 { Pastores quatenus consentiant in recus, &c. 121. 153. 203.
 { In ito lenissimè tractatus. 203. 208.
 { Monstratum errorem de calami (tatibus retractauit. 151.
- I.
- Illyricus. 84. 93.
- Intentione bona plurimum & grauiter erratur. 150. 92.
- Inuetiua amarulentæ & collationes amicæ quantum differant. 190.
- Incommodæ & falsæ locutiones differunt. 226.
- K.
- καπορωσις propria erroribus uitanda. 65. 82. 118. 157.
- L.
- Labi humanum. 150. 183.
- Lectoris rudioris aut maleuolentioris uitio fieri, quod Ecclesia hac disputatione offensa Hesbusij calumnia est. 96. 161. 222.
- Locain Assertionem controuersa. 105. 192.
- Locus Pauli 2. Tum. I. Retine typū. 212.
- Locutiones nouæ suspectæ, merito uitantur. 65.
- λογεμαχίαι ferè dicuntur, quæ necessariò controuertuntur. 28. 160.
- Loquendum lingua Ecclesiæ.
- Loquens rectè in uno loco non præsumitur quod ut omnibus quoq;. 120. 145. 154. 197. 207.
- Loqui incommode, falsè differunt. 151.
- Lutheri flagellatores. 55.
- Lutherimens. 8.
- Lutherus legit Scholasticos. 54.
- Lutherus Theologorum recentiorum non euertit. 64.
- M.
- Maledicentia effrenis propria Schermeris & eorum defensoribus. 163. 191. 206. 241.
- Materia circa quam abstracti. 12.
- Materia circa quam concreti. 12.
- Matheus Vogel. 219.
- Melanchithon passus se admoneri. 151.
- Mendacium est omnes Germaniæ Theologos sentire cum Hesbusio. 210.
- Mens auroris non semper respicitur, Eam enim solus καπορωσις certò perspicit. 119. 148. 211.
- Mente seorsim alterutram Christi naturam considerare. 47.
- Monitores fidos ferè asperis maledictis & contumelijs uarijs mundus incescit. 161. 163.
- Morlinus rectè refutauit Osiandrum. 207.
- Nestorius

INDEX.

N.	Per se considerare.	46.
Nestorius rectè damnatus.	120.	159.
Nestorianismus.	152.	40.
Not rectè.	67.	9.
Nouæ doctrinæ nouæ phrasēs.	127.	Pictor noui dogmatis Heshusiani nuspian audet id tanquam uerum probare.
Nouus illuminatus pictor Heshusiani dog- matis procedit in thetarum sine omni uer- bo Dei, tantum fidens suo αὐτὸς ὁ θεός	211. 215.	227.
O.	194. 240.	Pictor Heshusianismi meris prestigijs & captiombus studet depellere lectorem ab ijs quæ clara & manifesta sunt. 197. 205.
Officij nomina competunt utriq; naturæ simul.	71. 229.	218.
ὁμοῦς τῷ θεῷ ὁμοῦς τῷ πατρί	29.	Prædicatum
Osiander.	231.	Prærogatiuæ humanæ naturæ Christi un- de.
Osiandri φιλαυτία.	206.	Præstigiatoria in Ecclesia singulare strata gema.
Osiandrisimus quàm tristes turbas de derit.	100.	194.
P.		Principis Mandatum, ut scriptionibus pri- mum res utriq; agatur.
Pastorum & Heshusij consensus quousq; se extendat.	121.	Phrasēs receptæ, usitatæ retinendæ.
Patres perperam ab Heshusio allegati.	178.	Progressu ipso disputationum omnia exa- ctius pernoscentur.
Patrum autoritas quanta.	79.	Propositiones in hac disputatione indubi- tatiè uerè.
Patrum nauis uarij.	151. 239.	61.
Peccauit sagen/ehuts am ersten vnd besten/wo mans je versehen	183.	Q.
Per Abstracta & concreta uocabula quæ dam efferuntur.	29.	Quasi separatim.
		48.
		Qualibet natura in Christo retinet suus essentiales proprietates in omnem aternitas tem.
		10. 11.
		Quod sit.
		22. 169.
		Quomodo facta sit unio.
		33.
		Quomodo habere.
		22.
		Quomodo sit.
		22. 72. 169 182.
		Rectè

Rectè loquendum
Rohatem pleyung
bus Schermeri.

Sacramentorum
in modo natura
temp.

Scandalum datu
Separatum.

Simonia uilipes.

Supposita Pastro
accusari.

Sünrecht

Syllogismus tot
fructu comple

Synodi decreta

Synodi rationes

u

Synodi suprem

sanctum fuisse

Consiliarij

Synodus non o

Synodus nuspian

si.

Synodus Pru

ex

INDEX

R.
Rectè loquendum semper. 120.
*Ruditate plerunq; obijciunt suis monitori-
 bus Schermeri.* 96. 159. 161. 208.

S.
*Sacramentariorum error, quod diuina so-
 lummodo natura in Christo sit omni-
 tens.* 91. 174. 156.
Scandalum datum Heshusij. 160.
Separatim. 45.
Simsonis uulpes. 216.
*Sophistica Pastores immeritò ab Heshusio
 accusati.* 165.
Sünrecht 127.
*Syllogismus totam disputationem de Ab-
 stracto complectens.* 186.
Synodi decretum. 123.
Synodi rationes cur hæc locutiones falsa.
 114. 115. 116. 117. 118.

*Synodi supremum præidentem Spiritum
 sanctum fuisse, agnoscunt & profitentur
 Consiliarij & ipse Cancellarius præcipuè.*
 128.
Synodus non omnia Hesh. damnat. 201.
*Synodus nuspian probauit dogma Heshu-
 sij.* 201.
Synodus Prutenica. 99.

T.

ex Alberto magno. 8.
Augustino. 79.
Brentio. 50.
Casparo Crucigero. 5.
Chemnicio. 6. 8. 51. 70.

Corpore doctrina. 6. 111.
Cyrillo. 49. 79. 80. 82.
Damasceno. 79.
Epiphanio. 50.
Gregorio Nisseno. 49.
Herrbrando. 546.
Heshusio. 7. 54.
Ioanne pto Mirandula comite
Kirchnero. 7. (3.
Luthero. 5. 11. 27. 36. 50.
 56. 94. 109. 115. 119.
 141. 151. 231.
Marbachio. 53.
Morlino. 5.
Nazianzeno. 49.
Theodoro. 87. 88.
Thoma Aquinate. 8.
*Wutenbergensium Confessi-
 one,* 6. 51.

Tribui, quomodo tribuitur? 22.
Tituli librorum speciosi. 198.
*Typographicum confictum σφάλαρα non
 excusat Assenorem.* 121.
 182.

V.

Vera non debent corrigi. 164t
*Verba in Abstracto ipsemet Autor pro-
 positioni illent.* 143. 173.
 Verè

INDEX.

Verè ac realiter communicatum esse.

W.

per Vocabula Abstracta & Concreta pa- riter quædam prædicantur.	40.	Wigand i epistola priuata qua Heshusius cum suis complicitibus sceleratè abusus.	203.
Vocabulorum Abstracti & Concreti usus in Ecclesia omnino licitus.	45.	Witenbergenſium nouorum pertinacia in erroribus.	218.
Vocabulorum Abstracti & Concreti usus ſu parcus.	47.	Wigandus à nullo præmonitus, retractauit pseudodogma de peccato originis.	234.
	5. 15. 20.		

Errata impresſionis, vel etiam omiſſionis.

(3. b. 1. præſcriptum.) (5. 9. locus.) (3. Auguſtanam in corruptam obla-
tam Carolo V. anno. 1530. 1. rex vxoꝝ. 3. accommodantur. 4. attendendum. 9. 9.
pertinet. 13. 17. conueniat. 22. 9. obumbrante eam 25. 15. maniſeſtiſſimum eſt
28. 14. anbeten ſol. 3. 3. iudicem, quid de. 43. 23. ac propulſari. 47. 6. aliud ſe-
cundum eſſe. Conſtat autem Abſtractum ſecundum eſſe hoc in loco, &c. 51. 17. hæ-
bent per ſeſe. 18. natura. 62. 6. ueræ, immota & 63. 21. aduerſus. 64. 13. Luthe-
rum facile pro principe. 72. 80. 3. Maior, 85. 19. realis alterius. 20. Nec poteſt.
82. extulerint. 88. 10. de hac perſona. 89. hallucinetur. 91. 3. quod nimirum. 92.
14 non recipit, 95. anbeten ſol. 97. 22. & turbationes. 100. 15. plurimūq̃.
103. offerri. 104. ſantiendæ. 112. 13. unquam. 114. 18. communicationem. 115. con-
gruit. 15. quæ ipſam. 118. 21. aliquot. 120. 19. uocatur in. 123. 15. analoga. 22.
ſeu per. 124. 3. non ſint 126. 19. amplius illis uerbis. 129. 11. dilatione. 130. 20.
nec tanquã 21. eſſet 6. Mouere. 140. 13. pariter per ſeſe eſſe. Ibi. in margine. humanæ
natura in Abſtracto aſſcribere. 143. 12. Fundamentū. 145. illeuit. 147. 3. eſſertur.
Et aliud in 19. cum uerbis 149. 5. ſe ab 151. 1. incogitantia 157. 12. iuxta naturales
158. 12. eſt conſultum 159. 14. agnoſcenda 160. 12. diſceptatio 164. 14. ponentes
tenebras 170. ſol. 98. 17. 4. ſ. tali propoſitioni 17. allegantur 179. ſol 104. Textus
185. 1. Nec hac 195. 23. in controuerſia. 199. 10. Nihil igitur hæcenus audiuiſti pie
Lector 20. Maior eſt fallax 201. 4. quæ IPſAM 206. 5. aliquid boni nos 20. exagi-
tabat 207. naturam Chriſti eſſe omnipotentem.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be a formal document or letter.

